

ΜΟΥΣΣΕΙΟ
ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ
ΙΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ *Maz*

στειλάει... τα όνειρά σας.

ΤΡΑΠΕΖΑ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΦΕΜΑΤΟΥΛΑΚΑΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΙΚΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΑΙΕΘΝ

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΙΟΝΙΚΗ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ

ERGOBANK

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΔΙΑΓΕΣΙΜΩΝ

ΘΝΟΝ ΟΤΙΟΝ

BLUE CHIPS ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΑΞΙΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

" Η ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ "

Εισηγητής: Α. Μηλιώνης

Τ Ο Μ Ο Σ Ι

Θέκλα Β. Αλοιμόνου

Γεωργία Λ. Γεωργίου

Αγνή Θ. Γκαντώνα

Πάτρα, Νοέμβριος 1994

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1905
----------------------	------

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελίδα
1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2.1. Ορισμός Τραπεζικής Επιχείρησης	1
2.2. Προϋποθέσεις Ιδρυσης	1
2.3. Τράπεζες της Ελλάδος - Κατηγορίες	2
2.4. Χαρακτηριστικά Τραπεζικής Επιχείρησης	7
2.5. Ρόλος των Τραπεζών	8
2.6. Δομή των Τραπεζών	8
2.7. Βασικές Αρχές Τραπεζών	12
Α) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ	12
Β) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	13
Γ) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	14

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   Ι

"ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ"

1.1. Ορισμός και Αντικείμενο Ελεγκτικής	15
1.2. Αναγκαιότητα Διενέργειας Ελέγχου	16
1.3. Βασικοί Σκοποί του Ελέγχου	17
1.4. Ποιοί οι Ενδιαφερόμενοι και οι Οφελούμενοι απ'τον Ελεγχο	19
1.5. Εκταση του Ελέγχου	20
1.6. Ελεγκτικό Προσωπικό	22

	Σελίδα
1.7. Ευθύνες Υποχρεώσεις, Δικαιώματα του Ελεγκτή	24
- Δικαιώματα	24
- Υποχρεώσεις	25
- Ευθύνες	26

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   Ι Ι

"ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ. ΓΕΝΙΚΑ"

A. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	28
1. Γενική Έννοια του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου	28
2. Βασικοί Τομείς του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου	29
3. Διοικητικός Εσωτερικός Ελεγχος	30
4. Διαχειριστικολογιστικός Εσωτερικός Ελεγχος	31
5. Καταμερισμός Αρμοδιοτήτων	33
5.1. Δικαίωμα Υπογραφής	35
5.2. Προϋποθέσεις Παροχής Ειδικής Αρμοδιότητας	37
6. Επιλογή και Εκπαίδευση του Προσωπικού	38
7. Εναλλαγή του Προσωπικού	39
8. Επίβλεψη της Εφαρμογής και Εντοπισμός Αδυναμιών του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου	40
8.1. Ευθύνη της Διοικήσεως	40
8.2. Υπηρεσία Εσωτερικών Ελεγκτών	41
8.3. Ο Ρόλος των Ανεξάρτητων Ελεγκτών	42
9. Εσωτερικός Ελεγκτής	43

	Σελίδα
B. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	45
1. Το Βασικό Έργο του Εξωτερικού Ελέγχου	45
2. Μέθοδοι Διενέργειας του Εξωτερικού Ελέγχου	45
2.1. Έλεγχος βάσει Δειγματοληψίας (Tests)	45
2.2. Εκταση Οριζόντιου και Κάθετου Ελέγχου	47
2.3. Συγκεντρωτικές Επαληθεύσεις και Συμφωνίες	48
3. Αποστολή του Εξωτερικού Ελέγχου κατά τους Κανόνες της Ελεγκτικής	49
4. Κατάρτιση Προγράμματος Ελέγχου	51
5. Εξωτερικός Ελεγκτής	52
6. Δικαιώματα και Υποχρεώσεις των Εξωτερικών Ελεγκτών	53
Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ι Ι Ι	
A. ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	55
1. Εσωτερικός Έλεγχος Τραπεζών	55
1.1. Γενικά περί Εσωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών	55
1.2. Υπηρεσία Εσωτερικών Ελεγκτών της Τράπεζας (Επιθεώρηση)	58
2. Εξωτερικός Έλεγχος Τραπεζών	61
2.1. Γενικά περί Εξωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών	61
2.2. Έλεγχος των Καταστημάτων της Τράπεζας	65
2.3. Επιλογή του προς Έλεγχο Καταστήματος και Προκαταρκτικές Ενέργειες του Ελεγκτή	66

	Σελίδα
3. Πρώτες Ενέργειες του Ελεγκτή κατά την Αφιξη του στο Κατάστημα	67
4. Γενικές Ελεγκτικές Διαδικασίες	68
B. ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	72
1. Ελεγχος των Ελεγκτικών Εργασιών σε Συνάλλαγμα	72
- Διαδικασίες Ελέγχου	73
2. Ελεγχος Λοιπών Λογαριασμών σε Δραχμές	75
- Ελεγχος Λοιπών Λογαριασμών Ισολογισμού	75
3. Ελεγχος των Χορηγήσεων	78
- Εσωτερικός Ελεγχος των Χορηγήσεων	78
- Γενικές Ελεγκτικές Διαδικασίες που έχουν εφαρ- μογή σε όλες τις Κατηγορίες Χορηγήσεων	80
- Ελεγχος των Εσόδων της Τράπεζας από Χορηγήσεις	82
- Ελεγχος των Δελτίων Πληροφοριών	83
- Ελεγχος των Δανειακών Συμβάσεων	84
- Ουσιαστικός Ελεγχος των Εξασφαλίσεων	85
- Ελεγχος Προεξοφλήσεων	87
- Ελεγχος των Εγγυημένων με Δικαιόγραφα Χορηγήσεων	89
- Ελεγχος των Δανείων με Ενεχυρο-εμπορεύματα	90
- Ελεγχος των Εγγυημένων με Χρεόγραφα Χορηγήσεων	94
- Ελεγχος των Εγγυημένων με Φορτωτικά Εγγραφα Χορηγήσεων	96
- Ελεγχος των Χορηγήσεων Εξαγωγικού Εμπορίου	97

	Σελίδα
- Ελεγχος των Βιοτεχνικών Χορηγήσεων	98
- Ελεγχος Δανείων Καταναλωτικής Πίστης	98
- Ελεγχος Πιστωτικών Δελτίων	99
- Ελεγχος των Ειδικών Χορηγήσεων	99
- Ελεγχος των Χορηγήσεων σε Καθυστέρηση	100
- Αποσβεστέοι Λογαριασμοί	105
- Επάρκεια της Πρόβλεψης για Επισφαλείς Απαιτήσεις	105
4. Ελεγχος των Καταθέσεων	107
- Εσωτερικός Ελεγχος των Καταθέσεων	107
- Γενικές Ελεγκτικές Διαδικασίες για όλες τις Κατηγορίες Καταθέσεων	107
- Ελεγχος των Καταθέσεων Οψεως	109
- Ελεγχος των Καταθέσεων Ταμιευτηρίου	110
- Ελεγχος των Καταθέσεων Ταμιευτηρίου υπό Προειδοποίηση	110
- Ελεγχος των Καταθέσεων επί Προθεσμία	111
- Ελεγχος Δεσμευμένων Καταθέσεων	111
5. Ελεγχος των Ταμιακών Διαθεσίμων - Καταμετρήσεις Περιουσιακών Στοιχείων	112
5.1. Περιουσιακά Στοιχεία που Υπάγονται στην Κατηγο- ρία των Διαθεσίμων της Τράπεζας	112
5.2. Ελεγχος Ταμείου	112
5.2.1. Βιβλία Ταμείου	112
5.2.2. Εσωτερικός Ελεγχος των ταμιακών Διαθεσίμων	113
5.2.3. Καταμέτρηση Ταμείου	115

	Σελίδα
5.3. Ελεγχος των Ταμιακών Δικαιολογητικών	122
5.4. Ελεγχος των Λογαριασμών με την Κεντρική Τράπεζα και με Άλλες Τράπεζες Εσωτερικού-Εξωτερικού	125
6. Ελεγχος των Μεσολαβητικών Εργασιών	127
6.1. Εσωτερικός Ελεγχος των Μεσολαβητικών Εργασιών	127
6.2. Ελεγχος των Επιταγών και Εντολών Πληρωμής	127
6.3. Ελεγχος Πιστωτικών Επιστολών	128
6.4. Ελεγχος Συναλλαγματικών για Είσπραξη	128
6.5. Ελεγχος των Εγγυητικών Επιστολών	130
6.6. Ελεγχος της Φύλαξης και Διαχείρισης Τίτλων	135
6.7. Ελεγχος του Ταμιακού Αποθέματος της Τ.Ε.	136
7. Ελεγχος Εισαγωγών - Εξαγωγών	137
7.1. Γενικές Διαδικασίες Ελέγχου των Εισαγωγών	137
7.2. Ελεγχος Εισαγωγών με Ενέγγυες Πιστώσεις	138
7.3. Ελεγχος Εισαγωγών Εναντι Φορτωτικών Εγγράφων	140
7.4. Ελεγχος Εισαγωγών με Προέμβασμα της Αξίας των Εισαγομένων	141
7.5. Ελεγχος Εξαγωγών με Ενέγγυες Πιστώσεις	141
7.6. Ελεγχος των Εξαγωγών Εναντι Φορτωτικών Εγγράφων	143
7.7. Ελεγχος των Εξαγωγών με Προεισαγωγή Συναλλάγματος (Προέμβασμα)	144

	Σελίδα
Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΡΠΑΕΖΩΝ	145
1. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	145
- Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	145
Περιεχόμενο Τίτλου	145
- Κρατικά και Άλλα Αξιόγραφα Δεκτά από Κεντρική Τράπεζα για Επαναχρηματοδότηση	162
Περιεχόμενο Τίτλου	162
- Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων	169
Περιεχόμενο Τίτλου	169
- Απαιτήσεις κατά Πελατών	183
Περιεχόμενο Τίτλου	183
Γενικές Οδηγίες Ελεγκτικών Διαδικασιών (Χορηγήσεις)	187
Ειδικές Οδηγίες Ελεγκτικών Διαδικασιών (Χορηγήσεις)	
Προεξοφλήσεις	194
Λογαριασμοί Εγγυημένοι με Δικαιόγραφα (Συναλλαγματικές, Γραμμάτια)	195
Δάνεια με Ενέχυρο Εμπορεύματα	197
Λογαριασμοί Εγγυημένοι με Φορτωτικά Εγγράφα	198
Λογαριασμοί Εγγυημένοι με Χρεόγραφα	199
Χρηματοδότηση Εισαγωγικού Εμπορίου	200

	Σελίδα
Χρηματοδότηση σε Ανοικτό Λογαριασμό (Κάλυψη Λοιπών Αναγκών σε Κεφάλαια Κινήσεως)	200
Χρηματοδότηση με Ανοικτό Τρεχ. Λογαριασμό	201
Μακροπρόθεσμα ή Μεσοπρόθεσμα Δάνεια για Πάγιες Εγκαταστάσεις	201
Χρηματοδότηση Εμπορικών Επιχειρήσεων για Εκτακτες Ανάγκες - Χορηγήσεις προς Επαγγελματίες	201
Λογαριασμοί Εγγυημένοι με Διάφορες Εγγυήσεις	202
Λογαριασμοί Βιοτεχνικών Χορηγήσεων	202
Λογαριασμοί Χορηγήσεων Εξαγωγικού Εμπορίου	203
Ενέγγυες Πιστώσεις Εσωτερικού	204
Ειδικές Χορηγήσεις	205
Δάνεια Καταναλωτικής Πίστewος	
- Πιστωτικά Δελτία	206
Στεγαστικά Δάνεια - Δάνεια Επενδύσεων	207
- Ομολογίες - Μετοχές - Συμμετοχές (Μερίδια/Μετοχές)	218
Περιεχόμενο Τίτλου	218
- Αύλα Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	232
Περιεχόμενο Τίτλου	232
- Υλικά (Ενσώματα) Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	236
Περιεχόμενο Τίτλου	236

	Σελίδα
- Μεταβατικοί Λογαριασμοί Ενεργητικού	249
Περιεχόμενο Τίτλου	249
- Λοιπές Τραπεζικές Εργασίες και Δραστηριότητες	264
Περιεχόμενο Τίτλου	264
Οδηγίες Ελεγκτικών Διαδικασιών για Πιστωτικές Επιστολές	266
Εισαγωγές	267
Οδηγίες Ελεγκτικών Διαδικασιών για Εισαγωγές	272
Εξαγωγές	276
Εισπράξεις Αξιών Τρίτων	277
Εργασίες Φυλάξεως Τίτλων και Ενοικίαση Θυρίδων	278
2. ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	281
Υποχρεώσεις προς τους Πελάτες	288
Οδηγίες Ελεγκτικών Διαδικασιών	
- Επιταγές και Εντολές Πληρωτέες (Μέρος Α')	300
- Επιταγές και Εντολές Πληρωτέες (Μέρος Β')	302
- Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις σε Δραχμές και σε Συνάλλαγμα, εκτός Καταθέσεων	302
Υποχρεώσεις για τις οποίες υπάρχουν Παραστατικοί	
Τίτλοι	304
Λοιπά Στοιχεία Παθητικού	310

	Σελίδα
Προβλέψεις για Κινδύνους και Βάρη	328
3. ΚΑΘΑΡΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	333
Μετοχικό Κεφάλαιο	333
Διαφορές Εκδόσεως Μετοχών υπέρ το Αρτιο	336
Καταβολές και Διαθέσιμα Μερίσματα για Αύξηση Κεφαλαίου	337
Αποθεματικά	337
Διαφορές Αναπροσαρμογής	339
Αποτελέσματα εις Νέο	340
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	340
Εσοδα	340
Εξοδα	344
Τόκοι και Προμήθειες Εξοδα	348
Αποδοχές Προσωπικού και Σχετικές Επιβαρύνσεις	349
Παρεπόμενες Παροχές και Εξοδα Προσωπικού	351
Αμοιβές και Εξοδα Τρίτων	351
Παροχές Τρίτων	352
Φόροι - Τέλη	352
Διάφορα Εξοδα	353
Αποτελέσματα Χρηματοδοτικών Πράξεων	353
Διαφορές Προσαρμογής Αξιών	355
Εκτακτα Εσοδα, Εξοδα και Αποτελέσματα	356
Αποτελέσματα Χρήσεως και Φόρος Εισοδήματος	358

	Σελίδα
5. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ	361
Ενδεχόμενα Στοιχεία Παθητικού	361
Υποχρεώσεις προς Πράξεις Προσωρινής Εκχωρήσεως	362
Εκχωρητές Αξιών προς Είσπραξη	363
Παραχωρητές Εγγυήσεων προς Κάλυψη Απαιτήσεων	363
Λοιποί Λογαριασμοί Τάξεως	364
Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	365
1. Εισαγωγή	365
1.1. Έννοια και Σημασία των Οικονομικών Καταστάσεων	365
1.2. Σύντομη Αναφορά στις επί μέρους Οικονομικές Καταστάσεις	368
1.2.1. Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις	368
1.2.2. Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις	371
1.3. Θεμελιώδεις Παραδοχές για την Κατάρτιση των Οικονομικών Καταστάσεων	374
1.4. Αρχές Κατάρτισεως και Παρουσιάσεως των Οικονομικών Καταστάσεων	377
2. Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζών	382
2.1. Το Νομικό Πλαίσιο	382
2.2. Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο	385
2.3. Οδηγία 86/635 της Ε.Ο.Κ.	388
2.4. Το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των Τραπεζών	390
2.6. Αρχές Κατάρτισεως και Παρουσιάσεως των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών	392

	Σελίδα
3. Αρχές που Διέπουν το Δομή και το Περιεχόμενο των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών	393
3.1. Η Κατάσταση του Ισολογισμού Τέλους Χρήσεως	395
4. Ειδικοί Κανόνες Αποτιμήσεως	396
5. Ελεγχος και Δημοσιότητα Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων Τραπεζών	397
5.1. Ελεγχος των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών	397
5.1.1. Οι Σχετικές Διατάξεις της Οδηγίας 86/635 της Ε.Ο.Κ.	397
5.1.2. Ο Έλεγχος κατά την Ελληνική Νομοθεσία	398
5.2. Δημοσιότητα των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών	398
5.2.1. Οι Σχετικές Διατάξεις της Οδηγίας 86/635 της Ε.Ο.Κ.	398
5.2.2. Η Δημοσιότητα κατά την Ελληνική Νομοθεσία	400

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

A. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	401
- ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	402
B. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	416
- ΕΠΙΛΟΓΟΣ	417
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	418

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ελεγκτική των Τραπεζών είναι ένα θέμα, που με τον καιρό εξαλείφεται. Βασισμένοι σε έρευνες που κάναμε σε διάφορες Τράπεζες προκειμένου να συγκεντρώσουμε τα στοιχεία που χρειαζόμασταν για την πραγματοποίηση της εργασίας, διαπιστώσαμε ότι ο εξωτερικός έλεγχος των Τραπεζών συνεχώς ελαττώνεται, ενώ ο εσωτερικός διενεργείται καθαρά για προληπτικούς λόγους.

Η εργασία που παραθέεται παρακάτω χωρίζεται στην εισαγωγή και σε 4 κεφάλαια:

- Η Εισαγωγή περιλαμβάνει πληροφορίες γενικά περί Τράπεζας, για το ρόλο τους, τη δομή τους, τα χαρακτηριστικά τους καθώς και για τις κατηγορίες των Τραπεζών που υπάρχουν.

- Στο Κεφάλαιο I αναφέρονται στοιχεία της ελεγκτικής (αναγκαιότητα, αντικείμενο, βασικοί σκοποί, κ.τ.λ.).

- Στο Κεφάλαιο II αναλύονται οι όροι: εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος καθώς και εσωτερικός και εξωτερικός ελεγκτής.

- Το Κεφάλαιο III ειδικεύεται στον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο των Τραπεζών. Αναφέρονται επίσης, οι πρώτες ενέργειες του ελεγκτή κατά την άφιξή του σε κατάσταση. Επιπλέον παραθέτονται πληροφορίες για ειδικούς ελέγχους που πραγματοποιούνται σε ειδικευμένους τομείς της Τράπεζας. Τέλος το Κεφάλαιο περιέχει προγράμματα ελέγχου Τραπεζών και οικονομικές καταστάσεις αυτών.

- Το Κεφάλαιο IV περιέχει ένα ερωτηματολόγιο που απαντήθηκε από διευθυντές και ελεγκτές Τραπεζών. Αυτό έγινε με σκοπό τη συγκέντρωση απόψεων σύμφωνα με τον έλεγχο που γίνεται στην πράξη και για να μην μείνουμε μόνο σε θεωρητικά δεδομένα.

Θεωρούμε απαραίτητο να ευχαριστήσουμε έναν προς ένας όλους όσους μας βοήθησαν και συνεργάστηκαν μαζί μας. Και πρώτον απ' όλους τον εισηγητή του θέματος κ. Αρ. Μηλιώνη, που χωρίς την συνεργασία του, τις συστάσεις και τις προτροπές του δεν θα είχε ολοκληρωθεί η εργασία μας.

Θερμές ευχαριστίες στον Επιθεωρητή της Τράπεζας της Ελλάδος, Κατ/μα Πατρών, κ. Τζανέτο και τον ελεγκτή κ. Νίκο Βασιλόπουλο. Στον υποδιευθυντή κ. Πανώργιο Σπύρου και τον υπάλληλο κ. Αλέκο Μάρκου από την Κτηματική Τράπεζα Πατρών. Στον Διευθυντή της Τράπεζας Μακεδονίας - Θράκης (επίσης των Πατρών).

Αρκετές ειδικευμένες πληροφορίες αντλήσαμε από τον εσωτερικό ελεγκτή της Ιονικής Τράπεζας (Κατ/μα Πατρών), ο οποίος δεν θέλησε να αναφερθεί το όνομά του και σεβόμαστε την επιθυμία του - και γι' αυτό το λόγο τον ευχαριστούμε ιδιαίτερα. Επίσης στους διευθυντές της Αγροτικής Εμπορικής, Εθνικής Τράπεζας των υποκαταστημάτων Τήνου.

- Στο Κεφάλαιο III τα προγράμματα ελέγχου και οι οικονομικές καταστάσεις Τραπεζών παραθέτονται αυτούσια από τα βιβλία για το λόγο ότι θα ήταν λανθασμένη μια δική μας προσωπική ανάπτυξη του θέματος.

Παραπιπτόντως ευχαριστούμε και τον κ. Κώστα Χρονόπουλο (ορκωτό ελεγκτή) που μας διέθεσε τα βιβλία του.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.1. Ορισμός Τραπεζικής Επιχείρησης

Κατά τον καθηγητή Δ. Γαλάνη "Τράπεζα είναι η επιχείρηση, η οποία κατά κύριο και αποκλειστικό επάγγελμα ενεργεί πιστωτικές πράξεις". Ο καθηγητής Γεωργιάδης ορίζει την τραπεζική επιχείρηση ως μια επιχείρηση που προβαίνει στην συγκέντρωση της κοινωνικής αποταμίευσης και την διοχέτευση αυτής με κέρδος προς τους διάφορους κλάδους της οικονομίας. Επιπλέον, σε πολλά επίσημα συγγράμματα απαντάται ο ορισμός ότι "Τράπεζα είναι μια επιχείρηση που έχει ως αντικείμενο εμπορίας, το χρήμα".

Συνοψίζοντας τους παραπάνω ορισμούς, προκειμένου να δώσουμε ένα δικό μας ορισμό της τραπεζικής επιχείρησης διαπιστώνουμε ότι, Τράπεζα, είναι μια επιχείρηση που διενεργεί χρηματικές συναλλαγές με απότερο σκοπό το όφελος των πελατών της χωρίς να θίγονται τα δικά της συμφέροντα.

2.2. Προϋποθέσεις Ίδρυσης

Προκειμένου να ιδρυθεί μια τραπεζική επιχείρηση απαιτείται άδεια λειτουργίας, κατάρτιση καταστατικού, έγκριση του, άδεια σύστασης, κάλυψη και καταβολή του κεφαλαίου μετρητοίς και η λειτουργία της έχει μορφή ανώνυμης εταιρείας.

2.3. Τράπεζες της Ελλάδος - Κατηγορίες

Στην Ελλάδα η πρώτη Τράπεζα ιδρύθηκε το . Πρόκειται για την

Από τότε έχουν ιδρυθεί πάνω από 10 Τράπεζες. Ενδεικτικά αναφέρονται:

* Αγροτικές Τράπεζες: Αποβλέπουν στην χρηματοδότηση του γεωργικού τομέα της οικονομίας με την άσκηση της αγροτικής πολιτικής. Η πρώτη Αγροτική Τράπεζα ιδρύθηκε με το νόμο 4332/1929 και ανήκει εξ'ολοκλήρου στο κράτος.

* Τράπεζες Επενδύσεων και Οικονομικής Ανάπτυξης: Ασχολούνται με την ανάληψη ή διάθεση ομολογιακών δανείων, μετοχών και παρόμοιων χρεογράφων, την αγοραπωλησία αυτών και γενικά με την υποβοήθηση των επιχειρήσεων στην εξεύρεση κεφαλαίων. Προβαίνουν στην δημιουργία νέων επιχειρήσεων ή συμμετέχουν σε υπάρχουσες. Διαχειρίζονται χαρτοφυλάκια τίτλων κ.τ.λ. Στην χώρα μας οι Τράπεζες επενδύσεως είναι:

α) Η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως. Ιδρύθηκε με το Ν.Δ. 4366/1964. Σκοπός της είναι η προώθηση της βιομηχανικής, μεταλλευτικής, ναυτιλιακής και τουριστικής ανάπτυξης της χώρας, παρέχοντας δάνεια, τεχνική και οργανωτική βοήθεια στις επιχειρήσεις προσελκύοντας ξένα κεφάλαια για παραγωγικές επενδύσεις.

β) Η Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως. Ιδρύθηκε το 1963 από την Εθνική Τράπεζα. Σκοπός της είναι η προώθηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στον επιχειρηματικό τομέα, η ανάπτυξη της ελληνικής κεφαλαιαγοράς, η δημιουργία μόνιμου φορέα, ο οποίος να συνδέει την ελληνική επιχείρηση με το ξένο κεφάλαιο.

γ) Η Τράπεζα Επενδύσεων. Ιδρύθηκε το 1962 από την Εμπορική και Ιονική-Λαϊκή Τράπεζα. Βασικός σκοπός της είναι η προώθηση της βιομηχανικής δραστηριότητας και η ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς στη χώρα μας.

* Κτηματικές Τράπεζες : Οι Τράπεζες αυτές χορηγούν κυρίως μακροπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα χαμηλότοκα δάνεια για πάγιες και ιδίως κτιριακές εγκαταστάσεις. Στη χώρα μας λειτουργούν :

α) Η Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος. Ιδρύθηκε το 1927 και χορηγεί στεγαστικά δάνεια με υποθήκη επί ακινήτων, δάνεια σε τουριστικές βιομηχανίες και συγκοινωνιακές επιχειρήσεις, καθώς και δάνεια σε δήμους, κοινότητες, νοσοκομεία, εκπαιδευτήρια και άλλα κοινωφελή ιδρύματα και εφαρμόζει με επιτυχία το θεσμό του στεγαστικού ταμειουτηρίου.

β) Η Εθνική Στεγαστική Τράπεζα. Ιδρύθηκε το 1930 από την Εθνική Τράπεζα. Οι εργασίες της είναι περιορισμένες και συνίστανται στην παροχή μακροπρόθεσμων δανείων ιδίως στους απόδημους Έλληνες με υποθήκη.

* Τράπεζες Εξωτερικού Εμπορίου : Ιδρύθηκαν με βάση το Ν.Δ. 116/1973. Ειδικεύονται στην παροχή ειδικών υπηρεσιών στο εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο της χώρας και στη χρηματοδότηση των εξαγωγών με σκοπό την προώθησή τους.

* Τράπεζες Ναυτιλιακής Πίστης : Ιδρύονται με βάση το νομικό διάταγμα 1321/1972. Πρόκειται για Τράπεζες ειδικευμένες στην χρηματοδότηση ναυτιλιακών και ναυπηγικών επιχειρήσεων.

* Εμπορικές Τράπεζες: Οι εμπορικές Τράπεζες καταθέσεων είναι εκείνες που προσπορίζονται τα κεφάλαιά τους κυρίως από καταθέσεις του κοινού και τα οποία δανείζουν κατά κανόνα βραχυπρόθεσμα με υψηλότερο τόκο στις επιχειρήσεις. Λειτουργούν στη χώρα μας οι εξής Τράπεζες:

α) Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Ιδρύθηκε το 1841, ελέγχεται από το κράτος και στην πλειοψηφία της κατέχεται από δημόσιους οργανισμούς και ιδρύματα.

β) Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος. Ιδρύθηκε το 1907, ελέγχεται απ'το κράτος.

γ) Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα της Ελλάδος. Είναι αποτέλεσμα της συγχώνευσης της Ιονικής και της Λαϊκής Τράπεζας το 1958.

δ) Τράπεζα Πίστewς. Ιδρύθηκε το 1918 στην Καλαμάτα. Είναι ιδιωτική και στα κεφάλαιά της συμμετέχουν και ξένοι Τραπεζικοί Οίκοι.

ε) Γενική Τράπεζα της Ελλάδος. Ιδρύθηκε το 1937 από το μετοχικό Ταμείο Στρατού. Αρχικά οι εργασίες της αποσκοπούσαν στην εξυπηρέτηση των αξιωματικών και γενικά του Στρατού. Σήμερα εργάζεται ως Εμπορική Τράπεζα.

στ) Τράπεζα Επαγγελματικής Πίστewς. Ιδρύθηκε το 1927 και ελέγχεται από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

ζ) Τράπεζα Πειραιώς. Ιδρύθηκε το 1961 από ομάδα επιχειρηματιών. Σήμερα ελέγχεται από την Εμπορική Τράπεζα.

η) Τράπεζα Εργασίας. Ιδρύθηκε από όμιλο Επιχειρηματιών το 1975.

θ) Τράπεζα Αττικής. Ιδρύθηκε το 1924 με κύριους μετόχους την Εμπορική Τράπεζα και την Banque National de Paris.

ι) Τράπεζα Κρήτης. Ιδρύθηκε το 1973 από όμιλο επιχειρηματιών και ανήκει σε ιδιώτες.

ια) Τράπεζα Αραβοελληνική. Ιδρύθηκε το 1978. Αποβλέπει στην διευκόλυνση των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Αραβικών χωρών.

ιβ) Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος. Είναι παλιά Τράπεζα από το 1936 Αμιγής και ανήκει σε ιδιώτες.

ιγ) Τράπεζα Μακεδονίας - Θράκης. Ιδρύθηκε το 1978 από τις βιομηχανικές και εμπορικές οργανώσεις της Βόρειας Ελλάδας.

Στην χώρα μας λειτουργούν υποκαταστήματα ξένων Τραπεζών.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- AMERICAN EXPRESS A.B.C.
- BANK OF AMERICA
- CITIBANK
- CREDIT COMMERCIAL DE FRANCE
- MIDLAND BANK

* Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί:

α) Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Είναι Ν.Π.Δ.Δ., ιδρύθηκε με το νόμο 1608/1918. Οι εργασίες του είναι :

- (i) Αποδοχή, φύλαξη και διαχείριση των κάθε φύσεως παρακαταθηκών.
- (ii) Ταμειακή διαχείριση των κεφαλαίων των Ν.Π.Δ.Δ.

- (iii) Παροχή δανείων για έργα παραγωγικά κοινής ωφέλειας και εκπολιτιστικά.
- (iv) Η αποδοχή καταθέσεων από το κοινό, η ενοικίαση θυρίδων.

β) Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο. Ιδρύθηκε με το νόμο 3446/1909. Είναι αυτοτελής δημόσια υπηρεσία, η οποία δέχεται καταθέσεις σε λογαριασμό ταμειυτηρίου και χορηγεί δάνεια μέσης και μακράς προθεσμίας σε οργανισμούς δημόσιου συμφέροντος καθώς και στους δημόσιους υπαλλήλους για τη στέγασή τους.

* Εκδοτικές Τράπεζες : Κύρια αποστολή τους είναι η άσκηση της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής στη χώρα. Στην Ελλάδα είναι: Η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία λειτουργεί από το 1928, είναι ανώνυμη εταιρεία και ελέγχεται από το κράτος. Λειτουργίες της είναι :

- (α) Έχει το αποκλειστικό προνόμιο της έκδοσης συν/τος,
- (β) Κατευθύνει και ελέγχει την κεφαλαιαγορά με ανάλογες αυξομειώσεις των επιτοκίων,
- (γ) Διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά αποθέματα του κράτους και διενεργεί το σχετικό έλεγχο,
- (δ) Αποτελεί τον ταμειακό διαχειριστή του δημοσίου,
- (ε) Ασκει ποικιλοτρόπως τον έλεγχο και την εποπτεία στις Τράπεζες σε ό,τι αφορά τις εισαγωγές και τις εξαγωγές.

2.4. Χαρακτηριστικά Τραπεζικής Επιχείρησης

- α) Η Τραπεζική Επιχείρηση ασχολείται κατά κύριο επάγγελμα με το εμπόριο του χρήματος, "δανείζεται για να μπορεί να δανείσει", γιατί τα ίδια κεφάλαια της διαθέτονται για την απόκτηση των πάγιων εγκαταστάσεων, για την κάλυψη ενδεχόμενων ζημιών κ.λ.π. Δανείζει τα χρήματα που συγκεντρώνει και εισπράττει τόκο μεγαλύτερο από εκείνο που καταβάλλει στους δανειστές της.
- β) Ο κύριος σκοπός της είναι το εμπόριο του χρήματος. Μεμονωμένες εμπορικές ή βιομηχανικές πράξεις δεν απαγορεύονται.
- γ) Το πρόβλημα της ρευστότητας εμφανίζεται στην οξύτερη μορφή του γιατί η προθεσμία λήξης των υποχρεώσεων δεν μπορεί να υπολογιστεί εκ των προτέρων και η εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της δεν μπορεί να τύχει αναστολής.
- δ) Η Τράπεζα δεν είναι μόνο επιχείρηση αλλά και ίδρυμα - οργανισμός κοινωνικής ωφέλειας. Υπόκειται στον έλεγχο της γενικής επιθεώρησης Τραπεζών της Τ.Ε.
- ε) Μπορεί να λειτουργήσει στην χώρα μας μόνο με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας. Το μετοχικό της κεφάλαιο πρέπει να καταβληθεί εξ'ολοκλήρου σε μετρητά και οι μετοχές της να είναι υποχρεωτικά ονομαστικές.

2.5. Ρόλος των Τραπεζών

Ο κοινωνικός ρόλος των Τραπεζών είναι μεγάλος και συνίσταται στη συγκέντρωση του αργούντος χρηματικού κεφαλαίου και στην παραγωγική χρησιμοποίησή του. Αυτό αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι η ακμή των Τραπεζών συνδέεται με την ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας και ότι η ανοδική πορεία της οικονομίας μιας χώρας συμβαδίζει με την ακμή των Τραπεζών. Η Τράπεζα σαν επιχείρηση επιδιώκει το κέρδος.

- Συμβάλλει στη συγκέντρωση της προσφοράς και ζήτησης του χρήματος.
- Αναλαμβάνει τους κινδύνους που απορρέουν από την επένδυση της κοινωνικής αποταμίευσης.
- Την αποταμίευση που συγκεντρώνει την μετατρέπει σε χορηγήσεις.
- Υποβοηθεί την λογισμική επέκταση της παραγωγικής δραστηριότητας.

2.6. Δομή των Τραπεζών

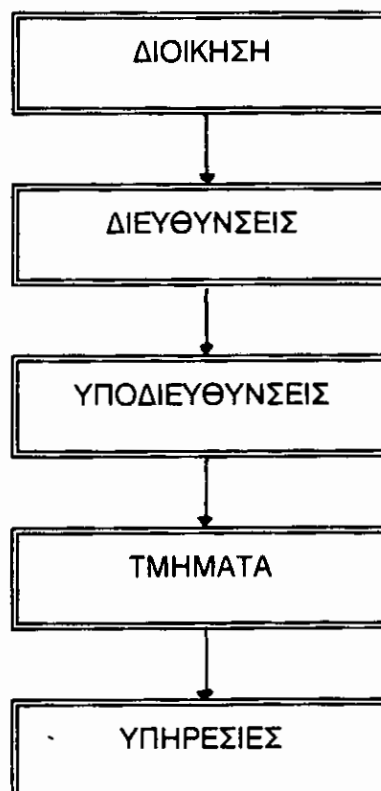
Κάθε Τράπεζα έχει τη δική της οργανωτική δομή και τη δική της λογιστική οργάνωση. Στην Ελλάδα η πιο οργανωμένη από όλες τις Τράπεζες θεωρείται η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, γι' αυτό καλό θα ήταν να δοθεί η οργανωτική δομή της.

Η Διοίκηση της Τράπεζας, η οποία λειτουργεί σαν υπηρεσιακή μονάδα επιτελικού χαρακτήρα. Η Διοίκηση κατευθύνει και συντονίζει τις εργασίες που διεξάγονται από τα καταστήματα.

Διοικητικό Συμβούλιο : Είναι το κατά νόμο ανώτερο όργανο διοίκησης της Τράπεζας το οποίο όμως έχει εκχωρήσει τις περισσότερες από τις αρμοδιότητες του στο Διοικητή και σε τρεις υποδιοικητές που είναι :

- (α) ο υποδιοικητής, αρμόδιος για τα λογιστικά θέματα,
- (β) ο υποδιοικητής, αρμόδιος για θέματα χορηγήσεων και
- (γ) ο υποδιοικητής αρμόδιος για θέματα προσωπικού.

Παρατίθεται παρακάτω ένα σχεδιάγραμμα για την καλύτερη κατανόηση της διαίρεσης της Διοίκησης:

Οι Διευθύνσεις είναι οι εξής:

- 1) Βιομηχανικών Χορηγήσεων
- 2) Εμπορικών Χορηγήσεων
- 3) Ναυτιλιακών Εργασιών
- 4) Προσωπικού
- 5) Επιθεώρησης
- 6) Γενικού Λογιστηρίου
- 7) Γραμματείας
- 8) Οικονομικών Μελετών και Προγραμματισμού
- 9) Δικαστικού
- 10) Περιουσίας Τράπεζας
- 11) Οργάνωσης
- 12) Διεθνών Δραστηριοτήτων
- 13) Τεχνικών Υπηρεσιών
- 14) Απαιτήσεων σε καθυστέρηση
- 15) Καταθέσεων
- 16) Καταστημάτων Εξωτερικού
- 17) Ανάπτυξης
- 18) Δημοσίων Σχέσεων

Κάθε διεύθυνση έχει τις δικές της αρμοδιότητες που έχουν καθοριστεί από το Διοικητή της Τράπεζας με Εσωτερικό Κανονισμό.

Στην διεκπεραίωση των εργασιών της Τράπεζας έχουν μεγάλη δικαιοδοσία το Συμβούλιο Εργασιών που είναι υπηρεσιακά συλλογικά

όργανα της Τράπεζας και τελούν υπό την προεδρία των αρμοδίων Υποδιοικητών.

- Προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη εποπτεία και λειτουργία του δικτύου των καταστημάτων καθιερώθηκε ο θεσμός των Περιφερειακών Διοικήσεων. Αυτές είναι 2 :

(α) Η Περιφερειακή Διοίκηση Βόρειας Ελλάδος. Περιλαμβάνει 3 Υποδιευθύνσεις και 5 Περιφερειακές Διευθύνσεις, και

(β) Η Περιφερειακή Διοίκηση Πελοποννήσου - Ιονίου που περιλαμβάνει 2 Υποδιευθύνσεις και 3 Περιφερειακές Διευθύνσεις.

- Υπάρχει επίσης: Ο Οργανισμός Λειτουργίας της Τράπεζας, ο οποίος ρυθμίζει τα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του προσωπικού.

- Από τον Διοικητή της Τράπεζας εκδίδονται εγκύκλιοι οι οποίοι καθοδηγούν τα υποκαταστήματα και τις διάφορες υπηρεσίες. Υπάρχουν 3 ειδών εγκύκλιοι:

(α) Εγκύκλιοι Διοίκησης: Αναφέρονται σε διοικητικά θέματα και θέματα πιστωτικής πολιτικής. Υπογράφονται από το Διοικητή.

(β) Εγκύκλιοι Υπηρεσιακές: Αναφέρονται σε θέματα αρμοδιότητας διαφόρων διευθύνσεων της Τράπεζας. Υπογράφονται από τα αρμόδια όργανα των υπηρεσιακών λειτουργιών των Διευθύνσεων.

(γ) Εγκύκλιοι Αποφάσεων Ν.Α.: Εκδίδονται από την αρμόδια Υπηρεσία της Διοίκησης και κοινοποιούνται με αυτές αποφάσεις των Ν.Α., Υπουργείων, Τράπεζα Ελλάδος, κ.λ.π.

2.7. Βασικές Αρχές Τραπεζών

A) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ρευστότητα, είναι η ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις λήγουσες υποχρεώσεις της. Για την εύρυθμη λειτουργία της η επιχείρηση πρέπει να διαθέτει εκάστοτε τόσα μετρητά, όσα είναι αναγκαία για την εξόφληση των ληγουσών υποχρεώσεών της. Αυτό όμως είναι αδύνατον να γίνει. Γιατί για να έχει πλήρη ρευστότητα, θα πρέπει να διατηρεί στο ταμείο της το σύνολο των καταθέσεών της, για να μπορέσει να ανταποκριθεί σε πιθανή ανάληψη οποιουδήποτε ποσού. Αυτό όμως σημαίνει ότι η Τράπεζα δεν θα έπρεπε να προβαίνει σε τοποθετήσεις των κεφαλαίων που προέρχονται από τις απρόθεσμες καταθέσεις σ'αυτήν, πράγμα αντίθετο προς την κοινωνική της αποστολή και την υποχρέωσή της να καταβάλλει τόκο στους καταθέτες.

Καθημερινά εισρέουν και εκρέουν στην Τράπεζα χρήματα. Αυτά τα δύο αντίθετα ρεύματα θα πρέπει να εξισορροπούνται γιατί αν οι καταθέσεις υπερβαίνουν κατά πολύ τις πληρωμές, η Τράπεζα θα έχει αυξημένη ρευστότητα που συνεπάγεται μειωμένη αποδοτικότητα. Ενώ αντίθετα αν οι χορηγήσεις υπερβαίνουν τις εισπράξεις, θα δημιουργηθεί πρόβλημα ρευστότητας με αποτέλεσμα να κλονιστεί η επιχείρηση.

Για όλα τα παραπάνω λοιπόν η Τράπεζα διατηρεί στα ταμεία της ένα σημαντικό ποσό διαθεσίμων. Το ύψος του ποσού αυτού εξαρτάται από την πολιτική και νομισματική σταθερότητα, την κρατική παρέμβαση, τη φήμη της Τράπεζας, την πιστωτική της πολιτική, κ.λ.π.

Με διάταξη του νόμου 5076/1931 του άρθρου 15 ορίστηκε ότι κάθε Τράπεζα που λειτουργεί στην Ελλάδα υποχρεούται να διατηρεί ρευστά σε δραχμές, είτε στα ταμεία της είτε στην Τράπεζα της Ελλάδος, ποσό που αντιστοιχεί στο 12% των καταθέσεων όψεως και Ταμιευτηρίου.

Σήμερα τα σχετικά θέματα με τη ρευστότητα Τραπεζών ρυθμίζονται με αποφάσεις της Ν.Α. που υποχρεώνουν τις εμπορικές Τράπεζες να καταθέτουν έντοκα ή άτοκα ένα μέρος των διαθεσίμων τους στην Τ.Ε. και να κάνουν επενδύσεις σε έντοκα γραμμάτια και ομολογίες του Δημοσίου.

B) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ως γνωστό η Τράπεζα λειτουργεί σαν επιχείρηση με σκοπό:

- (i) την μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας,
- (ii) το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος, και
- (iii) την επωφελέστερη τοποθέτηση των διαθεσίμων της.

Οι Ν.Α. με αποφάσεις τους επηρεάζουν σοβαρά την αποδοτικότητα της Τράπεζας. Οι αποφάσεις αυτές:

- Καθορίζουν τα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων καθώς και τις προμήθειες που εισπράττει η Τράπεζα.
- Επιβάλλουν επένδυση σε έντοκα γραμμάτια και ομολογίες.

- Επιβάλλουν υποχρεωτικές καταθέσεις στην Τ.Ε. σε ποσοστά επί των χορηγήσεων.

Γ) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει η Τράπεζα είναι τεράστιοι. Πριν από κάθε χορήγηση, λοιπόν, απαιτείται καλή εκτίμηση του δανειολήπτη-πελάτη. Θα πρέπει επίσης, να μελετούνται προσεκτικά τα περιουσιακά στοιχεία που παρέχει ο πελάτης προκειμένου να λάβει την χορήγηση, έτσι ώστε σε περίπτωση απαίτησης δικαστικών αγώνων η Τράπεζα να βρεθεί καλυμμένη.

Γι' αυτό οι Τράπεζες θα πρέπει να φροντίζουν να διενεργούν δανεισμούς μικροποσών σε μεγάλο αριθμό πιστούχων. Να γίνεται δηλαδή, διασπορά των χορηγήσεων με άμεσο αποτέλεσμα την ευρεία κατανομή των κινδύνων.

Όλα τα παραπάνω όμως δεν σημαίνουν ότι οι Τράπεζες θα πρέπει να αποκλείουν φερέγγιους πελάτες σε περίπτωση που δεν προβαίνουν σε εμπράγματα ασφάλειες.

Γι' αυτό η Τράπεζα, θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτική, όσον αφορά την επιλογή δανειοληπτών και αρκετά ελισσόμενη μεταξύ απαγορεύσεων, περιορισμών και κατευθύνσεων εφαρμόζοντας τις αρχές που ορίζονται από το κράτος (θυμίζονται το υποχρεωτικό όριο ρευστότητας και ο αριθμός των προμηθειών) βρίσκοντας πάντα τη "χρυσή τομή".

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   Ι

" Π Ε Ρ Ι   Ε Λ Ε Γ Κ Τ Ι Κ Η Σ "

1.1. Ορισμός και Αντικείμενο Ελεγκτικής

Η ελεγκτική πραγματεύεται τις αρχές, τους κανόνες και τις προϋποθέσεις διενέργειας ελέγχου σε οποιαδήποτε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίας. Ως ξένη περιουσία εννοούμε την περιουσία οποιουδήποτε νομικού προσώπου, αλλά και φυσικού προσώπου, έναντι των τρίτων που την διαχειρίζονται.

Ειδικότερα:

- Η περιουσία της ανώνυμης εταιρείας, (γενικά οποιαδήποτε εταιρεία), είναι ξένη περιουσία έναντι όλων των οργάνων της που την διαχειρίζονται.
- Η περιουσία οποιουδήποτε οργανισμού ή ιδρύματος και γενικά νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου είναι ξένη περιουσία έναντι όλων των συλλογικών οργάνων του και των υπαλλήλων του, που τη διαχειρίζονται.
- Και στην ατομική επιχείρηση ακόμα γίνεται διαχείριση ξένης περιουσίας. Οχι μόνο υπάλληλοι της ατομικής επιχείρησης διαχειρίζονται την περιουσία αλλά και ο ιδιοκτήτης επιχειρηματίας είναι διαχειριστής ξένης περιουσίας, ως προς τις υποχρεώσεις της επιχείρησης του, δηλαδή τα ξένα κεφάλαια της, τα οποία κατά κανόνα είναι πολύ μεγαλύτερα από τα δικά της κεφάλαια.

Για να είναι εφικτός ο έλεγχος είναι απαραίτητο η οικονομική διαχείριση της ξένης περιουσίας να απεικονίζεται λογιστικώς, σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες της λογιστικής. Συνεπώς, ο έλεγχος είναι στενά συνυφασμένος με την ύπαρξη οικονομικής διαχείρισεως ξένης περιουσίας που να απεικονίζεται λογιστικώς. Η λογιστική καταγράφει και παρακολουθεί τις πράξεις της οικονομικής διαχείρισεως και η ελεγκτική της ελέγχει.

1.2. Αναγκαιότητα Διενέργειας Ελέγχου

Η αναγκαιότητα του ελέγχου οποιασδήποτε οικονομικής διαχείρισεως ξένης περιουσίας πηγάζει από τις ατέλειες της ανθρώπινης φύσεως. Τα λάθη και οι καταδολιεύσεις είναι έμφυτα στον άνθρωπο. Ο άνθρωπος γεννιέται μαζί με τις ατέλειες και τις αδυναμίες του, με τις οποίες ζει τη ζωή του και αποθνήσκει με αυτές. Βεβαίως η εξέλιξη της επιστήμης και του πολιτισμού και γενικά οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες διαβιώσεως, επηρεάζουν μέχρι κάποιο βαθμό, θετικά ή αρνητικά τις ατέλειες και αδυναμίες αυτές. Ποτέ όμως δεν τις εξαφανίζουν γιατί είναι μέσα στη φύση του ανθρώπου. Ο άνθρωπος είναι πλασμένος μαζί με αυτές και συνεπώς η πλήρης θεραπεία ή η εξαφάνιση τους είναι αδύνατη.

Αφού κανένας δεν είναι αλάνθαστος και συνεπώς το ολοκληρωτικό ξερίζωμα των λαθών, της ανειλικρίνειας και των καταδολιεύσεων και απατών από την ανθρώπινη είναι αδύνατον, η μοναδική λύση που απομένει είναι η καταπολέμηση τους, που επιτυγχάνεται με την οργάνωση, σε κάθε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίας, ουσιαστικού και ανεξάρτητου εξωτερικού ελέγχου,

ο οποίος πρέπει να συμπληρώνεται και με οργάνωση πλήρους συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Ο έλεγχος συνεπώς είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα οποιασδήποτε ασφαλίσεως κατά των λαθών, της ανειλικρίνειας, της κλοπής και απάτης, η δε αμοιβή του ελεγκτή αντιστοιχεί στο ασφάλιστρο.

1.3. Βασικοί Σκοποί του Ελέγχου

A. Ως βασικοί σκοποί του ελέγχου, γενικά, μπορούν να αναφερθούν οι εξής:

α) Η πρόληψη ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων, απατών και καταδολιεύσεων. Πρόκειται για τον καλούμενο "προληπτικό έλεγχο", ο οποίος διενεργείται προ ή κατά την εκτέλεση της διαχειριστικής πράξης και της λογιστικής απεικόνισης και στόχος του είναι να προλάβει και να αποτρέψει τη διάπραξη ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων, απατών και καταδολιεύσεων. Ο έλεγχος αυτός διενεργείται, κατά κύριο λόγο από εσωτερικό ελεγκτή.

β) Η αποκάλυψη και καταστολή ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων, απατών ή καταδολιεύσεων. Πρόκειται για τον καλούμενο κατασταλτικό έλεγχο, ο οποίος διενεργείται μετά την εκτέλεση της διαχειριστικής πράξεως και της λογιστικής της απεικόνισης και στόχος του είναι η αποκάλυψη και καταστολή ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων, απατών και καταδολιεύσεων που τυχόν έχουν διαπραχθεί. Ο έλεγχος αυτός ασκείται κατά κύριο λόγο από εξωτερικό ελεγκτή.

γ) Η πιστοποίηση μετά από συστηματικό έλεγχο περι της ακριβείας κι ειλικρίνειας των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων (ισολογισμού, αποτελεσμάτων χρήσεων, πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων και προσαρτήματος).

Το έργο αυτό ανήκει αποκλειστικά στον εξωτερικό ελεγκτή.

Β. Τονίζεται ότι η βασική επιδίωξη του εξωτερικού ελέγχου, ο τελικός σκοπός είναι να πληροφορήσει τους ενδιαφερόμενους (μετόχους, τρίτους, προσωπικό, κράτος) αν οι οικονομικές καταστάσεις μίας οικονομικής μονάδας σαν σύνολο παρουσιάζουν την αληθινή εικόνα της περιουσιακής της κατάστασης και των οικονομικών της αποτελεσμάτων.

Βέβαια για να φθάσει ο έλεγχος στο τελικό αυτό σκοπό του, έχει ερευνήσει με την εφαρμογή σχετικών ελεγκτικών διαδικασιών, εκτός από τα άλλα κι αν τυχόν υπάρχουν ουσιώδη λάθη, κλοπές ή καταδολιεύσεις, γιατί μέσα στους βασικούς σκοπούς του ελέγχου είναι κι ο εντοπισμός τυχόν λαθών, κλοπών ή καταδολιεύσεων, ουσιώδους, όμως, σημασίας.

Αν και στους άμεσους στόχους του ελέγχου δεν περιλαμβάνεται η ανεύρεση μικροκλοπών και εσκεμμένων ή μη σφαλμάτων επουσιώδους σημασίας, ωστόσο και ο κίνδυνος αυτός καλύπτεται από την επισήμανση των ανεπαρκειών και κενών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και γενικά από το ότι η ύπαρξη και μόνο του ελέγχου αποτελεί σημαντικό αποτρεπτικό παράγοντα διαπράξεως λογιστικών και διαχειριστικών λαθών και ανωμαλιών, γι'αυτό εξάλλου και το κόστος του ελέγχου χαρακτηρίζεται ως "ασφάλιστρο" κατά των κινδύνων αυτών.

1.4. Ποιοί οι Ενδιαφερόμενοι και οι Οφελούμενοι από τον Έλεγχο

α) Αφού τα κεφάλαια της σύγχρονης επιχειρήσεως αντλούνται από το κοινωνικό σύνολο, αυτονόητο είναι, ότι το κοινωνικό σύνολο είναι και ο ενδιαφερόμενος για την διενέργεια ουσιαστικού ελέγχου καθώς και ο οφελούμενος από τον έλεγχο αυτό, γιατί προστεύονται τα κεφάλαιά του.

Ειδικότερα οι ομάδες του κοινωνικού συνόλου που ενδιαφέρονται για την διενέργεια ουσιαστικού διαχειριστικού ελέγχου και οφελούνται από τον έλεγχο αυτό είναι οι εξής:

- οι μέτοχοι και οι ομολογιούχοι της εταιρείας,
- χρηματοδότες Τράπεζες και έμμεσα το ανώνυμο πλήθος των καταθέσεών του,
- οι διοικούντες και διευθύνοντες της Εταιρείας,
- το Κράτος για πολλούς και ποικίλους λόγους,
- το προσωπικό,
- οι μελλοντικοί επενδυτές,
- οι πιστωτές.

β) Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι ο έλεγχος που διενεργείται στοχεύει στην προστασία των συμφερόντων όλων των παραπάνω ομάδων ενδιαφερομένων και όχι μόνο των μετόχων.

Ο νόμος (άρθρο 37, παρ.1, Εδ. β') υποχρεώνει τους ελεγκτές να υποβάλλουν την έκθεση με το πόρισμα του ελέγχου τους μόνο στην τακτική Γενική Συνέλευση, γιατί στη Γενική Συνέλευση λογοδοτεί το διοικητικό συμβούλιο για την διαχείριση των υποθέσεων κάθε χρήσεως, η οποία αποφασίζει σχετικά. Ολοι οι άλλοι ενδιαφερόμενοι, από τις άλλες ομάδες ενδιαφερομένων, για να ρυθμίσουν - ο καθένας ξεχωριστά ή για τους δικούς τους λόγους και εκτιμήσεις - την μελλοντική συμπεριφορά τους έναντι στην επιχείρηση, έχουν την ανάγκη σωστής και πλήρους ενημερώσεώς τους, η οποία πραγματοποιείται με τη δημοσιότητα των οικονομικών καταστάσεων και του πιστοποιητικού ελέγχου που επιβάλλει ο νόμος.

1.5. Έκταση του Ελέγχου

Εκτός από αντίθετη ειδική εντολή ο Ελεγκτής δεν υποχρεώνεται ούτε υπάρχει λόγος να ελέγχει με λεπτομέρεια όλες τις συναλλαγές και τις απορρέουσες λογιστικές εγγραφές, απ'αυτές στην περίοδο που ελέγχεται. Γιατί αυτή η εργασία, αν δεν θα ήταν αδύνατη, θα απαιτούσε υπερβολικό χρόνο και υπέρογκο κόστος. Παρ' όλα αυτά η ευθύνη του δεν περιορίζεται μόνο στις συναλλαγές και τις εγγραφές τις οποίες έλεγξε, αφού εξαιτίας της κακής εκτίμησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου ή της αμέλειας στον προγραμματισμό ή στην εκτέλεση του ελέγχου του, του διαφύγει από την προσοχή οποιαδήποτε σημαντική ανωμαλία, που συνεπάγεται ουσιώδη διαφοροποίηση της πιστοποιημένης από αυτόν περιουσιακής κατάστασης ή των αποτελεσμάτων της επιλεγμένης οικονομικής μονάδας.

Οι διαδικασίες του αναλυτικού ελέγχου των συναλλαγών και των διάφορων φάσεων της λογιστικής εργασίας πρέπει να εφαρμόζονται σε επαρκή και αντιπροσωπευτικά δείγματα για το κάθε ελεγκτέο αντικείμενο που επιλέγονται από τον ίδιο τον ελεγκτή, χωρίς να τα γνωρίζουν οι υπάλληλοι και τα λοιπά όργανα της ελεγχόμενης μονάδας.

Η εφαρμογή των ελεγκτικών μεθόδων, πραγματοποιείται με την εκτέλεση του κατάλληλου συνδυασμού των επιμέρους ελεγκτικών διαδικασιών που ταιριάζουν ανάλογα με την περίπτωση και που διεξάγονται πάντα μέσα στα πλαίσια των αρχών της επαγγελματικής δεοντολογίας και της ευπρέπειας.

Η επιλογή σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση των πιο κατάλληλων ελεγκτικών διαδικασιών, αποτελεί λεπτό σημείο του ελεγκτικού έργου, και προϋποθέτει, πέρα από τις ερευνητικές ικανότητες και την ορθή κρίση του ελεγκτή και τη σκοπιμότητα των ελεγκτικών διαδικασιών που επιλέγονται, την τέλεια κατανόηση από αυτόν των λεπτομερειών, του πλήρους διαχειριστικού και λογιστικού κυκλώματος και του εσωτερικού ελέγχου για κάθε επιμέρους αντικείμενο που ελέγχεται.

Ο ελεγκτής πρέπει να ερευνά κάθε φορά τη σκοπιμότητα της ελεγκτικής διεργασίας που επιλέγεται, κυρίως από άποψη αξιοπιστίας και ουσιαστικής χρησιμότητας των ελεγκτικών τεκμηρίων που προσδοκούνται από αυτήν, έτσι ώστε αυτή να αποτελεί λογική βάση για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού σε ό,τι αφορά τόσο το γενικότερο περιεχόμενο της σχετικής εντολής ελέγχου, όσο και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή ιδιομορφίες της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Οι ελεγκτικές διαδικασίες που επιλέγονται στην αρχή, πρέπει να

αναπροσαρμόζονται ή να συμπληρώνονται αν κατά την εφαρμογή τους διαπιστωθεί ότι εξαιτίας της μεταβολής των δεδομένων ή των συνθηκών που σ'αυτές στηρίχθηκαν για να προγραμματιστούν ή για άλλη αιτία, αυτές δεν ικανοποιούν απόλυτα τους σκοπούς για τους οποίους επιλέχθηκαν.

Ο χρόνος απασχόλησης που απαιτείται για τον ελεγκτή ή το κόστος ή άλλες δυσκολίες εκτέλεσης οποιασδήποτε απαραίτητης ελεγκτικής διαδικασίας, δεν μπορούν να αποτελέσουν από μόνα τους αρκετούς λόγους για την παράλειψη της διαδικασίας αυτής, χωρίς ικανοποιητική αναπλήρωση της από άλλο εναλλακτικό τρόπο ελέγχου. Όμως, σε κάθε περίπτωση ο χρόνος ή το κόστος της ελεγκτικής διαδικασίας δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν μια λογική αναλογία σε σχέση με την προσδοκώμενη χρησιμότητα των επιδιωκόμενων ελεγκτικών τεκμηρίων με τη διαδικασία αυτή.

1.6. Ελεγκτικό Προσωπικό

Το Σώμα Ορκωτών Λογιστών, εκτός από ορκωτούς λογιστές, απαρτίζεται και από τους βοηθούς ορκωτούς λογιστές, κ.λ.π., το σύνολο των οποίων χρησιμοποιείται από τους ορκωτούς λογιστές για τη διενέργεια των ελέγχων. Κάθε ορκωτός λογιστής μπορεί να απασχολεί στο γραφείο του κατά ανώτατο όριο μέχρι 3 βοηθούς και μέχρι 4 δοκίμους.

Κάθε μέλος του ελεγκτικού προσωπικού εντάσσεται από το εποπτικό συμβούλιο του σώματος στην δύναμη ενός από τα γραφεία των ορκωτών λογιστών μετά από αΰμφωνη γνώμη αυτών. Στην πράξη η λεπτομερής ελεγκτική εργασία διενεργείται από το ελεγκτικό προσωπικό, κάθε μέλος του

οποίου υποχρεώνεται να βοηθά στον ορκωτό λογιστή στο έργο του, ανάλογα με την ικανότητα του και την πείρα του και τις ανάγκες του κάθε ελέγχου. Η εργασία του ελεγκτικού προσωπικού, διεξάγεται για λογαριασμό του ορκωτού λογιστή, βάσει των οδηγιών και κατευθύνσεων αυτού, με τη μορφή ερωτηματολογίου, ελεγκτικού προγράμματος, κ.λ.π. που καταρτίζονται με την φροντίδα του ή με την καθοδήγηση του και το ελεγκτικό προσωπικό πρέπει να ακολουθεί.

Τόσο ο ορκωτός λογιστής όσο και το προσωπικό πρέπει να τηρούν αμερόληπτη στάση και να είναι αλλά και να φαίνεται ότι είναι απαλλαγμένοι από οποιοδήποτε συμφέρον, το οποίο ανεξάρτητα από την πραγματική του επίδραση - θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι δεν συμβιβάζεται με την ακεραιότητα και την αντικειμενικότητα.

Βασικό καθήκον του ορκωτού λογιστή είναι να παρουσιάζει τα πορίσματα του με ακριβοδίκαιο τρόπο, έτσι ώστε να μπορεί να βασιστεί σε αυτά κάθε αναγνώστης της γνωμάτευσης του. Ο ελεγκτής δεν είναι βέβαια εισαγγελέας, έχει καθήκον όμως να εκφέρει αμερόληπτη και ειλικρινή γνώμη και να εκθέτει με ακρίβεια και σαφήνεια τα αποτελέσματα του ελέγχου του, πραγματικά γεγονότα ή τις διαπιστωμένες αντικειμενικά αδυναμίες οικονομικής ή οργανωτικής φύσης, άσχετα αν προσωπικά πιστεύει ότι οι διοικούντες στο μέλλον, θα έχουν την ικανότητα να ανταπεξέλθουν σ'αυτές.

Ο ελεγκτής πρέπει να μην επιδιώκει δώρα ή διευκολύνσεις από τον ελεγχόμενο είτε έμμεσα είτε απευθείας. Οφείλει ακόμα να μην δημιουργεί μεγάλη οικειότητα με τους ελεγχόμενους και να είναι προσεκτικός με τη συμπεριφορά του απέναντί τους και την εμφάνισή του και να μην δίνει

αφορμές σε αυτούς ή τρίτους, να αμφισβητήσουν το κύρος και την αμεροληψία του.

Ο ελεγκτής είναι το απαραίτητο όργανο για την εξασφάλιση ορθολογικής οργανώσεως, καλής λειτουργίας και ομαλής οικονομικής διαχειρίσεως στη δημόσια και ιδιωτική οικονομία γι'αυτό η εμφάνιση του θεσμού του ελέγχου και του λειτουργήματος του ελεγκτή συμπίπτουν με την εμφάνιση της λογιστικής.

Ο ελεγκτής ανάλογα με την υπηρεσιακή ή όχι εξάρτηση του από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα και τον ειδικότερο σκοπό στον οποίο αποβλέπει το έργο του, διακρίνεται σε εσωτερικό και εξωτερικό ελεγκτή.

1.7. Ευθύνες Υποχρεώσεις, Δικαιώματα του Ελεγκτή

Δικαιώματα

Οι Ορκωτοί Λογιστές έχουν το δικαίωμα κατά τη διενέργεια του ελέγχου από αυτούς, να λαμβάνουν γνώση και να ελέγχουν οποιαδήποτε βιβλία, έγγραφα, κ.λ.π. που θεωρούνται αναγκαία για τον σκοπό του ελέγχου τους.

Επίσης δικαιούνται να αναμένουν ότι θα λάβουν, σε σύντομο χρονικό διάστημα, ικανοποιητική απάντηση σε κάθε ερώτημά τους, που θα διατυπωθεί γραπτά ή προφορικά, προς οποιοδήποτε αρμόδιο όργανο της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας και χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να το αιτιολογήσουν, για ποιο σκοπό δηλαδή υπέβαλαν το ερώτημα τους.

Υποχρεώσεις

Ο Ελεγκτής σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά την Διοίκηση ή το προσωπικό της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας σε ό,τι αφορά το έργο τους, τις αρμοδιότητές τους και τις ευθύνες τους. Έχει όμως υποχρέωση να προβαίνει στις κατάλληλες συστάσεις ή υποδείξεις και έχει το δικαίωμα να απαιτήσει την εφαρμογή τους προκειμένου να διορθωθεί ή να προληφθεί οποιαδήποτε ανωμαλία, οργανωτική αδυναμία, νομική παράβαση, κ.λ.π., η οποία κατά τη γνώμη του, έχει ή θα μπορούσε να έχει, άμεση ή έμμεση σχέση με κάποιον από τους αντικειμενικούς σκοπούς του ελέγχου.

Η πρόληψη ή η έγκαιρη αποκάλυψη ακούσιων και εκούσιων σφαλμάτων και παραλείψεων ή άλλων ανωμαλιών, επιτυγχάνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με την κατάλληλη οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου, στον οποίο βασίζεται κατ'αρχήν ο ελεγκτής προκειμένου να προσδιορίσει την έκταση του ελέγχου του. Η πιθανότητα όμως ύπαρξης σημαντικών ανωμαλιών δεν μπορεί να αποκλειστεί τελείως. Επομένως ο ελεγκτής έχει υποχρέωση να γνωρίζει τον κίνδυνο αυτό και να προσπαθεί να ασκεί το έργο του με την πρέπουσα επιμέλεια και προσοχή και με την εύλογη επιδεξιότητα όσον αφορά, ιδίως, στην κατάλληλη προσαρμογή των διαδικασιών του ελέγχου του με τις εκάστοτε ιδιαίτερες συνθήκες ή ανάγκες.

Ο Ελεγκτής, ακόμα, έχει την υποχρέωση να μην εμπλέκεται σε επουσιώδεις λεπτομέρειες και, γενικά σε αντικείμενα έρευνας που βρίσκονται εκτός των ορίων κυρίων αντικειμενικών σκοπών του ελέγχου του ή που είναι έξω από τις αρμοδιότητές του. Επιπλέον η εργασία του πρέπει να διεξάγεται και να τελειώνει μέσα στα εκάστοτε, θεωρούμενα ως

εύλογα χρονικά όρια.

Το πόρισμα του ελέγχου του ισολογισμού και απολογισμού, όπως και των συγκεκριμένων ζητημάτων που προκύπτουν οποτεδήποτε κατά την διάρκεια της χρήσης, οι Ορκωτοί Λογιστές οφείλουν να υποβάλλουν, όταν πρόκειται για Οικονομικό Οργανισμό, στην Διοίκηση αυτού και την Αρχή που εποπτεύει.

Ευθύνες

Η επαγγελματική γνώμη του Ελεγκτή παρέχεται μόνο κατόπιν προσεκτικού ελέγχου κατά τη διάρκεια του οποίου με τη συστηματική εφαρμογή των κατάλληλων ελεγκτικών μεθόδων και διαδικασιών, αποκομίζει αυτός επαρκή και βάσιμα ελεγκτικά τεκμήρια και συγκεντρώνει στοιχεία βάσει των οποίων θα μπορεί να μορφώσει και να τεκμηριώσει ορθή και υπεύθυνη γνώμη.

Η γνώμη του ελεγκτή είναι εκείνη την οποία η επαγγελματική του κατάρτιση του επιτρέπει να διαμορφώσει και την οποία θεωρεί ακριβοδίκαια και εύλογη κατά τη δική του κρίση.

Η γνώμη του αυτή όμως δεν αποτελεί εγγύηση ότι είναι ακριβή όλα τα στοιχεία που συνιστούν την περιουσιακή κατάσταση της οικονομικής μονάδας που βρίσκεται υπό έλεγχο. Κανονικά ο ελεγκτής δεν ελέγχει το σύνολο των συναλλαγών που λαμβάνουν χώρα στη διάρκεια της ελεγχόμενης από αυτόν οικονομικής περιόδου.

Ετσι, σταθμίζοντας την αξιοπιστία και την πληρότητα του εσωτερικού ελέγχου και της λογιστικής οργάνωσης, επιλέγει την ελεγκτική διαδικασία που θα ακολουθήσει, την μέθοδο δηλαδή, για την διενέργεια του εξωτερικού ελέγχου.

Ο Ελεγκτής δεν θεωρείται υπεύθυνος για θέματα τα οποία δεν είχε εντολή ή αρμοδιότητα να ελέγξει. Για θέματα δε που δεν έχει γνώση, μπορεί να βασίζεται στη γνώμη των ειδικών για την αξιοπιστία των οποίων δεν έχει λόγους να αμφιβάλλει.

Η εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων όπως αυτά εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις, δεν ανήκει στην σφαίρα των αρμοδιοτήτων του Ελεγκτή. Έχει όμως καθήκον να προβαίνει σε επαρκείς επαληθεύσεις για να διαπιστώσει την ορθότητα των αποτιμήσεων που έγιναν από την ελεγχόμενη επιχείρηση. Σε περίπτωση ακόμα που μερικά κονδύλια, που δεν ήταν δυνατόν να υπολογιστούν από αναμφισβήτητα στοιχεία, υπολογίστηκαν κατ'εκτίμηση ή κατά παραδοχή, ο ελεγκτής έχει τη δυνατότητα να τα δεχτεί αυτά εφόσον κρίνει ότι υπολογίστηκαν εύλογα ή με πνεύμα συντηρητικότητας.

Ευθύνη έχει ο ελεγκτής σε περίπτωση που η γνώμη του απέχει πολύ από την πραγματικότητα, λόγω αμέλειας του ή λόγω ουσιωδών παρεκκλίσεων από τις παραδεκτές αρχές και τους κανόνες της ελεγκτικής και εφόσον αυτό είχε σαν συνέπεια να ξεφύγουν από τον έλεγχο σημαντικές ανώμαλες καταστάσεις, και οι οποίες διαφορετικά θα ήταν δυνατόν να ανακαλυφθούν έγκαιρα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   Ι Ι

" ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ. ΓΕΝΙΚΑ "

A. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

1. Γενική Εννοια του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Όσο μια Τράπεζα αυξάνει τον όγκο των συναλλαγών της τόσο πιο δύσκολη γίνεται η άμεση παρακολούθηση ενός μεγάλου μέρους των λειτουργιών της και η επαρκής επίβλεψη των ενεργειών του προσωπικού της. Γι'αυτό έστω και σταδιακά αναγκάζεται η Τράπεζα, να εμπιστευθεί ένα μέρος από τις συνήθειες διοικητικές και οικονομικές λειτουργίες και δραστηριότητές της στην ευσυνειδησία, την επιμέλεια και την ακεραιότητα των άμεσων συνεργατών και του υπόλοιπου προσωπικού του. Ενώ όμως δεν είναι βέβαιο ότι όλοι οι υπάλληλοι θα διαθέτουν τις παραπάνω αρετές σε βαθμό που θα επέτρεπε την τυφλή εμπιστοσύνη, είναι περισσότερο πιθανό ότι πολλοί από αυτούς θα πάψουν να δείχνουν τον απαιτούμενο ζήλο και ίσως ορισμένοι, τη στοιχειώδη εντιμότητα, αν αντιληφθούν ότι δεν υπάρχει κάποιος ουσιαστικός έλεγχος της αποδόσεως και των ενεργειών τους.

Καθώς η υπεύθυνη διοίκηση απομακρύνεται από την άμεση επίβλεψη των συναλλαγών, οφείλει να παίρνει ορισμένα οργανωτικά μέτρα, που θα αναπληρώνουν, όσο είναι δυνατό, τη μείωση της προσωπικής επίβλεψης και θα εξασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία και την προστασία των συμφερόντων.

Τα μέτρα αυτά, πολλά και ποικίλα στην φύση τους, εντάσσονται στο

όλο πλέγμα της οργανώσεως της και χαρακτηρίζονται ως "Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου" (Internal control).

2. Βασικοί Τομείς του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Δύο είναι οι βασικοί τομείς του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ο διοικητικός και ο διαχειριστικολογιστικός.

Με το Διοικητικό Εσωτερικό Ελεγχό επιδιώκεται γενικά η διαρκής προσήλωση όλων των οργάνων της επιχειρήσεως στις αρχές, τις εντολές και τους στόχους της διοικήσεως και η καλύτερη δυνατή λειτουργία και αποδοτικότητα.

Με το Διαχειριστικολογιστικό Εσωτερικό Ελεγχό επιδιώκεται γενικά η περιφρούρηση της περιουσίας και των συμφερόντων της, καθώς και η εξασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής ακρίβειας και αξιοπιστίας των λογιστικών πληροφοριών.

Ο παραπάνω διαχωρισμός, σε τομείς, του εσωτερικού ελέγχου γίνεται μόνο για λόγους αναλύσεως και μελέτης του θέματος. Στην πράξη, οι δύο αυτοί τομείς λειτουργούν ταυτόχρονα, ενισχύοντας ή συμπληρώνοντας ο ένας τον άλλο, ενώ οι περισσότερες αρχές και μέθοδοί τους περιλαμβάνονται συνήθως σε ένα ενιαίο σχέδιο οργανώσεως. Μάλιστα πολλές από τις μεθόδους ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου μπορεί να εξυπηρετούν ταυτόχρονα τις ανάγκες τόσο του διοικητικού όσο και του διαχειριστικολογιστικού τομέα.

3. Διοικητικός Εσωτερικός Ελεγχος

Στην έννοια του Διοικητικού Εσωτερικού Ελέγχου περιλαμβάνονται οι κανόνες και οι μέθοδοι που καθιερώνει η διοίκηση για να παρωτρύνει ή να επιβάλλει την προσήλωση όλου του προσωπικού στις αρχές, τις εντολές και τους στόχους της και να αξιοποιεί, όσο το δυνατό καλύτερα, τις δυνατότητες του, επίσης, για να εναρμονίζει τη λειτουργία και να παρακολουθεί την αποδοτικότητα στις διάφορες υπηρεσίες και δραστηριότητες.

Σημαντική προϋπόθεση για την επιτυχία των σκοπών του Διοικητικού Εσωτερικού Ελέγχου, σε οποιαδήποτε μορφή και έκταση θα ήταν σκόπιμο και εφικτό να εφαρμοστεί αυτός στην κάθε περίπτωση, είναι ότι οι αποφάσεις και οι εντολές της διοικήσεως, θα διοχετεύονται έγκαιρα στα αρμόδια στελέχη και στο υπόλοιπο προσωπικό και παράλληλα, θα μπορεί να διαπιστώνεται αμέσως κάθε περίπτωση αδικαιολόγητης παρεκκλίσεως ή κάθε εμπόδιο στην εφαρμογή των αποφάσεων και των εντολών αυτών, ώστε να παίρνονται γρήγορα από τη διοίκηση τα κατάλληλα μέτρα. Επίσης είναι απαραίτητο οι εντολές και οι οδηγίες που δίνονται από τα ανώτερα κλιμάκια, με τα οποία συνήθως δεν είναι εύκολο να έρχεται σε άμεση επαφή ο κάθε υπάλληλος, να είναι γραπτές και κατανοητές για να μην αφήνουν περιθώρια αμφιβολιών ή παρερμηνειών.

Επίσης, η σωστή επιλογή και εκπαίδευση του προσωπικού, η καθιέρωση προτύπων αποδόσεως και ηθικών και υλικών κινήτρων, η ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και ο συντονισμός των διάφορων λειτουργιών και υπηρεσιών

αποτελούν μερικές ακόμη σημαντικές προϋποθέσεις της καλής οργανώσεως και λειτουργίας, περιορίζουν αυτόματα την ανάγκη για άμεση επίβλεψη της εκτελέσεως των εντολών της διοικήσεως και της αποδόσεως του προσωπικού και συντελούν στην γενικότερη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας και της αποδοτικότητας. Στο βαθμό που θα συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές, η αστυνόμευση, ή έστω και η στενή παρακολούθηση της δραστηριότητας του προσωπικού γίνεται περισσότερο ανεπιθύμητη και περιττή, γιατί, εκτός από τις άλλες αρνητικές ψυχολογικές και οικονομικές επιδράσεις της, είναι πολύ πιθανό ότι μια τέτοια παρακολούθηση θα σταθεί εμπόδιο και στην ανάπτυξη μιάς επιθυμητής πρωτοβουλίας από μέρους του προσωπικού και κατά συνέπεια, εμπόδιο στην πλήρη αξιοποίηση όλων των έμφυτων ικανοτήτων του.

Καλός Διοικητικός Εσωτερικός Έλεγχος υπάρχει, κυρίως εκεί όπου η διοίκηση δεν παραγνωρίζει τον ανθρώπινο παράγοντα και κατορθώνει να δημιουργήσει ένα πνεύμα αλληλοκατανοήσεως και εμπιστοσύνης και αφατεύσεως του προσωπικού στα καθήκοντά του.

4. Διαχειριστικολογιστικός Εσωτερικός Έλεγχος

Στην έννοια του Διαχειριστικολογιστικού Εσωτερικού Ελέγχου περιλαμβάνονται, η κατάλληλη οργάνωση των οικονομικών και λογιστικών υπηρεσιών και η καθιέρωση και η συστηματική εφαρμογή ενός πλέγματος κανόνων, διαδικασιών, μέτρων και ελέγχων, με σκοπό τον περιορισμό των κινδύνων, λαθών και άλλων ανωμαλιών στη διεξαγωγή των επιμέρους λειτουργιών και συναλλαγών της, τη διαφύλαξη της περιουσίας και την εξασφάλιση της

μεγαλύτερης δυνατής ακρίβειας και αξιοπιστίας των λογιστικών και των λοιπών βιβλίων και στοιχείων.

Όπως στο διοικητικό τομέα, έτσι και στο διαχειριστικολογιστικό, οι λεπτομέρειες στην οργάνωση και την εφαρμογή του συστήματος εσωτερικού ελέγχου διαφέρουν ανάλογα με το μέγεθος των συναλλαγών.

Πάντα υπάρχουν ορισμένες πιο ευαίσθητες ή σημαντικές διαχειριστικές και λογιστικές λειτουργίες, στις οποίες πρέπει να δίνεται μεγαλύτερη προσοχή κατά την οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου. Από την άλλη μεριά, η δυνατότητα μιάς άμεσης επιβλέψεως και ελέγχου ορισμένων τομέων λειτουργίας από τη διοίκηση και τα αρμόδια όργανά της (εσωτερικοί ελεγκτές, κ.λ.π.) ή ακόμη η ύπαρξη ενός ικανοποιητικού Διοικητικού Εσωτερικού Ελέγχου, αποτελούν αποφασιστικούς παράγοντες για τον προσδιορισμό της αναγκαίας εκτάσεως και των λεπτομερειών της εφαρμογής του Διαχειριστικολογιστικού Εσωτερικού ελέγχου.

Η σχεδίαση και η εφαρμογή ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ιδίως στο διαχειριστικολογιστικό τομέα, προϋποθέτει, κατά κανόνα, την επί τόπου μελέτη και αντιμετώπιση πολλών προβλημάτων και πραγματικών καταστάσεων και για ένα αρκετό χρονικό διάστημα, την παρακολούθηση της εφαρμογής και τη συμπλήρωση ή τη διόρθωση των λεπτομερειών τους.

Μολονότι, για όλους τους λόγους που αναφέραμε προηγουμένως, δεν είναι δυνατό να παρατεθούν οι λεπτομέρειες ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου, που θα εξυπηρετεί τις ανάγκες, τις οποίες υπάρχουν, είναι ωστόσο ανάγκη να τονισθεί ότι όλες αυτές οι λεπτομέρειες πρέπει να εκπληρώσουν ορισμένες βασικές αρχές και προϋποθέσεις, από την τήρηση

των οποίων εξαρτάται η επάρκεια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου στο διαχειριστικολογιστικό τομέα.

Οι βασικές αρχές και οι προϋποθέσεις, ομαδοποιημένες, είναι οι ακόλουθες.

1. Επαρκής Λογιστική Οργάνωση
2. Κατάλληλη Μηχανογραφική Οργάνωση
3. Διαχωρισμός Λειτουργικών Διαδικασιών
4. Κατανομή Αρμοδιοτήτων
5. Ικανότητα και Ακεραιότητα του Προσωπικού
6. Παραστατικά Στοιχεία
7. Μέτρα Προστασίας των Περιουσιακών Στοιχείων

5. Καταμερισμός Αρμοδιοτήτων

Αποφασιστικός παράγοντας για την επιτυχία της εφαρμογής και των σκοπών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι ο καθορισμός και η ανάθεση, στα κατάλληλα πρόσωπα, συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων μέσα στα πλαίσια των οποίων να υποχρεούνται, αλλά και να μπορούν, τα πρόσωπα αυτά, να ασκούν τα καθήκοντά τους με υπευθυνότητα και με ευχέρεια. Τούτο σημαίνει ότι οι υποχρεώσεις και οι ευθύνες που αναθέτονται σε οποιοδήποτε όργανο θα πρέπει να συνοδεύονται και από ανάλογα δικαιώματα που θα επιτρέπουν την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του.

Από την άλλη μεριά, ο κάθε υπάλληλος, της οποιασδήποτε ιεραρχικής βαθμίδας, θα πρέπει να έχει κατανοήσει απόλυτα τις αρμοδιότητές του, γεγονός

το οποίο εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, και από τη σαφήνεια με την οποία θα έχουν καθοριστεί αυτές, ώστε να μην υπάρχουν περιθώρια συγχύσεως αρμοδιοτήτων ή επιρριψεως ευθυνών σε μη υπευθύνους.

Αξιζει να τονιστεί και πάλι ότι ο διαχωρισμός των λειτουργιών διαδικασιών και η κατανομή των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων εξυπηρετούν κυρίως τους σκοπούς του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, αλλά θα πρέπει να γίνονται πάντοτε με γνώμονα το γενικότερο συμφέρον, όπως τούτο θα προσδιορίζεται από τις πραγματικές ανάγκες και τις υπάρχουσες δυνατότητες.

Κατά την εφαρμογή του συστήματος τούτου θα πρέπει να εντοπίζονται και να θεραπεύονται τυχόν αρνητικοί παράγοντες στην αρμονική συνεργασία μεταξύ όλων των τμημάτων και των υπαλλήλων και να συντονίζεται κατάλληλα η απρόσκοπτη ροή όλων των επιμέρους λειτουργιών.

Η διοίκηση για να μπορέσει να ανταποκριθεί στο έργο που της έχει ανατεθεί, μεταβιβάζει ένα πλήθος από αρμοδιότητες στα διευθυντικά στελέχη, τα οποία με τη σειρά τους κατανέμουν τις περισσότερες απ'αυτές στα κατάλληλα τμήματα και όργανα, ώστε, τελικά κάθε συναλλαγή ή ενέργεια να διεξάγεται μόνο από τα τμήματα και τα πρόσωπα που θα έχουν την ανάλογη αρμοδιότητα και τη σχετική ευθύνη.

Οι αρμοδιότητες που μεταβιβάζονται από την κορυφή προς τις βάσεις της διοικητικής πυραμίδας μπορεί να χαρακτηριστούν είτε ως γενικές, όταν για την άσκησή τους δεν απαιτείται μια συγκεκριμένη εξουσιοδότηση, είτε ως ειδικές, όταν ασκούνται από ειδικά εξουσιοδοτημένα πρόσωπα. Ειδικότερα, η έννοια της γενικής αρμοδιότητας περιλαμβάνει όλες τις επιμέρους διαδικασίες ή ενέργειες, τις οποίες το κάθε όργανο έχει την υποχρέωση και το δικαίωμα να διεξάγει μέσα στα πλαίσια της συνήθους επαγγελματικής απασχολήσεως του,

ακολουθώντας τις αρχές, τις μεθόδους και τους στόχους που έχουν χαρακτηρίσει από την διοίκηση ή που εξυπακούονται από τους άγραφους κανόνες της συνήθους επαγγελματικής πρακτικής και επιμέλειας. Ένα είδος γενικής αρμοδιότητας είναι εκείνη που μεταβιβάζεται αυτόματα σε ένα οποιοδήποτε υπάλληλο, ο οποίος θα καταλάβει ένα ορισμένο πόστο. Από την άλλη μεριά, ειδική αρμοδιότητα είναι εκείνη που παρέχεται συνήθως στα στελέχη και αφορά στα όρια μιας ειδικής δικαιοδοσίας, που μεταβιβάζεται σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο για να μπορεί να ενεργεί τούτο ή να εγκρίνει, χωρίς άλλη συγκατάθεση της διοικήσεως, ορισμένες πράξεις, που θεωρούνται σημαντικές λόγω της φύσεως ή του ποσού τους και για τις οποίες το πρόσωπο τούτο είναι αποκλειστικά υπεύθυνο και υπόλογο απέναντι σε κάποιο ανώτερο όργανο.

5.1. Δικαίωμα Υπογραφής

Η άσκηση του δικαιώματος, που πηγάζει από την αρμοδιότητα της διενέργειας ή του ελέγχου και της εγκρίσεως μίας σημαντικής πράξεως αλλά και η σχετική ευθύνη, πρέπει να αποδεικνύονται από την υπογραφή του εξουσιοδοτούμενου προσώπου, η οποία θα πρέπει να μπαίνει στα παραστατικά στοιχεία που στηρίζουν την πράξη αυτή. Η ύπαρξη της υπογραφής ενός ειδικά εξουσιοδοτημένου οργάνου πάνω στα παραστατικά μίας πράξεως πρέπει να αποτελεί αναμφισβήτητη απόδειξη ότι η πράξη αυτή είναι κανονική και ορθή, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά στα όρια της αρμοδιότητας του υπογράφοντος οργάνου.

Το δικαίωμα της υπογραφής, που μεταβιβάζεται από τη διοίκηση σε ένα εξουσιοδοτημένο στέλεχος, μπορεί να είναι περιορισμένο, ως προς το ύψος των ποσών που θα έχει το δικαίωμα να χειρίζεται ή να εγκρίνει το στέλεχος τούτο είτε απεριόριστο.

Το απεριόριστο όμως δικαίωμα, μολονότι μπορεί να έχει το πλεονέκτημα της ευκαμψίας και της ταχύτητας στο χειρισμό ορισμένων σημαντικών υποθέσεων ή στη λήψη σημαντικών αποφάσεων, ενδέχεται να περικλείει σοβαρούς κινδύνους. Για το λόγο αυτό, ενδείκνυται γενικά και έχει καθιερωθεί στην πράξη η μεταβίβαση περιορισμένων δικαιωμάτων υπογραφής αναφορικά με τα ανώτατα όρια ποσών, τα οποία μπορεί να χειρίζεται ή να εγκρίνει το εξουσιοδοτημένο όργανο, ή με τα οποία θα μπορεί το όργανο να δεσμευθεί.

Πολλές φορές όμως παρουσιάζονται ανάγκες, τα ποσά των οποίων μπορεί να υπερβαίνουν τα όρια της δικαιοδοσίας του οργάνου και μολαταύτα να μην είναι τόσο σημαντικά, ώστε να απαιτείται, κάθε φορά, μια ειδική έγκρισή τους από την ίδια την διοίκηση.

Για το λόγο αυτό, και για να αποφεύγεται η άσκοπη καθυστέρηση των σημαντικών υποθέσεων, ενδείκνυται η κλιμάκωση της ισχύος των εξουσιοδοτημένων υπογραφών και ο προσδιορισμός των πράξεων και των ποσών, για την έγκριση των οποίων θα απαιτείται η υπογραφή δύο τουλάχιστον αρμόδιων οργάνων.

Στις περιπτώσεις αυτές, η διοίκηση οφείλει να καθορίζει, γραπτά και με σαφήνεια, τόσο τα πρόσωπα που θα έχουν το δικαίωμα και θα είναι συνυπεύθυνα να εγκρίνουν τις σημαντικές πράξεις και ποσά πόσο και τα όρια του δικαιώματος τούτου.

5.2. Προϋποθέσεις Παροχής Ειδικής Αρμοδιότητας

Για να ανατεθεί σε ένα όργανο της επιχειρήσεως μια ειδική αρμοδιότητα, η διοίκηση πρέπει να έχει βάσιμους λόγους να πιστεύει ότι το όργανο τούτο διαθέτει τα αναγκαία ουσιαστικά και ηθικά προσόντα που θα του επιτρέψουν να ανταπεξέλθει στις αυξημένες υποχρεώσεις του και να φανεί αντάξιο της εμπιστοσύνης.

Ειδικότερα, το εξουσιοδοτημένο όργανο θα πρέπει:

- α. Να έχει πλήρεις γνώσεις και αρκετή πείρα πάνω στα θέματα ή τις συναλλαγές που πρόκειται να χειρίζεται ή να εγκρίνει.
- β. Να μην υπάρχει καμμιά αμφιβολία ότι θα αντιμετωπίσει τις υποθέσεις της αρμοδιότητάς του σύμφωνα μόνο με το συμφέρον και τις αρχές που επικρατούν.
- γ. Να κατέχει κάποιο βαθμό στην κλίμακα της διοικητικής ιεραρχίας, ο οποίος να είναι ανάλογος με τη βαρύτητα των υποθέσεων που θα χειρίζεται ή θα εγκρίνει.

Παράλληλα όμως με τις παραπάνω προϋποθέσεις, είναι ανάγκη να τονιστεί και πάλι ότι η επιτυχής ανάθεση και άσκηση μίας ειδικής αρμοδιότητας και γενικότερα μίας οποιασδήποτε μορφής διευθύνσεως και ελέγχου προϋποθέτει ένα σαφή προσδιορισμό των καθηκόντων και των ορίων των μεταβιβαζομένων δικαιωμάτων, ώστε να γίνονται αυτά απόλυτα κατανοητά, τόσο από τα ίδια τα εξουσιοδοτούμενα πρόσωπα όσο και από όλους όσους συνεργάζονται ή εξαρτώνται από αυτά.

6. Επιλογή και Εκπαίδευση του Προσωπικού

Κανένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου, ακόμη και το πιο τέλεια σχεδιασμένο δεν θα μπορέσει να φέρει ποτέ τα αναμενόμενα αποτελέσματα, αν δεν εξασφαλιστεί με λογική βεβαιότητα ότι το προσωπικό που καλείται να το εφαρμόσει θα έχει τις απαιτούμενες ικανότητες για να ανταπεξέλθει σωστά στα καθήκοντά του, καθώς και την αναγκαία ευσυνειδησία και εντιμότητα για να εκτελεί τα καθήκοντά του αυτά με απαραίτητη επιμέλεια και με γνώμονα πάντοτε το γενικότερο συμφέρον.

Με την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει μια σχετική επάρκεια, σε αριθμό, του προσωπικού, η ικανότητα και η ακεραιότητα του προσωπικού τούτου είναι δυνατό να εγγυηθούν σε μεγάλο βαθμό την καλή διαχείριση και την αποδοτικότητα καθώς και την αξιοπιστία των λογιστικών πληροφοριών και των Οικονομικών Καταστάσεων, έστω και αν κατά τα άλλα, το εφαρμοζόμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου δεν θα ήταν τέλειο.

Μολονότι το θέμα της κατάλληλης επιλογής και εκπαίδευσης του προσωπικού ανάγεται περισσότερο στη σφαίρα του Διοικητικού Εσωτερικού Ελέγχου και γενικότερα της Οργανωτικής, είναι χρήσιμο να τονιστεί και εδώ ότι η επιτυχία της οποιασδήποτε οργανώσεως και της λειτουργίας αρχίζει από την επιλογή, κατά την πρόσληψη, του απαραίτητου προσωπικού και από την επιτυχή τοποθέτηση των κατάλληλων ανθρώπων στις κατάλληλες θέσεις. Επίσης η επαρκής ενημέρωση ή σε πολλές περιπτώσεις, η κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού - υπαλλήλων και διευθυντών - και η ανάθεση, στον καθένα ξεχωριστά, συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και ευθυνών, αποτελούν τις βάσεις

της καλής οργανώσεως σε οποιοδήποτε τομέα και συντελούν αποφασιστικά στην καλή λειτουργία και στην αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

7. Εναλλαγή του Προσωπικού

Η διοίκηση οφείλει να φροντίζει ώστε σε καμιά περίπτωση να μην ευνοήσει τη δημιουργία προϋποθέσεων οι οποίες θα επιτρέψουν σε ένα υπάλληλο ή διευθυντή που χειρίζεται κάποιο είδος υποθέσεων ή που διεξάγει μια οποιαδήποτε εξειδικευμένη εργασία, να θεωρείται αναντικατάστατος.

Για κάθε είδους εργασία, και ιδίως όταν αυτή σχετίζεται με θέματα οικονομικής φύσεως, η διοίκηση οφείλει να έχει προετοιμάσει έναν τουλάχιστον ικανό υπάλληλο, που να μπορεί να αντικαταστήσει χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα τον οποιοδήποτε παλιό υπάλληλο, ο οποίος θα χρειαζόταν να λείψει, είτε λόγω ασθένειας, ή άλλης προσωπικής υποθέσεως του, είτε λόγω κανονικής αδειας.

Η αντικατάσταση - προσωρινή ή μόνιμη, προσχεδιασμένη ή έκτακτη - ενός υπαλλήλου, ο οποίος ασκεί από πολύ καιρό μια ορισμένη αρμοδιότητα, θεωρείται γενικά ως ένα πρακτικό και πολύ αποτελεσματικό μέτρο εσωτερικού ελέγχου, γιατί παρέχεται συνήθως η ευκαιρία να διαπιστωθούν και να διορθωθούν τυχόν ατέλειες ή σφάλματα στην εργασία του υπαλλήλου τούτου ή ακόμη, να αποκαλυφτούν και ενδεχομένες ανωμαλίες, μολονότι στην περίπτωση αυτή ο υπαίτιος υπάλληλος θα προσπαθήσει να αποφύγει με κάθε τρόπο μια πολυήμερη απουσία του, όπως π.χ. τη λήψη ολόκληρης της κανονικής αδειας του.

Αλλά και γενικότερα, αν υπάρχει η δυνατότητα να εναλλάσσονται κατά διαστήματα οι υπάλληλοι, τούτο θα μπορούσε να συμβάλλει, χωρίς αμφιβολία, σε μια μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου και ακόμη στην ενθάρρυνση και την εφαρμογή νέων και εποικοδομητικών ιδεών, γύρω από τη διεξαγωγή των εργασιών αυτών.

8. Επίβλεψη της Εφαρμογής και Εντοπισμός Αδυναμιών του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

8.1. Ευθύνη της Διοικήσεως

Η πρωτοβουλία και η ευθύνη της οργάνωσης του εσωτερικού ελέγχου ανήκει αποκλειστικά στη Διοίκηση. Όμως με την οργάνωση μόνο δεν εξαντλείται η υποχρέωση μίας υπεύθυνης διοικήσεως πάνω στον τομέα αυτό, χρειάζεται και κατάλληλος συντονισμός και έλεγχος.

Είναι παρατηρημένο ότι όπου δεν υπάρχει συντονισμός και έλεγχος πολλές λεπτομερείς διαδικασίες και ενέργειες, στις οποίες βασίζεται η καλή εφαρμογή και η αποτελεσματικότητα ενός συστήματος οργάνωσης, τείνουν με το χρόνο να ατονούν, είτε από αμέλεια ορισμένων υπαλλήλων, είτε για το λόγο ότι η πραγματική σκοπιμότητα τους έχει παρανοηθεί ή έχει εκφυλιστεί βαθμιαία από κακή εφαρμογή.

8.2. Υπηρεσία Εσωτερικών Ελεγκτών

Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της αδυναμίας της διοίκησης να ασκεί εποπτεία έχει οργανωθεί μια ανεξάρτητη υπηρεσία, κυριότερος σκοπός της οποίας είναι να εποπτεύει και να συντονίζει τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα του εφαρμοζόμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η υπηρεσία αυτή, συνηθίζεται να λέγεται στις Τράπεζες, τμήμα επιθεωρήσεως, αποτελεί στην πραγματικότητα ένα μέρος του όλου συστήματος εσωτερικού ελέγχου της επιχειρήσεως και όχι αυτόν τούτο τον εσωτερικό έλεγχο, όπως κακώς νομίζεται πολλές φορές, τόσο στη χώρα μας, όσο και αλλού.

Το κύριο καθήκον της υπηρεσίας εσωτερικών ελεγκτών είναι ο έλεγχος σε βάθος της τηρήσεως όλων των κανόνων, των μέτρων και των διαδικασιών του εφαρμοζόμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου, καθώς και της εφαρμογής των αποφάσεων και των οδηγιών της διοικήσεως και η εισήγηση τυχόν διορθώσεων ή βελτιώσεων του συστήματος. Συνήθως ο έλεγχος των εσωτερικών ελεγκτών γίνεται βάσει προγράμματος σε ένα επιλεγμένο κάθε φορά τομέα ή τμήμα ή όταν συντρέχει περίπτωση σε ολόκληρη τη διαχείριση ενός υποκαταστήματος. Για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του έργου των εσωτερικών ελεγκτών, πρέπει να αυτοί να έχουν πλήρη διοικητική ανεξαρτησία από τα τμήματα και τους διευθυντές και να περιβάλλονται από τη διοίκηση με ευρύτατες ελεγκτικές δραστηριότητες. Και προπαντός πρέπει να έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να αναφέρουν τις διαπιστωμένες παρατηρήσεις τους και τις τυχόν υποδείξεις τους απευθείας στο διευθύνοντα σύμβουλο ή εν πάσει περιπτώσει στα ανώτερα κλιμάκια της διευθύνσεως.

8.3. Ο Ρόλος των Ανεξάρτητων Ελεγκτών

Ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών, οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, αποτελούν στην ουσία ένα μέρος του όλου συστήματος εσωτερικού ελέγχου, καθώς και το αντικείμενο και οι μέθοδοι ελέγχου τους, διαφέρουν σε πάρα πολλά σημεία από το ρόλο, το αντικείμενο και τις μεθόδους ελέγχου των ανεξάρτητων ελεγκτών, μολονότι και οι δύο αυτοί έλεγχοι εξυπηρετούν, τελικά, τα ίδια συμφέροντα. Το γεγονός αυτό, καθώς και το τότε οι εσωτερικοί ελεγκτές, λόγω της συνεχούς παρουσίας τους μέσα στην επιχείρηση, είναι σε θέση να γνωρίζουν λεπτομέρειες ή να συλλέγουν στοιχεία που μπορεί να διευκολύνουν και το έργο των ανεξάρτητων ελεγκτών και συνεπώς να συντομεύσουν το χρόνο του ελέγχου τους, παρέχει ένα αρκετά ευρύ πεδίο επικοινωνιακής συνεργασίας μεταξύ εσωτερικών και ανεξάρτητων ελεγκτών.

Σύμφωνα με τις σύγχρονες αρχές ελεγκτικής, που διαμορφώθηκαν από την ανάγκη προσαρμογής των ελέγχων στη μεγάλη εξέλιξη και ανάπτυξη, ο ανεξάρτητος ελεγκτής, προκειμένου να ενεργήσει πραγματικό και ολοκληρωμένο έλεγχο, είναι αναγκασμένος να μελετήσει πρώτα απ'όλα και να εκτιμήσει την επάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, τόσο από πλευράς οργανώσεως, όσο και εφαρμογής. Μόνο με τον τρόπο αυτό ένας έμπειρος ελεγκτής θα είναι σε θέση να κρίνει ορθά, αν και κατά πόσο θα μπορεί να βασίζεται στον εσωτερικό έλεγχο και να περιορίζει ανάλογα την έκταση των δικών του δειγματοληπτικών επαληθεύσεων, χωρίς τον κίνδυνο να του διαφύγει κάποιο σημαντικό πλεονέκτημα ότι παράλληλα με τους άλλους οικονομολογιστικούς τομείς της δραστηριότητάς τους εξετάζεται και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου τους από ένα έμπειρο τρίτο

μάτι, πράγμα το οποίο, εκτός των άλλων παρέχει την ευκαιρία να επισημειώνονται και τυχόν κενά ή αδυναμίες του συστήματος και να γίνονται οι κατάλληλες υποδείξεις για τη διόρθωση και τη βελτίωσή του.

9. Εσωτερικός Έλεγχος

Ο εσωτερικός ελεγκτής βρίσκεται σε σχέση μισθώσεως εργασίας με την οικονομική μονάδα στην οποία ασκεί το έργο του δηλαδή είναι υπάλληλος της, το δε έργο του έχει κυρίως προληπτικό χαρακτήρα και συνίσταται στην παρακολούθηση και τον έλεγχο των διενεργούμενων διαχειριστικών πράξεων και λογιστικών καταστάσεων, με σκοπό την έμμεση επισήμανση ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων ή δόλιων και γενικά αντικανονικών και παράνομων ενεργειών. Ο εσωτερικός ελεγκτής, επειδή έχει ως βασική αποστολή την πρόληψη ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων και γενικά επιζήμιων ενεργειών, ασκεί τα καθήκοντά του προ ή κατά τη διενέργεια της πράξεως οικονομικής διαχείρισεως και της λογιστικής καταχωρίσεως, χωρίς να αποκλείεται όμως και ο έλεγχος ειδικών θεμάτων μεταγενέστερα. Η ιδιότητα του εσωτερικού ελεγκτή δύναται να είναι σαφώς διακεκριμένη, όπως συμβαίνει συνήθως, εκεί όπου υπάρχει ιδιαίτερη υπηρεσία. Είναι δυνατό όμως, τα καθήκοντα του εσωτερικού ελεγκτή να μην ασκούνται από ιδιαίτερο πρόσωπο ή πρόσωπα, αλλά από τους προϊστάμενους των διαφόρων υπηρεσιών, παράλληλα με τα κύρια καθήκοντά τους.

Τα καθήκοντα του εσωτερικού ελεγκτή πρέπει να αναθέτονται σε κατάλληλα, από άποψη μορφώσεως, πείρας και ήθους πρόσωπα, γιατί διαφορετικά, όπως είναι ευνόητο, δεν θα είναι δυνατό να ασκήσουν τα

καθήκοντα του ελεγκτή με τον επιβαλλόμενο τρόπο.

Χωρίς να παραγνωρίζεται ή να υποτιμάται η σπουδαιότητα του έργου του εσωτερικού ελέγχου, πρέπει παράλληλα να τονισθούν και τα σοβαρά μειονεκτήματα τα οποία πηγάζουν από το γεγονός ότι, αυτός είναι υπάλληλος εκεί όπου ασκεί τα καθήκοντά του και όπως είναι ευνόητο, ο έλεγχός του:

- Ασκείται σύμφωνα με τους κανόνες και όρους τους οποίους έχει θεσπίσει η διοίκηση του και όχι σύμφωνα με τους κανόνες της ελεγκτικής.
- Δεν καταλαμβάνει τις πράξεις των διοικούντων, συνήθως δε και των ιεραρχικών ανωτέρων του, ή σ'αυτές ο έλεγχος του είναι κατ'ανάγκη, περιορισμένης εκτάσεως ή και τελείως τυπικός.
- Ως ασκούμενος επί πράξεων συναδέλφων του, συνήθως, λόγω του συναδελφικού δεσμού, δεν ασκείται με την επιβαλλόμενη αμεροληψία και αντικειμενικότητα, με την πάροδο δε του χρόνου και την ανάπτυξη ιδιαίτερων φιλικών σχέσεων κ.λ.π. η προσοχή και η διερευνητικότητα εξασθενούνται βαθμιαία και ο έλεγχος απολήγει να είναι τυπικός.
- Ως ασκούμενος συνεπώς επί των αυτών αντικειμένων και κατά τον ίδιο τρόπο, απολήγει σε εργασία ρουτίνας, με συνέπεια την βαθμιαία εξασθένηση της επαγρυπνήσεως και διερευνητικότητας.

B. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

1. Το Βασικό Έργο του Εξωτερικού Ελέγχου

Εξωτερικός έλεγχος είναι ο λογιστικοδιαχειριστικός έλεγχος που διενεργείται από ειδικούς επαγγελματίες, ανεπιλήπτου ήθους και ακέραιου χαρακτήρα, άρτιας επιστημονικής κατάρτισεως και εξειδικευμένης πείρας, οι οποίοι δεν έχουν καμία υπαλληλική σχέση με την ελεγχόμενη μονάδα ή άλλη εξάρτηση από αυτή ή από τη Δημόσια Διοίκηση και έτσι είναι εξασφαλισμένη η ανεξαρτησία της επαγγελματικής τους γνώμης.

Το σοβαρότερο και σπουδαιότερο έργο του εξωτερικού ελέγχου είναι να πληροφορήσει το πλήθος των ενδιαφερομένων, αν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις εμφανίζουν την αληθινή και πραγματική εικόνα της χρηματοοικονομικής καταστάσεως και των αποτελεσμάτων, δηλαδή αν από τις οικονομικές καταστάσεις προκύπτει ένα πραγματικό "δελτίο υγείας".

2. Μέθοδοι Διενέργειας του Εξωτερικού Ελέγχου

2.1. Έλεγχος βάσει Δειγματοληψίας (Tests)

Με εξαίρεση, ενδεχομένως, ορισμένες ειδικές περιπτώσεις ελέγχου, σε όλα τα άλλα είδη ελέγχων, ιδίως στον τακτικό έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων είναι αυτονόητο ότι δεν είναι δυνατό να ελέγχεται με λεπτομέρεια ολόκληρη η διαχειριστική και λογιστική εργασία, γιατί θα χρειαζόταν πολύμηνη απασχόληση πολυάριθμων ελεγκτών, οπότε ο έλεγχος θα

κατέληγε σε σοβαρή τροχοπέδη για τις λογιστικές υπηρεσίες της ελεγχόμενης μονάδας.

Από τις αρχές του 19ου αιώνα, αρχίζει να εδραιώνεται ο έλεγχος και να διαμορφώνεται σε θεσμό, ιδίως στην Αγγλία η οποία θεωρείται πατρίδα του εξωτερικού ελέγχου, για τη διενέργεια του ελέγχου άρχισε να εφαρμόζεται η αρχή του δειγματοληπτικού ελέγχου (tests), η οποία συστηματοποιήθηκε μεταγενέστερα και υιοθετήθηκε καθολικά από τη Διεθνή πρακτική και την επιστήμη της ελεγκτικής.

Σήμερα, στα πλαίσια της διεθνούς παραδεδεγμένης και καθολικά εφαρμοζόμενης αρχής της δειγματοληψίας, ακολουθούνται δύο βασικές μέθοδοι ελέγχου : ο οριζόντιος έλεγχος και ο κάθετος έλεγχος και διενεργούνται παράλληλα και όλες οι δυνατές και χρήσιμες συγκεντρωτικές επαληθεύσεις και συμφωνίες.

α) Οριζόντιος Έλεγχος

Ο οριζόντιος έλεγχος, ο οποίος καλείται και προοδευτικός, γιατί ξεκινά από τα δικαιολογητικά και καταλήγει στα κονδύλια του ισολογισμού, συνίσταται στη διενέργεια λεπτομερούς ελέγχου σε όλες τις οικονομικές πράξεις μίας περιόδου, κατά πλήρες λογιστικό κύκλωμα.

Δηλαδή, εδώ ο ελεγκτής ακολουθεί, δευτερογενώς, τη διαδρομή που ακολούθησαν πρωτογενώς οι υπάλληλοι της επιχειρήσεως, για τη λογιστική απεικόνιση των οικονομικών πράξεων της περιόδου, που επέλεξε και ελέγχει λεπτομερώς όλη τη λογιστική εργασία καθώς και όλα τα δικαιολογητικά που στηρίζουν τις διαχειριστικές πράξεις και τις λογιστικές καταχωρήσεις της περιόδου αυτής.

Βασικός σκοπός του οριζώντιου ελέγχου είναι η ενημέρωση των ελεγκτών πάνω στη λογιστική οργάνωση και η εκτίμηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Αν ο ελεγκτής είναι απόλυτα ενημερωμένος στα θέματα αυτά, τότε ο οριζόντιος έλεγχος παραλείπεται.

β) Κάθετος Έλεγχος

Ο κάθετος έλεγχος, ο οποίος καλείται και αναδρομικός γιατί από τα κονδύλια του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων καταλήγει στα δικαιολογητικά, αποτελεί τη βάση για τον ουσιαστικό έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων.

Με βάση τον ισολογισμό και το λογαριασμό αποτελεσμάτων και την εφαρμογή των κατάλληλων για κάθε περίπτωση ελεγκτικών διαδικασιών, διενεργείται έλεγχος σε όλους τους λογαριασμούς των αναλυτικών λογαριασμών (επισκοπούνται προσεκτικά οι καταχωρήσεις κάθε λογαριασμού, επιλέγονται ορισμένα κονδύλια για τα οποία αναζητούνται για λεπτομερή έλεγχο τα σχετικά δικαιολογητικά).

2.2. Έκταση Οριζώντιου και Κάθετου Ελέγχου

Το ποσοστό της δειγματοληψίας στον οριζόντιο και κάθετο έλεγχο και γενικά η έκταση και το βάθος του ελέγχου, εξαρτώνται από την ποιότητα του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Όπως ο εσωτερικός έλεγχος είναι πλήρης και διασφαλιστικός, το δείγμα των επιμέρους διαδικασιών δύναται να περιορίζεται. Διαφορετικά ο έλεγχος πρέπει να επεκτείνεται ανάλογα, μέχρι

και πλήρους ελέγχου (100%) στους ευπαθείς τομείς, όταν ο εσωτερικός έλεγχος χωλαίνει σοβαρά.

Περαιτέρω πρέπει να τονισθεί ότι, ο οριζόντιος έλεγχος, δηλαδή ο έλεγχος των εγγραφών μιάς περιόδου κατά πλήρες λογιστικό κύκλωμα, με εξαίρεση ειδικές περιπτώσεις ελέγχου, δεν αντικαθιστά τον κάθετο έλεγχο, αλλά μόνο τον συμπληρώνει. Βασικός σκοπός του οριζόντιου ελέγχου, ιδίως στον τακτικό έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, είναι η ενημέρωση των ελεγκτών, επί της λογιστικής οργανώσεως και η εκτίμηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Το γεγονός ότι από τον έλεγχο όλων των εγγραφών μιάς περιόδου, δεν προέκυψε τίποτα το αξιόλογο, δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι και οι λοιπές εγγραφές ολοκλήρου του έτους τεκμαίρεται ότι έχουν καλώς και συνεπώς δύναται να παραλειφθούν οι διαδικασίες του κάθετου ελέγχου, ιδίως στον τακτικό έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, σε καμία απολύτως περίπτωση δεν επιτρέπεται να αμελείται, ενώ, αντίθετα, ο οριζόντιος έλεγχος είναι δυνατό να αμελείται ακινδύνως.

2.3. Συγκεντρωτικές Επαληθεύσεις και Συμφωνίες

Διενεργούνται οπωσδήποτε όλες οι πρόσφορες, από άποψη απαιτούμενου χρόνου και ελεγκτικής αξίας, συγκεντρωτικές επαληθεύσεις και συμφωνίες, οι οποίες αποτελούν συμπλήρωμα του δειγματοληπτικού ελέγχου, γιατί καλύπτουν τα κενά της δειγματοληψίας.

Με τις κατάλληλες συγκεντρωτικές επαληθεύσεις και συμφωνίες επιτυγχάνεται να αυξάνεται σημαντικά το ποσοστό του ελέγχου και σε αρκετές περιπτώσεις να πλησιάζει τον πλήρη έλεγχο.

3. Αποστολή του Εξωτερικού Ελέγχου κατά τους Κανόνες της Ελεγκτικής

Πρέπει να τονισθεί ότι, σκοπός του ελέγχου που διενεργείται από Ορκωτούς Λογιστές δεν είναι μόνο η ανεύρεση σφαλμάτων, αντικανονικών ή ανώμαλων πράξεων, παραβάσεων του νόμου και η παράθεσή τους στο δημοσιευόμενο πιστοποιητικό ελέγχου, αλλά και η προηγούμενη διατύπωση σχετικών υποδείξεων στους αρμόδιους, για τη διόρθωση και τακτοποίηση των θεμάτων που είναι δυνατόν να τακτοποιηθούν. Ο έλεγχος διενεργείται με πνεύμα συνεργασίας και κατανόησης, οι δε διαπιστώσεις του θέτονται όλες υπόψη των αρμοδίων, με τη σύσταση να τακτοποιηθούν, όσες είναι δυνατό να τακτοποιηθούν και έτσι, στο πιστοποιητικό ελέγχου καταχωρούνται μόνο τα θέματα εκείνα, τα οποία λόγω της φύσεώς τους δεν είναι δυνατόν να τακτοποιηθούν εκ των υστέρων, καθώς και εκείνα τα οποία θα τακτοποιηθούν χωρίς τις υποδείξεις του ελεγκτή.

Δηλαδή, ο ειδικά αναγνωρισμένος εξωτερικός ελεγκτής - και τέτοιος στην χώρα μας είναι ο Ορκωτός Λογιστής - θέτει υπόψη των αρμοδίων όλα όσα προέκυψαν από τον έλεγχό του, τα συζητά μαζί τους, ακούει με προσοχή τις απόψεις τους για το καθένα από αυτά και υποδεικνύει τις διορθώσεις που πρέπει να γίνουν για την τακτοποίηση των θεμάτων που είναι δυνατόν να τακτοποιηθούν εκ των υστέρων. Η ενέργεια αυτή του Ορκωτού Λογιστή είναι απαραίτητη, γιατί σκοπός του είναι η κατάρτιση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου και όχι μόνο η παράθεση παρατηρήσεων στο πιστοποιητικό Ελέγχου του και γιατί μόνο έτσι

εκπληρώνεται η αποστολή του.

Εξάλλου, η υποχρέωση του Ορκωτού Λογιστή να θέτει υπόψη των αρμοδίων και να συζητά μαζί τους όλες τις διαπιστώσεις και παρατηρήσεις του και να ακούει τις απόψεις τους, πηγάζει και από το βασικό δικονομικό αξίωμα "μηδένα δικάζειν ανήκουστον", το οποίο περιλαμβάνεται και στο άρθρο 20 του Συντάγματος και το οποίο δεν στοχεύει μόνο στην προστασία των δικαζομένων από την έκδοση άδικων αποφάσεων, αλλά και των δικαστών από την έκδοση πεπλανημένων αποφάσεων.

Ο εξωτερικός ελεγκτής, σύμφωνα και με τα διεθνώς κρατούντα διαδραματίζει ρόλο συμβούλου και συνεργάτου. Η άρτια επιστημονική του κατάρτιση και η εξειδικευμένη και πολύπλευρη πείρα του προσφέρονται με προθυμία και έτσι, με τη συνεργασία του με τους αρμόδιους επιλύονται τα ιδιόμορφα θέματα και επιτυγχάνεται η σωστή, από όλες τις απόψεις, κατάρτιση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων.

Η Διοίκηση βοηθείται και από το ότι η ύπαρξη και μόνο ουσιαστικού ελέγχου, από πρόσωπα ειδικής πείρας και τελείως ξένα προς το προσωπικό, καθιστά όλους τους υπαλλήλους πολύ προσεκτικούς κατά την εκτέλεση της εργασίας τους, γιατί γνωρίζουν ότι οι παραλήψεις και τα σφάλματά τους θα εντοπισθούν πιθανότατα από τον έλεγχο και θα γνωστοποιηθούν στην διοίκηση.

Αυτονόητο είναι ότι η παραπάνω συνεργασία δεν επηρεάζει στο ελάχιστο την αντικειμενική και αμερόληπτη κρίση του Ορκωτού Λογιστή, τα τελικά πορίσματα του οποίου θα είναι προϊόν προσεκτικής και επισταμένης έρευνας και μελέτης και αυστηρώς αντικειμενικής και όλως αμερόληπτης κρίσεως.

4. Κατάρτιση Προγράμματος Ελέγχου

Βασικό προπαρασκευαστικό στάδιο της ενάρξεως του ελέγχου είναι ο προγραμματισμός του ελέγχου, με τον οποίο θα καθοριστούν, αναλόγως των ειδικών συνθηκών, οι επιμέρους ελεγκτικές διαδικασίες που θα εφαρμοστούν για κάθε λογαριασμό και γενικά για κάθε αντικείμενο ελέγχου, καθώς και η έκταση των ελεγκτικών αυτών διαδικασιών. Ο προγραμματισμός αυτός καλείται "πρόγραμμα ελέγχου" και καταρτίζεται με βάση:

- * Την μελέτη της οργανώσεως και των συνθηκών λειτουργίας της υπό έλεγχο μονάδας,
- * Την μελέτη και εκτίμηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου,
- * Τις διεθνώς παραδεδεγμένες αρχές (πρότυπα) ελεγκτικής και κυρίως τα υιοθετήματα από το Σ.Ο.Λ. πρότυπα Ελεγκτικής.

Τονίζεται η ιδιαίτερη σπουδαιότητα του προγράμματος ελέγχου, από την οποία αυτομάτως προκύπτει και ο επιτακτικός κανόνας, ότι αυτό πρέπει να καταρτίζεται με εξαιρετικά ιδιαίτερη προσοχή, έτσι ώστε να μη σπαταλάται χρόνος δε δευτερεύουσας σημασίας αντικείμενα ή σε μικρής αξίας ή και σε άσκοπες ελεγκτικές διαδικασίες, γεγονότα που αναγκαστικά περιορίζουν ανάλογα την έκταση του ελέγχου στα βασικά αντικείμενα με τις γνωστές συνέπειες.

Στο πρόγραμμα ελέγχου περιγράφονται αναλυτικά και με σαφήνεια οι ελεγκτικές διαδικασίες που πρέπει να εφαρμοστούν για τον έλεγχο κάθε αντικειμένου. Παραπλεύρως των εντολών αυτών παραθέτει ο ελεγκτής, αναλυτικά

και συγκεκριμένα, τις ελεγκτικές διαδικασίες που εξετέλεσε και θέτει την υπογραφή του. Υπογραμμίζεται ότι ο έλεγχος που διενεργήθηκε παρατίθεται αναλυτικά και συγκεκριμένα, γιατί τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν κατά πόσο ο έλεγχος διενεργήθηκε σύμφωνα με το νόμο και τα STANDARDS ελέγχου και συνεπώς κατά πόσο ευθύνεται και σε ποιά έκταση ο ελεγκτής, ο οποίος, σε περίπτωση αμφισβήτησεως της κανονικότητας κ.λ.π. του ελέγχου του, δεν έχει άλλα στοιχεία για την υπεράσπισή του.

5. Εξωτερικός Ελεγκτής

Ο εξωτερικός ελεγκτής, σε αντίθεση με τον εσωτερικό ελεγκτή, δεν έχει καμία υπαλληλική σχέση ή άλλη εξάρτηση με την ελεγχόμενη μονάδα. Δηλαδή ο εξωτερικός ελεγκτής είναι τελείως ανεξάρτητος και αδέσμευτος έναντι της ελεγχόμενης μονάδας και συνεπώς δεν επηρεάζεται καθόλου από την διοίκησή της και έτσι εξουδετερώνονται πλήρως όλα τα σοβαρά μειονεκτήματα του εσωτερικού ελεγκτή. Το γεγονός αυτό αποτελεί εχέγγυο για τους τρίτους περί της κατά τεκμήριο διενέργειας αντικειμενικού και ανεπηρέαστου ελέγχου, με αποτέλεσμα να αποκτά ιδιαίτερο κύρος το έργο του εξωτερικού ελεγκτή, και το πόρισμά του, που φέρει τη σφραγίδα της αντικειμενικότητας και του ανεπηρέαστου, να έχει ευρύτατη χρησιμότητα.

Ενώ ο τομέας δράσεως του εσωτερικού ελεγκτή περιορίζεται μέσα στην μονάδα της οποίας είναι υπάλληλος, αντίθετα ο τομέας δράσεως του εξωτερικού ελεγκτή είναι ευρύτατος και πολυσχιδής, γεγονός από το οποίο προήλθε η ανάγκη οργάνωσης του εξωτερικού ελέγχου σε ίδιο ανεξάρτητο λει-

τούργημα, το οποίο σε όλες τις οικονομικώς προηγμένες χώρες έχει προσλάβει θεσμικό χαρακτήρα.

Είναι ευνόητο ότι για να δύναται ο εξωτερικός ελεγκτής να ανταποκρίνεται στις μεγάλες και ποικίλες απαιτήσεις του τόσο σπουδαίου και λεπτού έργου του, πρέπει να έχει και τα ανάλογα προσόντα. Τα απαιτούμενα προσόντα αναφέρονται, αφενός στην προσωπικότητά του και αφετέρου στην επαγγελματική του συγκρότηση.

Ως πρώτο και κύριο προσόν, το οποίο αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του λειτουργήματος, θεωρείται διεθνώς το ανεπίληπτο ήθος και η ακεραιότητα του χαρακτήρα, γιατί το επάγγελμα του εξωτερικού ελεγκτή είναι επάγγελμα ήθους, όπως ακριβώς το επάγγελμα του δικαστή.

Στα απαιτούμενα περαιτέρω προσόντα περιλαμβάνονται: η άρτια επιστημονική κατάρτιση, η εξειδικευμένη πείρα, η ικανότητα ταχείας αντιλήψεως και βαθείας και ασφαλούς κρίσεως, η επινοητικότητα, η αυτοπεποίθηση, η αναγκαία λεπτότητα (και πολλές φορές η διπλωματικότητα) για την εκτέλεση του λεπτού έργου του ελέγχου της εργασίας των άλλων, η ικανότητα ευχερούς και ορθής εκφράσεως στον προφορικό και γραπτό λόγο, η επιμέλεια και εργατικότητα.

6. Δικαιώματα και Υποχρεώσεις των Εξωτερικών Ελεγκτών

Οι ελεγκτές λογιστές δικαιούνται να λάβουν γνώση όλων ανεξαιρέτως των

βιβλίων, στοιχείων και εγγράφων. Η απαρίθμηση του νόμου (άρθρο 12 παρ. 2 Ν.Δ. 3329/1955) είναι ενδεικτική.

Οι ελεγκτές δικαιούνται να λαμβάνουν γνώση παντός στοιχείου, χρήσιμου για την άσκηση του έργου τους και να εφαρμόζουν οιοσδήποτε ελεγκτικές διαδικασίες θεωρούν κατάλληλες, συνεπώς δικαιούνται να λαμβάνουν γνώση και της αλληλογραφίας, των βοηθητικών βιβλίων, κ.λ.π.

Τιμωρείται δια χρηματικής ποινής μέχρι 50.000 δραχμών ή δια φυλακίσεως μέχρι τριών μηνών ή και δι'αμφοτέρων των ποινών τούτων παν μέλος της διοίκησης πας διευθυντής και πας άλλος υπάλληλος όστις αρνείται να θέσει στην διάθεση του ελεγκτή προς τον σκοπό ασκήσεως του έργου αυτού τα βιβλία, τους λογαριασμούς, ως και άλλα έγγραφα, είτε αρνείται να παράσχει τις ζητούμενες πληροφορίες ή στοιχεία, είτε παρεμβάλλει δυσχέρεια στην άσκηση του έργου του.

Σύμφωνα με την διάταξη, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 21 του Ν.Δ. 4237/1962, οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι προς πάντα ζημιωθέντα από την παράβαση των υποχρεώσεων που τους επιβάλλει ο νόμος, "ευθυνόμενοι δια παν πταίσμα", συμπεριλαμβανομένου και του καθήκοντος της απόλυτης εχεμύθειας.

Οι υποχρεώσεις των ελεγκτών επιβάλλονται από το νόμο χάριν του δημόσιου συμφέροντος, η δε παράβασή τους αποτελεί παράνομο πράξη και δημιουργεί υποχρέωση αποζημιώσεως προς τον ζημιωθέντα, κατά τους όρους του άρθρου 914 Α.Κ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   Ι Ι Ι

Α. ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1.   Εσωτερικός Έλεγχος Τραπεζών

1.1. Γενικά περί Εσωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών

Στην έννοια του διαχειριστικολογιστικού εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβάνονται, η κατάλληλη οργάνωση των οικονομικών και λογιστικών υπηρεσιών της επιχείρησης και η καθιέρωση και η συστηματική εφαρμογή ενός πλέγματος κανόνων, διαδικασιών, μέτρων και ελέγχων, με σκοπό τον περιορισμό των κινδύνων από λάθη ή άλλες ανωμαλίες στη διεξαγωγή των επιμέρους λειτουργιών και συναλλαγών της, τη διαφύλαξη της περιουσίας της και την εξασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής ακρίβειας και αξιοπιστίας των λογιστικών και των λοιπών βιβλίων και στοιχείων της. Δηλαδή, ο εσωτερικός έλεγχος μιας επιχείρησης αποσκοπεί στο να παράσχει λογικές διασφαλίσεις στο ότι:

- υπάρχει διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης,
- όλες οι οικονομικές συναλλαγές της επιχείρησης, και μόνο αυτές, εισάγονται στο λογιστικό σύστημα,
- η σύλληψη και επεξεργασία των οικονομικών συναλλαγών από το λογιστικό σύστημα γίνεται κατά σωστό τρόπο,
- οι παραγωγικοί πόροι της επιχείρησης χρησιμοποιούνται κατά τον αποδοτικότερο τρόπο,
- οι οικονομικές συναλλαγές της επιχείρησης διεξάγονται σύμφωνα με

- τις κατευθυντήριες οδηγίες της Διοίκησης της επιχείρησης, και
- οι οικονομικές εκθέσεις (λογιστικές καταστάσεις, πληροφορικά στοιχεία, κ.λ.π.) που παράγονται από το λογιστικό σύστημα είναι σωστές.

Η οργάνωση και εφαρμογή ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου στις λεπτομέρειες του εξαρτάται από τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες κάθε επιχείρησης. Ωστόσο γίνεται δεκτό ότι η επάρκεια ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου στο διαχειριστικο-λογιστικό τομέα εξαρτάται από την εφαρμογή ορισμένων βασικών αρχών και προϋποθέσεων που είναι :

- (i) επαρκής λογιστική οργάνωση,
- (ii) κατάλληλη μηχανογραφική οργάνωση,
- (iii) διαχωρισμός λειτουργικών διαδικασιών,
- (iv) κατανομή αρμοδιοτήτων,
- (v) ικανότητα και ακεραιότητα του προσωπικού,
- (vi) παραστατικά στοιχεία, και
- (v i) μέτρα προστασίας των περιουσιακών στοιχείων.

Οι τραπεζικές εργασίες, πολλές σε αριθμό και ποικίλες στη φύση τους, διεξάγονται από ένα δίκτυο καταστημάτων, που για πολλές Τράπεζες είναι εγκατεστημένα ανά την επικράτεια και σε πολλές χώρες του εξωτερικού. Επιπλέον τα τραπεζικά Καταστήματα εμπορεύονται χρήματα, δηλαδή το πιο δελεαστικό σε καταχρήσεις εμπόρευμα. Η οργάνωση λοιπόν των Τραπεζών και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αυτών επιβάλλεται από τα πράγματα να είναι άρτια.

Ο εσωτερικός έλεγχος σε κάθε Κατάστημα Τράπεζας διεξάγεται από τους υπαλλήλους και τα στελέχη του Καταστήματος. Ο διαχωρισμός των λειτουργικών διαδικασιών και η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπαλλήλων του Καταστήματος πρέπει να γίνεται κατά τρόπο που να εξυπηρετεί το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου. Η κατανομή αρμοδιοτήτων, όπως προϊστάμενος και υπάλληλοι επί των χορηγήσεων, προϊστάμενος και υπάλληλοι επί των καταθέσεων κ.λ.π. και πάνω από αυτούς οι υποδιευθυντές και τέλος ο διευθυντής του Καταστήματος, οι οποίοι δρουν μέσα σε ορισμένα όρια και σύμφωνα με οδηγίες που θέτει η Διοίκηση της Τράπεζας, αποτελεί την πρώτη βάση οργάνωσης του εσωτερικού ελέγχου. Η υπογραφή καθενός από αυτούς στα δικαιολογητικά μαρτυρεί την έγκριση της πράξης και τη διενέργεια του απαραίτητου ελέγχου.

Τονίζεται ότι οι αρμοδιότητες του προσωπικού των καταστημάτων πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένες και σχεδιασμένες κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εφαρμόζεται απόλυτα η βασική αρχή του εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με την οποία: καμμία διαχειριστική πράξη και λογιστική καταχώρηση δεν επιτρέπεται να ολοκληρώνεται από ένα και μόνο υπάλληλο, αλλά η εργασία καθενός πρέπει, απαραίτητα, να είναι συμπληρωματική της εργασίας, ενός τουλάχιστον, άλλου υπαλλήλου και να ελέγχεται από ένα τρίτο υπάλληλο (τον εσωτερικό ελεγκτή ή τον εποπτεύοντα προϊστάμενο). Επίσης, ο σχεδιασμός πρέπει να είναι τέτοιος, ώστε να εφαρμόζεται και η άλλη βασική αρχή της μη ανάθεσης στο ίδιο πρόσωπο ασυμβίβαστων αρμοδιοτήτων π.χ. ο ταμίας απαγορεύεται να είναι και λογιστής και αντίστροφα, οι διαχειριστές αξιών (γραμματίων, χρεογράφων, κ.λ.π.) απαγορεύεται να τηρούν τους σχετικούς λογαριασμούς και να εκδίδουν τα σχετικά παραστατικά, πολύ δε περισσότερο

να εισπράττουν ή να εξοφλούν τους τίτλους, που διαχειρίζονται.

Ο εσωτερικός έλεγχος των Τραπεζών που, όπως είπαμε, διενεργείται από τους υπαλλήλους των Καταστημάτων της Τράπεζας, συμπληρώνεται από τον έλεγχο που διενεργείται από μια ανεξάρτητη υπηρεσία της Τράπεζας που λέγεται Επιθεώρηση. Η Επιθεώρηση είναι στην πραγματικότητα ένα μέρος του όλου συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας και δεν αποτελεί αυτόν τούτο τον εσωτερικό έλεγχο, όπως πεπλανημένα νομίζουν συνήθως στη χώρα μας. Έτσι, ο εσωτερικός έλεγχος των Τραπεζών διακρίνεται:

- σε προληπτικό, που διεξάγεται κατά το χρόνο διενέργειας της συναλλαγής και γενικότερα της λογιστικής πράξης και στοχεύει στην πρόληψη (ακούσιων ή εκούσιων) λαθών, και
- σε κατασταλτικό, που διεξάγεται από την Επιθεώρηση, μετά τη διενέργεια των συναλλαγών και γενικότερα των λογιστικών πράξεων, και στοχεύει στον εντοπισμό και την αποκάλυψη (ακούσιων ή εκούσιων) λαθών.

1.2. Υπηρεσία Εσωτερικών Ελεγκτών της Τράπεζας (Επιθεώρηση)

Η Επιθεώρηση αποτελεί, συνήθως, ιδιαίτερη ανεξάρτητη Διεύθυνση, που υπάγεται απευθείας στη Διοίκηση της Τράπεζας προς την οποία και αναφέρεται. Η Διεύθυνση Επιθεώρησης στελεχώνεται από ικανούς και έμπειρους υπαλλήλους με άρτια μόρφωση και τα απαραίτητα φυσικά χαρι-

σματα (ευφυΐα, παρατηρητικότητα, αντικειμενικότητα, κρίση, κ.λ.π.). Τα στελέχη της Επιθεώρησης πρέπει να εξειδικεύονται στις επιμέρους τραπεζικές εργασίες, ώστε ο έλεγχος τους να είναι αποτελεσματικότερος. Οι εργασίες της Διεύθυνσης αυτής διέπονται από ειδικό Κανονισμό και αναφέρονται στη διενέργεια πλήρους διαχειριστικού, λογιστικού και διοικητικού ελέγχου της δραστηριότητας των καταστημάτων της Τράπεζας. Περιβάλλεται, δηλαδή, η Επιθεώρηση από ευρύτατες ελεγκτικές αρμοδιότητες, στις οποίες περιλαμβάνεται και η έκφραση γνώμης για τη σκοπιμότητα των πράξεων ή παραλείψεων των καταστημάτων της Τράπεζας.

Σύμφωνα με τα άρθρα από τον Κανονισμό της Διεύθυνσης της Επιθεώρησης, τα αντικείμενα ελέγχου, έρευνας και μελέτης της Επιθεώρησης είναι :

- 1) η ασφάλεια, ρευστότητα και απόδοση των τοποθετήσεων των Καταστημάτων που επιθεωρούνται και η εξέλιξή τους,
- 2) η εξέλιξη των καταθέσεων,
- 3) η μορφή, η έκταση και οι μέθοδοι ανταγωνισμού,
- 4) η έρευνα της οικονομικής κατάστασης και σύνθεσης των περιφερειών,
- 5) η επάρκεια του προσωπικού,
- 6) η επάρκεια, από άποψη χώρων και προβολής της Τράπεζας.

Ακόμη αντικείμενο εμπειριστατωμένου ελέγχου είναι:

- 1) η επαλήθευση με λεπτομερή καταμέτρηση των Ταμείων χρηματικού,
- 2) η διαπίστωση της ύπαρξης των τίτλων όλων των δανείων που έχουν χορηγηθεί,

- 3) η επαλήθευση των υπολοίπων όλων των γενικών λογαριασμών ενεργητικού και παθητικού του Λογιστικού των Καταστημάτων,
- 4) η ασφάλεια των Καταστημάτων,
- 5) η ασφαλής φύλαξη των γραμματίων και χρεογράφων,
- 6) η έγκαιρη προσέλευση και αποχώρηση του προσωπικού στις καθορισμένες ώρες,
- 7) η εφαρμογή των κανονισμών, εγκυκλίων και ειδικών διαταγών.

Τα αντικείμενα έρευνας και ελέγχου που αναφέρονται σημειώνονται ενδεικτικά. Πέρα αυτών οι Επιθεωρητές υποχρεούνται να επιληφθούν και κάθε άλλου ειδικού ή γενικού θέματος, που κατά την κρίση τους πρέπει να ερευνηθεί, για την πληρέστερη κατατόπιση της Διοίκησης.

Για τα θέματα που αναφέρονται συντάσσονται από τον Επιθεωρητή επι τόπου:

- α) Δελτία κινδύνων,
- β) Φύλλα παρακολούθησης, και
- γ) Έκθεση του Επιθεωρητή.

Στα παραπάνω δελτία και φύλλα και στην έκθεση οι διευθυντές των Καταστημάτων που επιθεωρούνται υποχρεούνται να απαντούν πριν από την αποχώρηση της Επιθεώρησης. Τυχόν ανταπάντηση του Επιθεωρητή στις απαντήσεις των Καταστημάτων τερματίζει το διάλογο. Μετά το πέρας της Επιθεώρησης καλούνται όσοι από το προσωπικό επιθυμούν να υποβάλουν παράπονα, αιτήματα ή απόψεις, επί προσωπικών ή υπηρεσιακών θεμάτων, οι δε σχετικές ακροάσεις γίνονται κατ'ίδίαν, αν οι υπάλληλοι που το ζητούν επιθυμούν να μεταδοθεί εμπιστευτικά στον Επιθεωρητή το περιεχόμενο της

ακρόασης. Τα αιτήματα ή επιλύονται επιτόπου από τους Επιθεωρητές, ή θέτονται απ'αυτούς υπόψη της Διοίκησης μετά τη γνώμη τους, εφόσον συντρέχει περίπτωση. Στο τέλος, οι Επιθεωρητές συντάσσουν ιδιαίτερη έκθεση με τις κρίσεις τους για την ικανότητα, τα προσόντα και τα αποτελέσματα της διαχείρισης της δραστηριότητας των Διευθυντών και Υποδιευθυντών των Καταστημάτων, καθώς και φύλλα ποιότητας για το υπόλοιπο προσωπικό των Καταστημάτων. Προκειμένου για Διευθυντές ή Υποδιευθυντές Καταστημάτων που είναι βαθμολογικά ανώτεροι από τους Επιθεωρητές που διενεργούν την Επιθεώρηση, την παραπάνω έκθεση συντάσσει η Διεύθυνση της Επιθεώρησης, με βάση τα στοιχεία του πορίσματος της Επιθεώρησης και γραπτής εισήγησης των Επιθεωρητών. Εκτός από τις τακτικές επιθεωρήσεις, ο Γενικός Επιθεωρητής παραγγέλει, οσάκις το κρίνει σκόπιμο, αιφνιδιαστικές ειδικές έρευνες σε Καταστήματα, είτε για έλεγχο μεμονωμένων αντικειμένων ή μεμονωμένων κλάδων εργασιών είτε οποιουδήποτε ειδικά καθοριζόμενου αντικειμένου.

2. Εξωτερικός Έλεγχος Τραπεζών

2.1 Γενικά περί Εξωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών

Με την απόφαση του Υπουργού Εμπορίου αριθ. 17572/1751/2.7.1959, που εκδόθηκε με βάση τη διάταξη του άρθρ. 2 παρ. 2 του Ν.Δ. 3329.55 "περί συστάσεως Σώματος Ορκωτών Λογιστών", κατέστη υποχρεωτική, από το διαχειριστικό έτος 1959, η χρησιμοποίηση Ορκωτών Λογιστών για τον τακτικό

έλεγχο των ανώνυμων εταιρειών των οποίων οι μετοχές είναι εισαγμένες στο Χρηματιστήριο. Κατ'εξαιρέση, για τις Τράπεζες, με την απόφαση Υπ. Εμπορίου αριθ. 8716/19.2.1960, ο έλεγχος αυτών για τις χρήσεις 1959, 1960 και 1961 περιορίστηκε μόνο στη διαπίστωση της κανονικότητας των λογιστικών εγγραφών "δίων εμφανίζονται οι ενεργούμενοι καθ' εκάστην χρήσιν συναλλαγαί ως και τα επιτευχθέντα εκ τούτων αποτελέσματα".

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας λοιπόν, όπως και κάθε ανώνυμης εταιρείας που ελέγχεται από Ορκωτούς Λογιστές, εκλέγει δύο τακτικούς και δύο αναπληρωματικούς ελεγκτές, από πίνακα με έξι τουλάχιστον ορκωτούς λογιστές, τον οποίο το Εποπτικό Συμβούλιο του Σ.Ο.Λ. χορηγεί στην Τράπεζα πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση.

Όπως σε κάθε ανώνυμη εταιρία, έτσι και στην Τράπεζα, ο εξωτερικός ελεγκτής - Ορκωτός Λογιστής διενεργεί διαχειριστικό και λογιστικό έλεγχο χωρίς να υπεισέρχεται σε έλεγχο σκοπιμότητας των πράξεων της διοίκησης της Τράπεζας και των εξουσιοδοτημένων απ'αυτήν οργάνων. Αποστολή και ευθύνη, λοιπόν του εξωτερικού ελεγκτή είναι η πληρότητα και η νομιμότητα των δικαιολογητικών που στηρίζουν τις διαχειριστικές δοσοληψίες, η ορθότητα της λογιστικής απεικόνισης αυτών και η νομιμότητα των διενεργούμενων από τα διάφορα όργανα της Τράπεζας διαχειριστικών πράξεων. Ειδικότερα, ο εξωτερικός τακτικός έλεγχος έχει τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

- α) Κατά τη διάρκεια της χρήσης, ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να παρακολουθεί τη λογιστική και διαχειριστική κατάσταση της Τράπεζας. Για το σκοπό αυτόν δικαιούται να λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, λογαριασμού ή εγγράφου, καθώς και των πρακτικών Δ.Σ. και Γενικών Συνελεύσεων, όπως έχει προαναφερθεί.

Όπως είπαμε, ο έλεγχος δεν επεκτείνεται στη σκοπιμότητα των πράξεων, αλλά περιορίζεται στη διαπίστωση της πληρότητας και νομιμότητας των δικαιολογητικών, στην ορθή λογιστική καταχώρησή τους και στη νομιμότητα των πράξεων.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τη νομιμότητα, σημειώνουμε ότι η διαχείριση των Τραπεζικών υποθέσεων δεν πρέπει να αντίκειται:

- Στις διατάξεις του Ν. 2190/1920 "Περί Ανωνύμων Εταιρειών".
- Στις διατάξεις της ειδικής νομοθεσίας περί Τραπεζών (μέρος πρώτο παρ. 2).
- Στο Καταστατικό της Τράπεζας.
- Στις αποφάσεις των Νομισματικών Αρχών. Και
- Στις Φορολογικές διατάξεις.

β) Να αναφέρει στο Δ.Σ. της Τράπεζας "κάθε αναγκαία υπόδειξη". Ο ελεγκτής οφείλει να συντάσσει και να υποβάλλει "εκθέσεις ελέγχου" τόσο για τον ισολογισμό της Τράπεζας όσο και για τα Καταστήματα που ήλεγξε. Οι "εκθέσεις ελέγχου" που απευθύνονται στο Δ.Σ. της Τράπεζας αναφέρονται σε λογιστικά και διαχειριστικά θέματα των διαφόρων υπηρεσιών της διοίκησης και των Καταστημάτων της Τράπεζας. Στις εκθέσεις προς το Δ.Σ. ο ελεγκτής έχει, φρονούμε, το δικαίωμα να προβαίνει και σε έκφραση γνώμης για τη σκοπιμότητα των διενεργούμενων από τα διάφορα όργανα της Τράπεζας πράξεων και παραλείψεων. Τούτο επιβάλλεται, κατά τη γνώμη μας, λόγω του μεγάλου κατακερματισμού των αρμοδιοτήτων διεξαγωγής της τραπεζικής εργασίας και της ανάγκης της διοίκησης της Τράπεζας να έχει όσο το δυνατό πληρέστερη αντίληψη για

την ποιότητα του εκτελούμενου από τα πολλά και διασπαρμένα ανά την επικράτεια και το εξωτερικό στέλεχός της. Ο μεγάλος κατακερματισμός της διαχειριστικής εξουσίας του Δ.Σ. σε στελέχη της Τράπεζας και η εκτεταμένη από άποψη χώρου διασπορά των στελεχών αυτών επέβαλε την ανάγκη στις Τράπεζες να καταρτίζουν κανονισμούς και να εκδίδουν "εγκυκλίους" με οδηγίες-διαταγές προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται οι υπάλληλοι της. Έτσι, ο ελεγκτής οφείλει να αναφέρει στο Δ.Σ. όχι μόνο τα λογιστικά λάθη και τις λογιστικές αδυναμίες, αλλά κάθε παράβαση της νομοθεσίας περί Ανωνύμων Εταιρειών και της ειδικής περί Τραπεζών, καθώς επίσης κάθε παράβαση των αποφάσεων των Ν.Α. και των Κανονισμών - Εγκυκλίων της Τράπεζας και όπως είπαμε, να εκφέρει γνώμη, μόνο όμως προς τη Διοίκηση της Τράπεζας, για τη σκοπιμότητα των σημαντικών πράξεων ή παραλείψεων των στελεχών της.

- γ) Να αναφέρει στον ασκούντα την Εποπτεία Υπουργό Εμπορίου τις παραβάσεις του Νόμου και του Καταστατικού της Τράπεζας. Ως παραβάσεις νόμου θεωρούνται βασικά οι παραβάσεις του Ν. 2190/1920, της ειδικής νομοθεσίας περί Τραπεζών και των αποφάσεων των Ν.Α.
- δ) Να αναφέρει εγγράφως στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών τις παραβάσεις των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας, τις οποίες διαπίστωσε κατά την άσκηση των καθηκόντων του (άρθρο 17 νόμου 1563/1985).
- ε) Μετά τη λήξη της χρήσης (κλείσιμο του ισολογισμού), ο ελεγκτής

υποχρεούται:

- να ελέγξει τον ισολογισμό, το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης και τον πίνακα διανομής κερδών,
- να συντάξει και να υποβάλει στη Γενική έκθεση με τα πορίσματά του,
- να παραβρεθεί στη Γενική Συνέλευση και να παράσχει σ'αυτήν κάθε πληροφορία σχετική με τον έλεγχο.

2.2. Έλεγχος των Καταστημάτων της Τράπεζας

Όπως δε είναι γνωστό, οι εργασίες του εξωτερικού - τακτικού ελέγχου, διεξάγονται από τα Καταστήματα της Τράπεζας για τα οποία σε μια καλά οργανωμένη Τράπεζα τηρείται αυτοτελής λογιστική και συντάσσονται ιδιαίτερες "λογιστικές καταστάσεις" (ισοζύγια, ισολογισμοί, λογαριασμοί αποτελεσμάτων). Γι' αυτό οι ελεγκτικές διαδικασίες, αναφέρονται στον έλεγχο των υποκαταστημάτων και όχι στον έλεγχο των Κεντρικών Υπηρεσιών της Διοίκησης της Τράπεζας, οι οποίες ασχολούνται με τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, τα οποία συναντούνται και σε επιχειρήσεις άλλων κλάδων της οικονομίας. Έτσι δεν αναφέρεται ο έλεγχος λ.χ. της Διεύθυνσης Περιουσίας της Τράπεζας, η οποία ασχολείται με τα ενσώματα πάγια στοιχεία της Τράπεζας (ακίνητα, έπιπλα, μηχανολογικό εξοπλισμό, κ.λ.π.) της Διεύθυνσης Επενδύσεων, η οποία ασχολείται με τις επενδύσεις της Τράπεζας σε χρεόγραφα, κ.λ.π.

Ο έλεγχος της διαχείρισης και λογιστικής παρακολούθησης των

στοιχείων αυτών γίνεται με βάση τις γενικές ελεγκτικές διαδικασίες, που περιγράφονται στα διάφορα συγγράμματα ελεγκτικής και στα προγράμματα ελέγχου των βιομηχανικών και εμπορικών εταιρειών.

2.3. Επιλογή του προς Έλεγχο Καταστήματος και Προκαταρκτικές Ενέργειες του Ελεγκτή

Ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει για κάθε χρήση να διενεργεί διαχειριστικό έλεγχο σε ορισμένα Καταστήματα της Τράπεζας. Ευνόητο ότι πρέπει να λαμβάνει πρόνοια, ώστε σε ένα αριθμό ετών να έχουν ελεγχθεί όσο γίνεται περισσότερα Καταστήματα, αρχίζοντας από τα μεγαλύτερα.

Ασφαλές κριτήριο, για την εκτίμηση του μεγέθους ενός Καταστήματος, είναι ο αριθμός των υπαλλήλων που υπηρετούν σ' αυτό. Κατάσταση του δυναμικού σε προσωπικό κάθε Καταστήματος μπορεί ο ελεγκτής να πάρει από το Κ/Μ της Τράπεζας.

Ο ελεγκτής μπορεί ακόμα να μελετήσει την τελευταία Λογιστική Κατάσταση του Καταστήματος, η οποία εμφανίζει τα επιμέρους λογιστικά μεγέθη (καταθέσεις, χορηγήσεις, κ.λ.π.) του Καταστήματος για να σχηματίσει πλήρη αντίληψη για το μέγεθός του.

Πριν από τη μετάβασή του στο Κατάστημα, ο ελεγκτής οφείλει να μελετήσει:

- Την τελευταία έκθεση της Επιθεώρησης της Τράπεζας που αναφέρεται στο Κατάστημα και να κρατήσει σημειώσεις για τις σημαντικότερες

παρατηρήσεις.

- Την τυχόν υπάρχουσα τελευταία έκθεση της Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών, που αναφέρεται στο Κατάστημα.
- Τις βασικές αποφάσεις των Ν.Α. που καθορίζουν τους όρους διεξαγωγής των τραπεζικών εργασιών (χορηγήσεις, καταθέσεις, μεσολαβητικές εργασίες, κ.λ.π.). Οι αποφάσεις αυτές πρέπει να βρίσκονται και στο Κατάστημα, γιατί κοινοποιούνται στα Καταστήματα από τη Διοίκηση, με ιδιαίτερη σειρά εγκυκλίων.
- Τις βασικές εγκυκλίους της Διοίκησης της Τράπεζας, που αναφέρονται στους όρους και τη διαδικασία που έχει καθορίσει η Τράπεζα για τη διενέργεια των τραπεζικών πράξεων και τη λογιστική απεικόνιση αυτών.
- Την απόφαση της Διοίκησης της Τράπεζας που αναφέρεται στις "ευχέρειες" του Καταστήματος, δηλαδή στο όριο μέχρι του οποίου το Κατάστημα έχει την ευχέρεια να παρέχει πιστώσεις, χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Κεντρικής Υπηρεσίας.

3. Πρώτες Ενέργειες του Ελεγκτή κατά την Αφιξή του στο Κατάστημα

Ο ελεγκτής πρέπει να μεταβεί στο Κατάστημα απροειδοποίητα, κυρίως για να διενεργήσει αιφνιδιαστικές καταμετρήσεις στα ταμεία του Καταστήματος και στα άλλα περιουσιακά στοιχεία που είναι δυνατό ν'αποτε-

λέσουν αντικείμενα υπεξαίρέσεων, κλοπών και γενικά καταχρήσεων.

Ο ελεγκτής οφείλει να παίρνει κάθε αναγκαίο, κατά την κρίση του, μέτρο που στοχεύει στη διατήρηση του στοιχείου του αιφνιδιασμού, σε βαθμό που να εξασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η ομαλότητα του ελέγχου που στη συνέχεια θα διεξαχθεί.

Ετσι, πρώτο μέλημα του ελεγκτή πρέπει να είναι η παραλαβή "της κλειδος" του Ταμείου από το Διευθυντή του Καταστήματος και η κατά το δυνατό άμεση καταμέτρηση των ταμείων: χρηματικού, ξένων τραπεζογραμματίων, ενσήμων, συναλλαγματικών, τίτλων, καθώς και των ταξιδιωτικών επιταγών. Αν ο ελεγκτής δεν μπορεί να διενεργήσει άμεση καταμέτρηση στο χρηματικό (μετρητά), πρέπει να παραλάβει από το Διευθυντή του Καταστήματος το κλειδί του Ταμείου.

Παράλληλα, πρέπει να παραλάβει και να ασφαλίσει τη συμφωνία ταμείου και τα δικαιολογητικά της ημέρας του ελέγχου.

Ο ελεγκτής πρέπει, επίσης, να πάρει τα κλειδιά όλων των αποθηκών, στις οποίες βρίσκονται αποθηκευμένα εμπορεύματα σε ενέχυρο, και να προβεί, όσο γίνεται συντομότερα, στην ποσοτική καταμέτρηση και τον ποιοτικό έλεγχο αυτών.

4. Γενικές Ελεγκτικές Διαδικασίες

Πριν από την έναρξη του ελέγχου των επιμέρους λογαριασμών, ο ελεγκτής οφείλει:

- Να ζητήσει το αντίγραφο της Λογιστικής Κατάστασης του Καταστήματος (ισοζύγιο γενικού καθολικού) που συντάσσεται από το Κ/Μ με λογιστικό τέλος του προηγούμενου μήνα,
- Να αντιπαραβάλει τα υπόλοιπα της παραπάνω Λογιστικής Κατάστασης με τα συνολικά αθροίσματα των αναλυτικών καταστάσεων (αναλυτικών ισοζυγίων - extraits) των γενικών λογαριασμών που αναγράφονται στη Λογιστική Κατάσταση,
- Να αντιπαραβάλει τα επιμέρους υπόλοιπα που αναγράφονται στα ισοζύγια των αναλυτικών καθολικών του Κ/Μ (ή αν δεν υπάρχουν τέτοια ισοζύγια, με αυτά που καταρτίζονται χειρόγραφα από το Κατάστημα) με τα υπόλοιπα των ειδικών λογαριασμών (καρτελών), για τα σημαντικότερα τουλάχιστον κονδύλια. Αυτό πρέπει να γίνεται κατά τον έλεγχο καθενός γενικού λογαριασμού.
- Να διενεργήσει σποραδικές αθροίσεις στα αναλυτικά ισοζύγια, όταν αυτά είναι χειρόγραφα (και στα ισοζύγια του Κ/Μ, όταν υπάρχουν ίχνη ή υπόνοιες χειρόγραφων διορθώσεων, κ.λ.π.).

Παρακάτω παραθέτονται πιστοποιητικά ελέγχου:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Προς τους κ.κ. Μεριδιούχους του
ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
"ΙΟΝΙΚΗ ΖΩΗΣ
ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ"

Ελέγξαμε την εξαμηνιαία έκθεση της 30ης Ιουνίου 1994 (περιόδου 01/01 - 30/06/94) του ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ "ΙΟΝΙΚΗ ΖΩΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΥ - ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ". Κατά τον έλεγχο μας εφαρμόσαμε, τις διατάξεις του Ν. 1969/91 όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Ν. 2166/93 και το Π.Δ. 433/93, τον Κανονισμό που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για το ΑΜΟΙΒΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ "ΙΟΝΙΚΗ ΖΩΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ - ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ" και τις ελεγκτικές διαδικασίες που κρίναμε κατάλληλες, με βάση τις αρχές και κανόνες ελεγκτικής του Σώματος Ορκωτών Λογιστών και τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Η "ΕΡΜΗΣ" Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων που διαχειρίζεται το Αμοιβαίο Κεφάλαιο "ΙΟΝΙΚΗ ΖΩΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ - ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ" τήρησε τα βιβλία και στοιχεία τα οποία προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία και τα έθεσε στη διάθεσή μας για τη διενέργεια του ελέγχου. Παρασχέθηκαν οι πληροφορίες και επεξηγήσεις που ζητήσαμε. Οι επενδύσεις σε κινητές αξίες επιβεβαιώθηκαν από τον θεματοφύλακα. Η έκθεση συνοψογράφεται σύμφωνα με το άρθρο 30 παραγρ. 4 του Ν. 1969/91 από τον θεματοφύλακα. Η ανωτέρω έκθεση προκύπτει από τα βιβλία και στοιχεία που τηρήθηκαν από τη Διαχειρίστρια Εταιρία και αφού ληφθούν υπόψη και οι σημειώσεις που αναγράφονται κάτω από την Αναλυτική Περιουσιακή Κατάσταση, περιλαμβάνει τις πληροφορίες που προβλέπονται από το άρθρο 40 του Ν. 1969/91 και απεικονίζει, βάσει των διατάξεων που ισχύουν και λογιστικών αρχών, οι οποίες έχουν γίνει γενικά παραδεκτές την οικονομική κατάσταση του ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ "ΙΟΝΙΚΗ ΖΩΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ - ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ" κατά την 30η Ιουνίου 1994 καθώς και τα αποτελέσματα της περιόδου από 01/01 - 30/6/1994.

Αθήνα, 20 Ιουλίου 1994
Ο Ορκωτός Ελεγκτής
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Η. ΜΠΟΥΝΤΟΥΝΗΣ
ΑΜ ΣΟΕ 114612464
ΣΟΛ α.ε.ο.ε.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Προς τους κ.κ. Μεριδιούχους του
ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ "ΕΡΜΗΣ ΜΙΚΤΟ"

Ελέγξαμε την εξαμηνιαία έκθεση της 30ης Ιουνίου 1994 (περιόδου 01/01 - 30/06/94) του ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ "ΕΡΜΗΣ ΜΙΚΤΟ". Κατά τον έλεγχο μας εφαρμόσαμε, τις διατάξεις του Ν. 1969/91 όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Ν. 2166/93 και το Π.Δ. 433/93, τον Κανονισμό που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για το ΑΜΟΙΒΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ "ΕΡΜΗΣ ΜΙΚΤΟ" και τις ελεγκτικές διαδικασίες, που κρίναμε κατάλληλες με βάση τις αρχές και κανόνες ελεγκτικής του Σώματος Ορκωτών Λογιστών και τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Η "ΕΡΜΗΣ" Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων που διαχειρίζεται το ΑΜΟΙΒΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ "ΕΡΜΗΣ ΜΙΚΤΟ", τήρησε τα βιβλία και στοιχεία τα οποία προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία και τα έθεσε στη διάθεσή μας για τη διενέργεια του ελέγχου. Παρασχέθηκαν οι πληροφορίες και επεξηγήσεις τις οποίες ζητήσαμε. Οι επενδύσεις σε κινητές αξίες επιβεβαιώθηκαν από τον θεματοφύλακα. Η έκθεση συνοψογράφεται σύμφωνα με το άρθρο 30 παρ. 4 του Ν. 1969/91 από τον θεματοφύλακα. Η ανωτέρω έκθεση προκύπτει από τα βιβλία και στοιχεία που τηρήθηκαν από τη Διαχειρίστρια Εταιρία και αφού ληφθούν υπόψη και οι σημειώσεις που αναγράφονται κάτω από την Αναλυτική Περιουσιακή Κατάσταση περιλαμβάνει τις πληροφορίες που προβλέπονται από το άρθρο 40 του Ν. 1969/1991 και απεικονίζει, βάσει των διατάξεων που ισχύουν και λογιστικών αρχών, οι οποίες έχουν γίνει γενικά παραδεκτές την οικονομική κατάσταση του ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ "ΕΡΜΗΣ ΜΙΚΤΟ" κατά την 30η Ιουνίου 1994 καθώς και τα αποτελέσματα της περιόδου από 01/01 - 30/06/1994.

Αθήνα, 20 Ιουλίου 1994

Ο Ορκωτός Ελεγκτής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Η. ΜΠΟΥΝΤΟΥΝΗΣ
ΑΜ ΣΟΕ 114612464
ΣΟΛ α.ε.ο.ε.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Προς τους κ.κ. Μεριδιούχους του
ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ "ΕΡΜΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟ"

Ελέγξαμε την εξαμηνιαία έκθεση της 30ης Ιουνίου 1994 (περιόδου 01/01/1994 - 30/06/1994) του ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ "ΕΡΜΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟ". Κατά τον έλεγχο μας εφαρμόσαμε, τις διατάξεις του Ν.1969/91, όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Ν.2166/93 και το ΠΔ 433/93, τον Κανονισμό που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για το ΑΜΟΙΒΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ "ΕΡΜΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟ" και τις ελεγκτικές διαδικασίες, που κρίναμε κατάλληλες με βάση τις αρχές και κανόνες ελεγκτικής του Σώματος Ορκωτών Λογιστών και τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Η "ΕΡΜΗΣ" Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, που διαχειρίζεται το ΑΜΟΙΒΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ "ΕΡΜΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟ", τήρησε τα βιβλία και στοιχεία τα οποία προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία και τα έθεσε στη διάθεσή μας για τη διενέργεια του ελέγχου. Παρασχέθηκαν οι πληροφορίες και επεξηγήσεις τις οποίες ζητήσαμε. Οι επενδύσεις σε κινητές αξίες επιβεβαιώθηκαν από τον θεματοφύλακα και τον αντιπρόσωπό του στο εξωτερικό BARCLAYS BANK INTERNATIONAL LIMITED. Η έκθεση συνυπογράφεται σύμφωνα με το άρθρο 30 παρ. 4 του Ν. 1969/91 από τον θεματοφύλακα. Η ανωτέρω έκθεση προκύπτει από τα βιβλία και στοιχεία που τηρήθηκαν από τη Διαχειρίστρια Εταιρία και αφού ληφθούν υπόψη και οι σημειώσεις που αναγράφονται κάτω από την Αναλυτική Περιουσιακή Κατάσταση, περιλαμβάνει τις πληροφορίες που προβλέπονται από το άρθρο 40 του Ν. 1969/1991 και απεικονίζει, βάσει των διατάξεων που ισχύουν και λογιστικών αρχών, οι οποίες έχουν γίνει γενικά παραδεκτές, την οικονομική κατάσταση του ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ "ΕΡΜΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟ" κατά την 30η Ιουνίου 1994, καθώς και τα αποτελέσματα της περιόδου 01/01/94 - 30/06/1994.

Αθήνα, 20 Ιουλίου 1994

Ο Ορκωτός Ελεγκτής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Η. ΜΠΟΥΝΤΟΥΝΗΣ
ΑΜ ΣΟΕ 114612464
ΣΟΛ α.ε.ο.ε.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ - ΕΛΕΓΚΤΗ

Ελέγξαμε την Πρώτη Εξαμηνιαία Έκθεση της 30 Ιουνίου 1994 (περίοδος 31/12/93 - 30/6/94) του Αμοιβαίου Κεφαλαίου "ΤΡΙΤΩΝ ΜΙΚΤΟ". Κατά τον έλεγχο μας εφαρμόσαμε τις διατάξεις του Ν. 1969/91 όπως αυτός τροποποιήθηκε με το Ν. 2166/93 και το Π.Δ. 433/1993, τον Κανονισμό που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για το Αμοιβαίο Κεφαλαίο "ΤΡΙΤΩΝ ΜΙΚΤΟ" και τις ελεγκτικές διαδικασίες, τις οποίες κρίναμε κατάλληλες, στα πλαίσια των ελεγκτικών αρχών που ακολουθούσε το Σώμα Ορκωτών Λογιστών. Η "ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ", που διαχειρίζεται το Αμοιβαίο Κεφαλαίο "ΤΡΙΤΩΝ ΜΙΚΤΟ", τήρησε τα βιβλία και στοιχεία τα οποία προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία και τα έθεσε στη διάθεσή μας για τη διενέργεια του ελέγχου. Παρασχέθηκαν οι πληροφορίες και επεξηγήσεις τις οποίες ζητήσαμε. Οι επενδύσεις σε κινητές αξίες επιβεβαιώθηκαν από τον θεματοφύλακα. Η έκθεση συνυπογράφεται, σύμφωνα με το άρθρο 30 παράγρ. 4 του Ν. 1969/91, από τον θεματοφύλακα. Η ανωτέρω έκθεση προκύπτει από τα βιβλία και τα στοιχεία που τηρήθηκαν από τη διαχειρίστρια εταιρία και μαζί με τις σημειώσεις, που αναγράφονται κάτω από την Αναλυτική Περιουσιακή Κατάσταση, περιλαμβάνει τις πληροφορίες που προβλέπονται από το άρθρο 40 του Ν. 1969/91 και απεικονίζει, βάσει των διατάξεων που ισχύουν και λογιστικών αρχών, οι οποίες έχουν γίνει γενικά παραδεκτές, την Οικονομική Κατάσταση του Αμοιβαίου Κεφαλαίου "ΤΡΙΤΩΝ ΜΙΚΤΟ" κατά την 30 Ιουνίου 1994 καθώς και τα αποτελέσματα της περιόδου από 31/12/1993 - 30/6/1994.

Αθήνα 2 Αυγούστου 1994

Ο ΟΡΚΩΤΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ - ΕΛΕΓΚΤΗΣ

ΚΩΝΝΟΣ Σ. ΣΤΑΙΚΟΥΡΑΣ
Σ.Ο.Λ. α.ε.ο.ε.

B. ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1. Ελεγχος των Ελεγκτικών Εργασιών σε Συνάλλαγμα

Ο ελεγκτής κατά την άφιξή του στο Κατάστημα προβαίνει στην καταμέτρηση των ξένων τραπεζογραμμάτων που αναγράφονται στο βιβλίο "Πρωτόκολλο Καταμετρήσεως Ταμείου", τα οποία η συνολική τους αξία σε δραχμές πρέπει να συμφωνούν με τα υπόλοιπα των λογαριασμών τάξεων "Ταμείο Ξένων Τραπεζογραμμάτων" και "Αγοραπωλησία Ξένων Τραπεζογραμμάτων".

Ο ελεγκτής επίσης ελέγχει δειγματοληπτικά τις τιμές αγοράς και πώλησης ξένων τραπεζογραμμάτων με βάση τα οικεία "Δελτία Τιμών Ξένων Τραπεζογραμμάτων" της Τράπεζας.

Και στο τέλος της χρήσης ο ελεγκτής ελέγχει την εκκαθάριση του λογαριασμού Διοίκησης "Αγοραπωλησία Συν/τος Ξένων Τραπεζογραμμάτων". Αυτός ο λογαριασμός πρέπει να εξισώνεται με το λογαριασμό "Πώληση Συναλλάγματος". Επιπλέον ο Επιθεωρητής οφείλει να ερευνήσει την έκταση του εσωτερικού ελέγχου, που γίνεται από τους αρμόδιους του Καταστήματος. Κι' αυτό γίνεται με βάση τις επιβοηθητικές καταστάσεις που καταρτίζει το Κ/Μ.

Ετσι λοιπόν ελέγχει:

- Την "Κατάσταση Αναλυτικής Κίνησης". Περιλαμβάνει όλες τις μεταβολές που έγιναν από το Κατάστημα. Απ' αυτήν την κατάσταση διαπιστώνει αν οι αρμόδιοι ερευνούν τις κινήσεις - μεταβολές που είναι έξω από τα

καθορισμένα (επιτόκια εκτός πίνακα),

- Την "Κατάσταση Εγγραφών που έγιναν από άλλα Καταστήματα". Για να διαπιστώσει αν σε περίπτωση διαφωνίας οι αρμόδιοι επικοινωνούν με το Κατάστημα που διενήργησε την κίνηση για συνεννόηση αποδοχής ή απόρριψης αυτής,
- Την "Κατάσταση Χρεωστικών Υπολοίπων". Για να διαπιστώσει αν εντοπίζονται τα χρεωστικά υπόλοιπα από τους αρμόδιους και αν ενημερώνεται η διεύθυνση του Καταστήματος, κι αν γίνεται η τακτοποίηση τους,
- Την "Κατάσταση Εκκρεμοτήτων", για να διαπιστώσει αν οι αρμόδιοι του Καταστήματος ερευνούν και τακτοποιούν αυθημερόν τις εκκρεμότητες με αιτιολογημένες διορθωτικές εγγραφές.

Διαδικασίες Ελέγχου

Για τον έλεγχο όλων των μορφών καταθέσεων σε συνάλλαγμα ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες διαδικασίες:

- * Να διαπιστώσει ότι έχουν τεθεί υπόψη του όλοι οι λογαριασμοί συναλλάγματος με βάση τη μηνιαία κατάσταση του Κ/Μ. "Υπόλοιπα Λογαριασμών Συναλλάγματος".
- * Να συμφωνήσει τα αναλυτικά ισοζύγια με τις παραπάνω καταστάσεις όπως και τα αναλυτικά ισοζύγια με τις αντίστοιχες ατομικές μερίδες των καταθετών.
- * Να εφαρμόσει αναλογικά τις διαδικασίες ελέγχου των καταθέσεων σε δρχ.

- * Να διαπιστώσει ότι οι καταθέτες έχουν δικαίωμα, με βάση τις αποφάσεις των Ν.Α., να έχουν λογαριασμούς καταθέσεων σε συνάλλαγμα.

Εκτός από τις διαδικασίες ελέγχου που αναφέρθηκαν παραπάνω ο ελεγκτής, ειδικά για τις καταθέσεις σε συνάλλαγμα που είναι εκχωρητέο στην Τ.Ε. κατά τη δημιουργία καταθέσεων, πρέπει στο τέλος της χρήσης να προβεί στις ακόλουθες συμφωνίες:

- α) Να βεβαιωθεί ότι όλο το συνάλλαγμα που έχει κατατεθεί στην Τράπεζα σε καταθέσεις της μορφής αυτής έχει εκχωρηθεί ή ανακατατεθεί στην Τ.Ε. Για το συνάλλαγμα που έχει εκχωρηθεί στην Τ.Ε. πρέπει να αθροίσει κατά νόμισμα τα υπόλοιπα της 31/12 όλων των λογαριασμών καταθέσεων και το συνολικό κατά νόμισμα ποσό να συγκριθεί με το αντίστοιχο υπόλοιπο του λογαριασμού "Εκκρεμές Συνάλλαγμα Καταθέσεων αποφ. Ν.Ε. 1579/70" στον οποίο εμφανίζεται το συνάλλαγμα των καταθέσεων αυτών που εκχωρήθηκε στην Τ.Ε. Τα συγκρινόμενα ποσά πρέπει να συμφωνούν.
- β) Με βάση τις ισχύουσες "σταθερές τιμές" να αποτιμήσει το συνάλλαγμα που εμφανίζεται κατά την 31/12 στους λογαριασμούς "Εκκρεμές Συνάλλαγμα Καταθέσεων αποφ. Ν.Ε. 1579/70". Το συνολικό ποσό που βρίσκεται από την αποτίμηση αυτή πρέπει να συμφωνεί απόλυτα με το πιστωτικό υπόλοιπο σε δρχ. του λογαριασμού "Αντίτιμο Εκκρεμούς Συναλλάγματος αποφ. Ν.Ε. 1579/70".
- γ) Τα υπόλοιπα σε συνάλλαγμα της Ειδικής Position, βάσει της οποίας εκχωρείται το συνάλλαγμα στην Τ.Ε. και η οποία ελέγχεται απ'αυτήν,

πρέπει να συμφωνούν απόλυτα με τα αντίστοιχα υπόλοιπα σε συνάλλαγμα του λογαριασμού "Εκκρεμές Συνάλλαγμα Καταθέσεων απόφαση Ν.Ε. 1579/70". Τυχόν διαφορές από τις παραπάνω συγκρίσεις να θέτονται υπόψη των αρμοδίων, να διερευνούνται και τακτοποιούνται.

2. Ελεγχος Λοιπών Λογαριασμών σε Δραχμές

Ελεγχος Λοιπών Λογαριασμών Ισολογισμού

- ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ: "Διοίκηση"- "Καταστήματα"

Η παρακολούθηση και συμφωνία των λογαριασμών αυτών γίνεται από το Κ/Μ της Τράπεζας, το οποίο αποστέλλει στα Καταστήματα καταστάσεις (φύλλα) μηνιαίας συμφωνίας. Δουλειά του ελεγκτή είναι να διαπιστώσει ότι οι διαφορές που τυχόν αναγράφονται στα μηνιαία φύλλα συμφωνίας εντοπίστηκαν από τους αρμόδιους υπαλλήλους του Καταστήματος και ότι έγιναν οι σχετικές διορθωτικές εγγραφές.

- ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: "Εκκρεμείς Λογαριασμοί"

Βασισμένος στο ισοζύγιο του αναλυτικού καθολικού ο ελεγκτής διερευνεί το περιεχόμενο όλων των αναλυτικών μερίδων και ελέγχει τα σημαντικότερα υπόλοιπα. Από αυτό να κρατήσει σημειώσεις που θα τις χρησιμοποιήσει κατά την σύνταξη του ισολογισμού της Τράπεζας και της έκθεσης προς το Δ.Σ.

- ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: "Ελληνικό Δημόσιο"

Με τον λογαριασμό αυτό παρακολουθούνται οι υποχρεώσεις της Τράπεζας προς το Δημόσιο από φόρους και τέλη. Τα ποσά των φόρων και τελών που εισπράττονται και γενικότερα λογίζονται από τα Καταστήματα μεταφέρονται κάθε μήνα στη Διοίκηση. Αυτή συντάσσει τις σχετικές δηλώσεις και αποδίδει στο Δημόσιο τα κανονικά ποσά. Το Κ/Μ συντάσσει ειδική κατάσταση για τους φόρους επί πιστωτικών τόκων, στην οποία εμφανίζονται τα κανονικά ποσά φόρων αφενός και τα αντίστοιχα ποσά που καταλόγισε το Κατάστημα σε βάρος των λογαριασμών χορηγήσεων, καθώς και οι μεταξύ αυτών διαφορές. Ο ελεγκτής ζητάει την σχετική αλληλογραφία του Καταστήματος με τη Δ/νση, με την οποία το Κατάστημα αιτιολογεί τις διαφορές αυτές.

- ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: "Αγορά Επιταγών Δημοσίου"

Ο λογαριασμός χρεώνεται με τα ποσά που καταβάλλει το Κατάστημα για την αγορά επιταγών του Δημοσίου. Αν το Κατάστημα τηρεί λογαριασμό της Τ.Ε., οι επιταγές εξαργυρώνονται στο οικείο Υποκατάστημα της Τ.Ε. Αν δε τηρεί λογαριασμό, οι επιταγές αποστέλλονται την επομένη στο κεντρικό Κατάστημα της Τράπεζας, το οποίο προβαίνει στην εξαργύρωση των επιταγών. Ο ελεγκτής οφείλει να διαπιστώσει:

- (α) σε περίπτωση που το κατάστημα προβαίνει στην εξαργύρωση των επιταγών, ότι το υπόλοιπο του λογαριασμού τακτοποιείται με χρέωση της Τ.Ε. και να ζητήσει "Απόδειξη Καταθέσεως" και πως υπολογίστηκε η κανονική προμήθεια, υπέρ του Καταστήματος, με χρέωση της Τ.Ε.

(β) Σε περίπτωση αποστολής των επιταγών στο Κεντρικό Κατάστημα της Τράπεζας, ότι ολόκληρο το υπόλοιπο του λογαριασμού μεταφέρθηκε σε χρέωση του Κεντρικού Καταστήματος.

- **ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: "Αγορά Τραβηχτικών"**

Πρόκειται για τις "εντολές πληρωμής εσωτερικού" έκδοση άλλων Τραπεζών ή άλλων Καταστημάτων της Τράπεζας, που εξόφλησε το Κατάστημα για τις οποίες το Κατάστημα δεν έχει λάβει ειδοποίηση για το ότι το αντίτιμο τους κατατέθηκε σε κάποιο Κατάστημα της Τράπεζας. Ο ελεγκτής ερευνεί την παλαιότητα των εντολών πληρωμής που συγκροτούν το υπόλοιπο του λογαριασμού και εξετάζει τη μεταγενέστερη από την ημερομηνία της Λογιστικής Κατάστασης τακτοποίηση αυτών.

- **ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: "Αγορά Επιταγών Ιδιωτών"**

Πρόκειται για τις επιταγές έκδοσης ιδιωτών επί άλλων Τραπεζών που εξόφλησε το Κατάστημα.

Ο ελεγκτής πρέπει να επαληθεύσει το υπόλοιπο του λογαριασμού με τις καταστάσεις που συνέταξε και απέστειλε το Κ/Μ στο Κατάστημα, οι οποίες μαρτυρούν ότι το Κατάστημα απέστειλε τις επιταγές στο Κ/Μ.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΧΡΕΩΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΤΟΚΩΝ

Ο έλεγχος των πολλών αποτελεσματικών λογαριασμών γίνεται με τις γνωστές διαδικασίες που εφαρμόζουν οι ελεγκτές σε όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων.

Επισημαίνονται μόνο ορισμένες διαδικασίες για τον έλεγχο των λογαριασμών:

(α) Τόκοι χρεωστικοί: Είναι οι τόκοι καταθέσεων. Ο υπολογισμός αυτών γίνεται είτε από το Κ/Μ, είτε - κι αυτό σε ελάχιστες περιπτώσεις - από τους υπαλλήλους του Καταστήματος. Ο ελεγκτής πρέπει:

- Να συμφωνήσει το σχολιαζόμενο λογαριασμό με τον πίνακα ισολογισμού τόκων του Κ/Μ.
- Να ερευνήσει μήπως σημαντικά ποσά δεδουλευμένων τόκων μεταποπίστηκαν στην επόμενη χρήση, εκ του ότι ορισμένες εγγραφές τόκων δεν έγιναν ή δε στάλθηκαν έγκαιρα στο Κ/Μ μέσα στη χρήση, αλλά έγιναν ή στάλθηκαν σ'αυτό την επόμενη χρήση.

(β) Τόκοι πιστωτικοί : Είναι οι τόκοι και οι προμήθειες των χορηγήσεων που υπολογίζονται πότε από το Κ/Μ και πότε - σε ορισμένες περιπτώσεις - από τους υπαλλήλους του Καταστήματος. Ο ελεγκτής εφαρμόζει και εδώ τις διαδικασίες που αναφέρθηκαν παραπάνω στις χρεωστικούς τόκους.

3. Έλεγχος των Χορηγήσεων

Εσωτερικός Έλεγχος των Χορηγήσεων

Η Διοίκηση της Τράπεζας, με εγκυκλίους της, καθορίζει με σαφήνεια τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν τα Καταστήματα, αφότου ο πελάτης

υποβάλλει την αίτηση δανειοδότησης του μέχρι την εξόφληση του δανείου του.

Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας οφείλει να εξετάζει αν τα Καταστήματα συμμορφώνονται προς τις παραπάνω εγκύκλιες οδηγίες της Διοίκησης της Τράπεζας, οι οποίες σε γενικές γραμμές πρέπει να αναφέρονται κυρίως στα ακόλουθα βασικά θέματα:

- Η δανειοδότηση πρέπει να βρίσκεται μέσα στα όρια που τίθενται από τη Διοίκηση της Τράπεζας.
- Η δανειοδότηση πρέπει να βρίσκεται μέσα στα όρια που τίθενται από τις Ν.Α.
- Να λαμβάνονται οι εγγυήσεις που ορίζονται με γενικές ή ειδικές αποφάσεις της διοίκησης της Τράπεζας.
- Να γίνεται αξιολόγηση της οικονομικής θέσης του δανειολήπτη και του εγγυητή σύμφωνα με τις οδηγίες της Διοίκησης της Τράπεζας.
- Να λαμβάνονται όλα τα δικαιολογητικά στοιχεία που είναι απαραίτητα προκειμένου το Κατάστημα να προβεί στην εκταμίευση του ποσού της χορήγησης.
- Να γίνεται αξιολόγηση της χορήγησης και εκτίμηση της ομαλής εξέλιξής της.
- Να προστατεύονται τα στοιχεία που ο δανειοδοτούμενος παρέδωσε στην Τράπεζα για την εξασφάλιση της έναντι των κινδύνων της χορήγησης.
- Να γίνονται περιοδικές συμφωνίες μεταξύ των γενικών λογαριασμών και των αναλυτικών λογαριασμών των πελατών.
- Να γίνεται ορθή λογιστικοποίηση των χορηγούμενων και εξοφλούμενων ποσών και ορθός λογισμός και λογιστικοποίηση των τόκων.

Εξάλλου σύμφωνα με τη βασική οργανωτική αρχή για τις ασυμβίβαστες αρμοδιότητες, οι διαδικασίες έγκρισης, εκταμίευσης, είσπραξης και λογιστικοποίησης της χορήγησης πρέπει να γίνονται από διαφορετικά πρόσωπα.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Ελεγκτικές Διαδικασίες Έγκρισης, Χορήγησης και Εξυπηρέτησης των Χορηγήσεων

Ο έλεγχος των χορηγήσεων αναφέρεται στην ενημερότητα, την ασφάλεια, και την ρευστότητα τους, καθώς και στο αν έγιναν μέσα στα πλαίσια και σύμφωνα με τα όσα ορίζουν οι γενικές και ειδικές διαταγές της Τράπεζας και οι κατά περίπτωση εγκρίσεις των αρμόδιων Κεντρικών Υπηρεσιών της Διοίκησης της Τράπεζας και των αποφάσεων των Ν.Α.

Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων, ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει:

- α) Αν μεταξύ Τράπεζας και πελάτη έχουν υπογραφεί συμβάσεις δανειοδότησης.
- β) Αν οι χορηγήσεις έγιναν μέσα στα όρια της "ευχέρειας" του Καταστήματος ή των εγκριμένων, κατά περίπτωση, γενικών και ειδικών ορίων, ή κατόπιν εφάπαξ εγκρίσεων της αρμόδιας Κ.Υ.
- γ) Αν οι χορηγήσεις έγιναν σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζουν οι σχετικές εγκρίσεις, καθώς και οι γενικότερες αποφάσεις της Τράπεζας και των Ν.Α.

- δ) Αν ελήφθησαν οι εξασφαλίσεις που προβλέπονται από τις σχετικές εγκρίσεις και γενικότερα από τους κανόνες πιστοδότησης.
- ε) Αν η ρευστοποίηση των χορηγήσεων γίνεται μέσα στις προθεσμίες που καθορίζουν οι εγκριτικές αποφάσεις της Κ.Υ. και οι αποφάσεις των Ν.Α.
- στ) Μήπως ενεργούνται ανανεώσεις ή αναχορηγήσεις και σε ποιά έκταση.
- ζ) Μήπως πιστοδοτούνται πελάτες που καλύπτονται υπό άλλη επωνυμία ή μήπως ορισμένοι πιστοδοτούμενοι είναι εγκαταστημένοι σε άλλες περιφέρειες, στις οποίες ενδεχόμενα χρηματοδοτούνται από τα εκεί Καταστήματα της Τράπεζας ή από άλλες Τράπεζες.
- η) Αν τα επιτόκια των χορηγήσεων είναι σύμφωνα με τα καθοριζόμενα από τις Ν.Α.
- θ) Αν οι χορηγήσεις καταχωρούνται στους ορθούς γενικούς και ειδικούς λογαριασμούς και με το σωστό κωδικό αριθμό "ελέγχου πίστωσης".
- ι) Αν τα υπόλοιπα των λογαριασμών χορηγήσεων είναι σύμφωνα με τα κονδύλια που εμφανίζονται στην συγκέντρωση κινδύνων του πελάτη.
- ια) Αν λαμβάνονται ανελλιπώς "τα καλώς έχειν" των υπολοίπων των ανοιχτών λογαριασμών.
- ιβ) Αν το συνολικό για καθένα πελάτη ποσό χορηγήσεων, πιστώσεων και εγγυητικών επιστολών δεν υπερβαίνει το 1/5 του μετοχικού κεφαλαίου και των αποθεματικών της Τράπεζας.
- ιγ) Αν τα υπόλοιπα των λογαριασμών χορηγήσεων, κατά το λογιστικό του ελέγχου και κατά την ημερομηνία του ελέγχου, είναι ενήμερα ή βρίσκονται σε προσωρινή ή οριστική καθυστέρηση.
- ιδ) Αν η απαίτηση είναι ασφαλής, αμφίβολης ή ανεπίδεκτης εισπραξής και για πλιό λόγο.

Για τις ασφαλείς χορηγήσεις εξετάζεται:

Για μεν τους ανοικτούς λογαριασμούς η ρευστότητα και ελαστικότητα της χορήγησης σε συνάρτηση με τη μορφή χρηματοδότησης, για δε τις δανειοδοτήσεις τακτής λήξης η εμπρόθεσμη εξυπηρέτηση αυτών.

Με βάση όλα αυτά, ο ελεγκτής διατυπώνει την κρίση του για την ομαλή ή ανώμαλη ρευστοποίηση των απαιτήσεων. Ανώμαλης ρευστοποίησης, χαρακτηρίζεται η απαίτηση, που προσδοκάται ότι θα εισπραχθεί ύστερα από δικαστικές ενέργειες.

Ελεγχος των εσόδων της Τράπεζας από Χορηγήσεις

Οι ωφέλειες της Τράπεζας από τις χορηγήσεις, υπολογίζονται από το Κ/Μ συνήθως κάθε τρίμηνο και αναγράφονται σε ειδικές καταστάσεις. Τότε ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- Οι καταστάσεις αυτές ελέγχονται από τους αρμόδιους του Καταστήματος.
- Ο υπάλληλος που διενεργεί τον έλεγχο αυτόν υπογράφει στις καταστάσεις κάτω από ειδική ένδειξη.
- Το επιτόκιο που αναγράφεται στις παραπάνω καταστάσεις είναι σύμφωνο με τις αποφάσεις των Ν.Α.
- Κάθε τροποποίηση των τόκων που έχουν υπολογιστεί από το Κ/Μ και αναγράφονται στις παραπάνω καταστάσεις είναι δικαιολογημένη. Δεν απαιτείται να γίνει επαλήθευση της καταχώρησης των τόκων.
- Στις περιπτώσεις που οι τόκοι ορισμένων κατηγοριών χορηγήσεων υπολογίζονται από τους υπαλλήλους του Καταστήματος (και όχι από το

K/M) γίνεται επαλήθευση των σχετικών υπολογισμών και από δεύτερο υπάλληλο.

- Το K/M έχει ενημερωθεί με τα σωστά ποσοστά επιτοκίων και οι *valems* των χορηγούμενων και επιστρεφόμενων ποσών είναι οι κανονικές.
- Μήπως έχουν υπολογιστεί τόκοι επί ανεπίδεκτων εισπραξής χορηγήσεων ή μήπως δεν έχουν υπολογιστεί τόκοι επί χορηγήσεων ασφαλούς εισπραξής.

Ελεγχος των Δελτίων Πληροφοριών

Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει:

- Αν τα Δελτία Πληροφοριών έχουν καταρτισθεί ή ανανεωθεί μέσα στις προθεσμίες που προβλέπονται από τις οικείες εγκυκλίους της Διοίκησης.
- Αν οι πληροφορίες για τα ακίνητα στηρίζονται σε στοιχεία υποθηκοφυλακείων.
- Αν σχετικά με τα υπόλοιπα στοιχεία έγινε διασταύρωση πληροφοριών με τις κατάλληλες πηγές.
- Αν υπάρχουν Δελτία Πληροφοριών για αποδέκτες συναλλαγματικών από άλλες περιφέρειες και αν ελέγχεται η φερεγγυότητα των αποδεκτών αυτών.
- Αν τα Δελτία Πληροφοριών ενημερώνονται με τις διαμαρτυρήσεις συναλλαγματικών που σημειώνονται σε βάρος των τιτλούχων και με τα λοιπά δυσμενή στοιχεία και τις περιουσιακές μεταβολές των προσώπων, στα οποία αναφέρονται τα Δελτία Πληροφοριών.
- Αν τα Δελτία Πληροφοριών φυλάσσονται από τους αρμόδιους του Καταστήματος σε ασφαλές μέρος ("υπό κλειδα").

Ελεγχος των Δανειακών Συμβάσεων

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- Οι συμβάσεις και οι πρόσθετες πράξεις έχουν συνταχθεί νομότυπα και έχουν υπογραφεί τόσο από την Τράπεζα όσο και από τους αντισυμβαλλόμενους.
- Οι συμβάσεις έχουν χαρτοσημανθεί και μάλιστα εμπρόθεσμα με το κανονικό χαρτόσημο.
- Οι υπογράφωντες ως εκπρόσωποι ή πληρεξούσιοι των οφειλετών ή των εγγυητών τους νομιμοποιούνται βάσει των γνωματεύσεων που υπάρχουν και ότι αναγράφεται πάνω στις συμβάσεις η ιδιότητα με την οποία υπογράφουν.
- Προκειμένου για εγγυήσεις νομικών προσώπων και ειδικά ανώνυμων εταιρειών, αν η παροχή των εγγυήσεων επιτρέπεται ρητά ή σιωπηρά από το κατασταστικό τους και ότι ελήφθη για το σκοπό αυτό ομόφωνη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και ότι αυτή τελεί σε συνάρτηση με τον εταιρικό σκοπό.
- Οι τυχόν παραπομπές υπογράφονται από όλους τους συμβαλλόμενους.
- Σε περιπτώσεις περισσοτέρων από έναν οφειλέτες έχει τεθεί η ρήτρα "της αλληλεγγύου και εις ολόκληρον" ευθύνης καθενός.
- Προκειμένου περί μείωσης συμβάσεων δ'ανοιχτού λογαριασμού υπογράφεται σχετική πράξη περιορισμού και ότι η χαρτοσήμανση διακόπτεται από τη νεώτερη αύξηση προς την παλαιότερη.
- Οι συμβάσεις καταχωρούνται σε οικείο βιβλίο και ότι φυλάσσονται "υπό κλειδα".
- Οι εξοφλημένες συμβάσεις ελέγχονται δεόντως, καταχωρούνται στο οικείο βιβλίο και αποστέλλονται μετά 5ετία στο Γενικό Αρχείο.

Ουσιαστικός Ελεγχος των Εξασφαλίσεων

α) Ενέχυρα επί Συναλλαγματικών

- Ενεργείται ανάλυση του χαρτοφυλακίου κατά αποδέκτη και ερευνάται ποιοί απ' αυτούς είναι φερέγγυοι, δυσανάλογα βαρυμμένοι, χωρίς Δελτία Πληροφοριών, με δυσμενή σε βάρος τους στοιχεία, κ.λ.π.
- Ελέγχεται το ποσοστό διαμαρτυρήσεων και επιστροφών συναλλαγματικών.
- Ελέγχεται αν οι συναλλαγματικές έχουν κανονικές προθεσμίες, προέρχονται από εμπορικές συναλλαγές, με εξαίρεση, βέβαια, εκείνες που αφορούν χορηγήσεις χωρίς δικαιολογητικά.
- Ελέγχεται αν κατά τη χορήγηση επί συναλλαγματικών, τηρήθηκε το εγκριμένο από τη Διοίκηση ποσοστό χορήγησης και αν αυτό μειώθηκε ανάλογα σε περίπτωση υψηλού ποσοστού διαμαρτυρήσεων και επιστροφών.

β) Ενέχυρα επί Εμπορευμάτων

- Επαληθεύεται η ύπαρξη των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων.
- Ειδικά για τα ενέχυρα "υπό κλείδα", ο ελεγκτής παίρνει τα κλειδιά των αποθηκών, κατά την έναρξη του ελέγχου.
- Εξακριβώνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο η ποιοτική κατάσταση των ενεχύρων.
- Ερευνάται η τυχόν ύπαρξη επί των ενεχύρων προνομίου πρωτοπραξίας υπέρ της Α.Τ.Ε, εξαιρουμένων βέβαια των ενεχύρων βάσει τίτλων Γενικών Αποθηκών.

γ) **Ενέχυρα επί Φορτωτικών**

Ελέγχεται αν οι παραλήπτες οίκου είναι ελεγμένης φερεγγυότητας και αν η εκκρεμότητα των φορτωτικών εγγράφων δικαιολογείται, προκειμένου να σταθμιστεί η διασφαλιστική τους αξία.

δ) **Ενέχυρα επί Χρηματογράφων (Χρεογράφων)**

Επαληθεύεται η ύπαρξη των χρηματογράφων. Τα ευρισκόμενα στο Κατάστημα καταμετρούνται, ενώ για τα ευρισκόμενα σε άλλα Καταστήματα προς φύλαξη λαμβάνεται το σύμφωνο αυτών.

Υπολογίζεται η αξία τους με βάση την τρέχουσα χρηματιστηριακή τιμή αυτών.

ε) **Ενέχυρα επί απαιτήσεων**

Στις περιπτώσεις που εκχωρούνται απαιτήσεις κατά του Δημοσίου ή τρίτων ελέγχεται αν οι σχετικές συμβάσεις έχουν κοινοποιηθεί στους κατά περίπτωση αρμόδιους.

Για τη διαπίστωση της εξασφάλισης της Τράπεζας, προσδιορίζεται το ύψος της απαίτησης, αν αυτό είναι εφικτό, και ερευνάται αν η απαίτηση είναι γεννημένη ή όχι.

στ) **Προσημειώσεις- Υποθήκης**

Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει:

- i) Αν οι προσημειώσεις και οι υποθήκες γράφτηκαν νόμιμα και έγκυρα, σε ποιά ακίνητα, ποιά η σειρά αυτών και ποιές είναι οι ασφαλιζόμενες απαιτήσεις της Τράπεζας.

- i) Αν προκειμένου για βιομηχανικές εγκαταστάσεις, οι υποθήκες έχουν εγγραφεί και επί των μηχανημάτων και μάλιστα σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4112/29 και αν σε περίπτωση που πρόκειται να εισκομιστούν νέα μηχανήματα, αν αναγράφεται στο υποθηκικό συμβόλαιο η κατάλληλη ρήτρα για την επέκταση της υποθήκης και επί των νέων μηχανημάτων.
- iii) Αν έγινε έλεγχος και ταύτιση των τίτλων ιδιοκτησίας των ενυπόθηκων ακινήτων.
- iv) Αν έγινε εκτίμηση της αξίας των ενυπόθηκων ακινήτων από την Τεχνική Υπηρεσία της Τράπεζας, ή προκειμένου για ακίνητα που βρίσκονται στην επαρχία από ειδήμονες, εμπιστους στην Τράπεζα, ειδικούς.
- v) Αν έγινε πυρασφάλιση των ακινήτων για ολόκληρη την υλική τους αξία εκτός από την αξία του οικοπέδου, η οποία δεν πυρασφαλίζεται.

ζ) Εγγυήσεις

Εξετάζεται η ύπαρξη ακίνητης περιουσίας στο όνομα των εγγυητών και, εφόσον αυτοί αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα, η εξέλιξη των εργασιών τους και γενικά η οικονομική τους θέση.

Έλεγχος Προεξοφλήσεων

Ο ελεγκτής πρέπει, από το αναλυτικό ισοζύγιο (extrait) του λογαριασμού "προεξόφλησης", να επιλέξει για έλεγχο τους πελάτες που παρουσιάζουν σημαντικά υπόλοιπα και να προβεί στις ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες:

- a) Να συγκρίνει το υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού με το υπόλοιπο της αξίας των γραμματίων. Τα δύο υπόλοιπα πρέπει πάντοτε να είναι ίσα.

- β) Να ζητήσει τα τελευταία "Πινάκια τίτλων "εις διαταγήν" προς προεξόφληση", μέχρι να καλυφθεί το χρεωστικό υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού και να εξετάσει ότι:
- Τα πινάκια έχουν θεωρηθεί απ'τη Διεύθυνση.
  - Οι συναλλαγματικές που έχουν λήξει να έχουν εισπραχθεί.
  - Η διάρκεια των γραμματίων που προεξοφλήθηκαν δεν υπερβαίνει τη διάρκεια που προβλέπεται από τις ισχύουσες αποφάσεις των Ν.Α.
  - Ο πελάτης έχει υπογράψει ειδικό έντυπο υπεύθυνης δήλωσης, με την οποία δηλώνει μεταξύ των άλλων, ότι οι τίτλοι που παραδίνονται για προεξόφληση προέρχονται από πώληση ειδών τα οποία χρηματοδοτούνται με βάση τις οικείες αποφάσεις των Ν.Α.
  - Στις προεξοφλημένες συναλλαγματικές δεν περιλαμβάνονται γραμμάτια ευκολίας, αφού λάβει υπόψη τη σχέση συγγένειας του αποδέκτη και του πελάτη που προεξοφλεί τις συναλλαγματικές, τις επαγγελματικές σχέσεις αυτών κ.λ.π.
- γ) Να υπολογίσει δειγματοληπτικά ορισμένα προεξοφλήματα.
- δ) Να συμφωνήσει το υπόλοιπο των γραμματίων που εμφανίζουν οι λογαριασμοί προεξοφλήσεων ορισμένων πελατών με τα υπόλοιπα των αντίστοιχων τελευταίων εκκαθαρίσεων που συντάσσει το Κ/Μ κατά την είσπραξη των γραμματίων.
- ε) Να διαπιστώσει ότι οι απαιτήσεις από προεξοφλήσεις μεταφέρονται σε λογαριασμούς καθυστερήσεων, μετά παρέλευση 20 ημερών από τη λήξη σχετικών συναλλαγματικών.
- στ) Στις περιπτώσεις που το Κ/Μ υπολογίζει τα προεξοφλήματα, να διαπιστώσει ότι οι αρμόδιοι υπάλληλοι του Καταστήματος προβαίνουν σε

σύγκριση των προεξοφλημάτων αυτών με τα αντίστοιχα που υπολογίστηκαν από τους υπαλλήλους του Καταστήματος κατά την προεξόφληση και ότι διερευνούνται και τακτοποιούνται οι διαφορές.

Έλεγχος των Εγγυημένων με Δικαιόγραφα Χορηγήσεων

Για τον έλεγχο τους, ο ελεγκτής πρέπει, με βάση το αναλυτικό ισοζύγιο του οικείου λογαριασμού, να επιλέξει τους πελάτες που παρουσιάζουν τα σημαντικότερα υπόλοιπα και να προβεί στις ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες:

- α) Να διαπιστώσει την ύπαρξη σύμβασης ανοιχτού λογαριασμού και την κατάρτιση και υπογραφή πρόσθετων πράξεων ενεχυρίσσης για τα γραμμάτια που ενεχυριάζονται κάθε φορά.
- β) Να διαπιστώσει ότι τα ενήμερα ενεχυρισμένα γραμμάτια καλύπτουν το υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού, λαμβάνοντας υπόψη τα περιθώρια που καθορίζονται από τις οικείες εγκρίσεις της Κ.Υ.
- γ) Να επιλέξει ορισμένα "Πινάκια συναλλαγματικών σε ενέχυρο" και να διαπιστώσει τα ακόλουθα:
  - Οτι εισπράχθηκαν οι προμήθειες εισπραξης αξιών και τα έξοδα της Τράπεζας και ότι σ'αυτά έχει υπολογισθεί Ε.Φ.Τ.Ε. Να βεβαιωθεί ότι σε περιπτώσεις επιστροφών στον πελάτη απλήρωτων συναλλαγματικών δεν επιστρέφονται οι προμήθειες εισπραξης και τα έξοδα που είχε εισπράξει η Τράπεζα.
  - Οτι οι συναλλαγματικές έχουν οπισθογραφηθεί υπέρ της Τράπεζας λόγω ενέχυρου.

- Οτι οι συναλλαγματικές που έληξαν έχουν εισπραχθεί.
- Οτι μεταξύ των γραμματίων σε ενέχυρο, που αναγράφονται στη στήλη "ενήμερα", δεν περιλαμβάνονται και γραμμάτια που έχουν λήξει.
- Οτι τα ενεχυριαζόμενα γραμμάτια (του πινακίου) είναι διάρκειας όχι μεγαλύτερης εκείνης που έχει οριστεί από τις Ν.Α. Τυχόν γραμμάτια μεγαλύτερης διάρκειας να αιτιολογηθούν.
- Οτι στα ενεχυριασμένα γραμμάτια δεν περιλαμβάνονται γραμμάτια ευκολίας.
- Να συμφωνήσει το υπόλοιπο του λογαριασμού των γραμματίων με το αντίστοιχο υπόλοιπο του Κ/Μ., το οποίο αναγράφεται στην τελευταία εκκαθάριση των γραμματίων που συντάσσεται από το Κ/Μ καθώς και τη συγκέντρωση κινδύνων του πελάτη.
- Να διαπιστώσει ότι οι ληξιπρόθεσμες συναλλαγματικές είναι σύμφωνες προς το αντίστοιχο υπόλοιπο της καρτέλας.
- Να διαπιστώσει ότι το Κατάστημα τηρεί καρτελίδια παρακολούθησης των κινδύνων που αναλαμβάνει κάθε αποδέκτης.
- Να διαπιστώσει ότι οι συναλλαγματικές φυλάσσονται σε χρηματοκιβώτιο "υπό κλείδα".

Έλεγχος των Δανείων με Ενεχυρο-εμπορεύματα

Ο ελεγκτής πρέπει να ελέγξει το χρηματικό λογαριασμό όσο και τα ενεχυριασμένα εμπορεύματα, εφαρμόζοντας τις ακόλουθες διαδικασίες:

1. Σχετικά με το χρηματικό λογαριασμό ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει:
  - α) Οτι υπάρχει σύμβαση δανειοδότησης του πελάτη νόμιμα χαρτοσημα-

σμένη, όπως επίσης και πρόσθετη πράξη, στην οποία περιγράφονται με λεπτομέρεια τα εμπορεύματα σε ενέχυρο και ο χώρος που φυλάσσονται ή τα ενεχυρόγραφα των Γενικών Αποθηκών ή οι τίτλοι ψυγείων, τα πυρασφαλιστήρια, κ.λ.π.

- β) Οτι η αξία των εμπορευμάτων σε ενέχυρο καλύπτει το υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού, αφού λάβει υπόψη και τα περιθώρια που καθόρισε η Κ.Υ.
- γ) Οτι σε περιπτώσεις μερικών ή ολικών αποδόσεων των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων έχει εξοφληθεί ανάλογο μέρος του δανείου.
- δ) Οτι γίνεται κανονική εξυπηρέτηση του δανείου.
- ε) Οτι οι τόκοι και οι προμήθειες χορήγησης, εφόσον πρόκειται για απλό δάνειο τακτής λήξης, προεισπράττονται.
2. Σχετικά με τα ενεχυριασμένα εμπορεύματα, ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει εμπεριστατωμένο έλεγχο, σύμφωνα με τις παρακάτω λεπτομερειακές οδηγίες:
- α) Γενικές οδηγίες
- Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει:
- Οτι καταρτίστηκε σύμβαση σύστασης ενέχυρου υπέρ της Τράπεζας.
  - Οτι έχει γίνει η αφαίρεση του ενέχυρου από τα χέρια του οφειλέτη.
  - Οτι έχει διασφαλιστεί η δημοσιότητα του ενέχυρου.
  - Οτι έχει κατοχυρωθεί η ειδικότητα του ενέχυρου.
  - Οτι η αποθήκευση του ενέχυρου έγινε σε αυτοτελείς και ασφαλείς χώρους, είτε κυριότητας της Τράπεζας, είτε σε χώρους μισθωμένους από την Τράπεζα ή υπεκμισθωμένους, ή παραχωρημένους κατά χρήση σ'αυτήν ή στον ενεχυροφύλακα.

- Οτι ενεργείται από το Κατάστημα περιοδικός έλεγχος της ποσότητας, ποιότητας και της αξίας των ενεχυριασμένων και ότι συντάσσονται σχετικά πρακτικά ή εκθέσεις.
- Οτι έγινε πυρασφάλιση των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων για την τρέχουσα αξία τους σε ασφαλιστικές εταιρίες αποδοχής της Τράπεζας και ότι έχει αναγνωριστεί η Τράπεζα ως ενεχυριούχος δανείστρια.
- Οτι σε περίπτωση ενεχυρίασης πρώτων υλών που θα αναλωθούν για παραγωγή προϊόντων, στη σύμβαση ενεχυρίασης αναφέρονται τα έτοιμα προϊόντα που θα παραμείνουν τελικά σε ενέχυρο, καθώς και η ποσοτική σχέση της πρώτης ύλης προς το είδος ή τα είδη των επόμενων σταδίων παραγωγής και το έτοιμο προϊόν.
- Οτι υπογράφονται μεταξύ αποθέτη και Τράπεζας πράξεις μερικής ή ολικής ανακατάστασης των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων.
- Οτι τηρούνται εξωλογιστικές καρτέλες για την παρακολούθηση των ενεχύρων.

β) Έλεγχος Ενέχυρων επί Τίτλων ΠΑΕΓΑΕ

Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει:

- Την ύπαρξη των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων με τη λήψη εγγραφής βεβαίωσης από την ΠΑΕΓΑΕ.
- Αν οι τίτλοι έχουν εκδοθεί "επ'ονόματι" του πελάτη. Η έκδοση τους "επ'ονόματι" της Τράπεζας πρέπει, κατά κανόνα, να αποφεύγεται.
- Αν έγινε οπισθογράφιση του ενεχυρογράφου (όχι και του αποθετηρίου) και αν αυτή περιλαμβάνει τα απαραίτητα στοιχεία, ήτοι : το ποσό του δανείου, το συμβατικό τόκο, την ημερομηνία λήξης, σε περίπτωση δε ανοιχτού λογαριασμού το δικαίωμα της Τράπεζας για το "ανά πάσα

στιγμή" κλείσιμο του λογαριασμού.

Το κλείσιμο του λογαριασμού αναγγέλεται στο Διαχειριστή των γενικών αποθηκών, κοινοποιείται δε σ'αυτόν και η επιταγή.

- Αν μεταγράφηκε η οπισθογράφιση του ενεχυρόγραφου στο ειδικό βιβλίο των Γενικών Αποθηκών.
- Αν έχουν ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα για τη μη ακύρωση των τίτλων και τη διακοπή της παραγραφής αυτών, που επέρχεται μετα 5ετία από την έκδοσή τους.
- Αν για τις γενόμενες μερικές αποδόσεις, έχουν δοθεί έγγραφες οδηγίες του Καταστήματος προς τις Γ.Α. και αν οι αποδόσεις αυτές έχουν καταχωρηθεί στο ενεχυρόγραφο.
- Αν η τυχόν διαμαρτύρηση του ενεχυρόγραφου, που είναι απαραίτητη για τη διατήρηση των δικαιωμάτων της Τράπεζας κατά των τυχόν οπισθογράφων, έγινε εμπρόθεσμα, ήτοι μέχρι της μεθεπομένης από τη λήξη.
- Αν, μετά τη διαμαρτύρηση, έγιναν εμπρόθεσμα οι ενέργειες για την αναγκαστική εκποίηση του ενέχυρου.

γ) Ελεγχος Ενέχυρων επί Τίτλων Ψυγείων

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- Τα ενεχυριασμένα εμπορεύματα υπάρχουν, κάνοντας φυσική καταμέτρηση αυτών, και ότι η ποιοτική τους κατάσταση είναι καλή.
- Η κατασκευή και λειτουργία των ψυκραποθηκών είναι καλή και ότι η επιχείρηση των ψυγείων είναι φερέγγυος και ο διαχειριστής ελεγχμένου ήθους.

- Δεν υπάρχουν εταιρικές σχέσεις μεταξύ του οφειλέτη και της επιχείρησης των ψυγείων.
- Εκδόθηκε τίτλος αποθήκευσης "επ'ονόματι" του οφειλέτη και όχι της Τράπεζας και ότι λήφθηκε, πριν από κάθε χορήγηση, έγγραφο των ψυγείων για μη επιβολή κατάσχεσης και αναγγελίας άλλης ενεχυρίασης των εμπορευμάτων.
- Λήφθηκε επιστολή του οφειλέτη προς τα ψυγεία, με την οποία γνωστοποιεί σ'αυτά τη σύσταση του ενέχυρου.
- Το προϊόν του δανείου κατατέθηκε σε "δεσμευμένη" κατάθεση η απόδοση της οποίας έγινε μετά τη λήψη της παραπάνω βεβαίωσης των ψυγείων.

δ) Έλεγχος Ενέχυρων υπό Ενεχυροφυλακή

- Οτι τα ενεχυριασμένα εμπορεύματα υπάρχουν, διενερώντας φυσική καταμέτρηση, και ότι η ποιοτική τους κατάσταση είναι καλή.
- Οτι το Κατάστημα έλαβε από την Κεντρική Υπηρεσία ειδική έγκριση για την παράδοση του ενέχυρου υπό τη φύλαξη ενεχυροφύλακα.
- Οτι ο ενεχυροφύλακας έχει ληφθεί ως εγγυητής.
- Οτι κατά τους ελέγχους των ενέχυρων, ο ενεχυροφύλακας παρίσταται και υπογράφει τα σχετικά πρακτικά.

Έλεγχος των Εγγυημένων με Χρεόγραφα Χορηγήσεων

Για τον έλεγχο τους ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει:

- α) Οτι η χρηματιστηριακή αξία των χρεογράφων που έχουν ληφθεί σε ενέχυρο καλύπτει το υπόλοιπο του χρηματικού λογαριασμού.

- β) Οτι η εξόφληση των χρηματοδοτήσεων αυτών γίνεται μέσα σε ένα εξάμηνο από τη χορήγηση.
- γ) Οτι ο πελάτης υπόγραψε Υπεύθυνη Δήλωση με την οποία δηλώνει ότι πέρασε χρονικό διάστημα τουλάχιστον 6 μηνών από την ημερομηνία εξόφλησης άλλου όμοιου δανείου που του χορηγήθηκε από οποιαδήποτε Τράπεζα.
- δ) Οτι στις περιπτώσεις ανάληψης μέρους των σε ενέχυρο τίτλων, αν τηρήθηκε σχετική σημείωση στην απόδειξη κατάθεσης.
- ε) Οτι για κάθε συμπληρωματική κατάθεση η μερική ανάληψη ή αντικατάσταση των τίτλων σε ενέχυρο υπάρχει πρόσθετη πράξη, που να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αρχικής σύμβασης.
- στ) Οτι το Κατάστημα προβαίνει σε έγκαιρη είσπραξη των τοκομεριδίων και μερισματαποδειξεων που λήγουν και οι οποίες είναι προσαρτημένες στα χρεόγραφα σε ενέχυρο, και ότι τα ποσά που εισπράττονται φέρονται σε πίστωση του πελάτη στο λογαριασμό χορήγησης.
- ζ) Αναφορικά με τους ενεχυρισμένους τίτλους ο ελεγκτής οφείλει να εξετάσει:
- Αν τα χρεόγραφα εμφανίζονται λογιστικά στους οικείους λογαριασμούς τάξεως.
  - Αν έχουν εκδοθεί οριστικές αποδείξεις παραλαβής των χρεογράφων και αν επ'αυτών σημειώνεται η ένδειξη "εις ενέχυρο".
  - Αν οι σχετικές συμβάσεις έλαβαν "βεβαίαν χρονολογίαν".
  - Αν εισπράττονται φύλακτρα για τους τίτλους που αντιπροσωπεύουν αξία πέραν του τριπλασίου του οφειλόμενου υπολοίπου της χρηματοδότησης.
  - Την ύπαρξη των χρεογράφων. Αυτά που βρίσκονται στο Κατάστημα κατα-

μετρούνται, ενώ γι'αυτά που βρίσκονται σε άλλα Καταστήματα για φύλαξη, λαμβάνεται το σύμφωνο.

Ελεγχος των Εγγυημένων με Φορτωτικά Έγγραφα Χορηγήσεων

Για τον έλεγχο αυτών, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- α) Έχει υπογραφεί σύμβαση στην οποία περιγράφονται τα φορτωτικά έγγραφα με βάση τα οποία διενεργούνται οι έναντι φορτωτικών εγγράφων χρηματοδοτήσεις.
- β) Ο πελάτης προσκόμισε τα απαραίτητα φορτωτικά έγγραφα, που αναφέρθηκαν πιο πάνω.
- γ) Επί απλής προκαταβολής έχουν προεισπραχθεί:
  - Ο τόκος και η προμήθεια χορήγησης, καθώς και τα ποσά των φόρων που αναλογούν σ'αυτά.
  - Τα εισπρακτέα δικαιώματα της Τράπεζας, καθώς και τα ποσά των φόρων που αναλογούν σ'αυτά.
- δ) Επί προκαταβολής δι'ανοικτού λογαριασμού, έχουν προεισπραχθεί τα εισπρακτέα δικαιώματα της Τράπεζας καθώς και τα ποσά των φόρων που αναλογούν σ'αυτά.
- ε) Το ποσό που χορηγήθηκε δεν υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται από τις οικείες εγκυκλίους.
- στ) Έχει γίνει έγκαιρα η εξόφληση της χορήγησης.
- ζ) Επί απλής προκαταβολής το επιπλέον της χορήγησης ποσό που έχει εισπραχθεί απ'τον πελάτη φέρεται σε πίστωση του γενικού λογαριασμού "Εισπράξεις για λογαριασμό τρίτων".
- η) Σχετικά με το ενέχυρο επί των φορτωτικών, ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει:

- Αν η φορτωτική φέρει οπισθογράφηση "εις διαταγήν" της Τράπεζας.
- Αν το μεταφερόμενο εμπόρευμα ασφαλίστηκε κατά των κινδύνων μεταφοράς.
- Αν προκειμένου για φορτωτικές που δεν είναι επιδεκτικές ενεχυρίασης, εκχωρήθηκαν οι απαιτήσεις των πελατών κατά των παραληπτών οίκων του εξωτερικού και αν οι σχετικές συμβάσεις έλαβαν "βεβαίαν χρονολογίαν".
- Αν το Κατάστημα, σε περίπτωση που καθυστερεί η παραλαβή των εμπορευμάτων, έχει μεριμνήσει για την προστασία τους.
- Αν οι παραλήπτες οίκοι είναι ελεγμένης φερεγγυότητας και αν η εκκρεμότητα των φορτωτικών εγγράφων δικαιολογείται προκειμένου να εκτιμηθεί η διασφαλιστική τους αξία.

Ελεγχος των Χορηγήσεων Εξαγωγικού Εμπορίου

Ο ελεγκτής πρέπει:

- Να συσχετίσει το υπόλοιπο του λογαριασμού χρηματοδότησης του πελάτη με τις "Συμβάσεις ενεχυρίασης απαιτήσεων" τις οποίες απαιτήσεις έχει ο πελάτης κατά των οίκων του εξωτερικού.
- Να συσχετίσει το υπόλοιπο του λογαριασμού χρηματοδότησης του πελάτη με τα υπόλοιπα των ενεχυριασμένων εχέγγυων πιστώσεων και των "κεκλεισμένων" πράξεων.
- Να διαπιστώσει ότι το υπόλοιπο του λογαριασμού χορηγήσεων αποτελείται από επιμέρους χορηγήσεις, οι οποίες χρονολογούνται ότι πέρα από εξάμηνο ή προκειμένου για γεωργικά προϊόντα όχι πέρα από την εξαγωγική περίοδο.
- Σε περιπτώσεις μη εκτέλεσης κάποιας εξαγωγής και εφόσον η μη

εκτελεσμένη εξαγωγή δεν έχει αντικατασταθεί από άλλη εξαγωγή να διαπιστώσει ότι : α) υπολογίζεται τόκος της χρηματοδότησης, απ'την αρχή, με βάση αυξημένο επιτόκιο και β) εισπράττεται από την Τράπεζα ποινική ρήτρα, η οποία αποδίδεται στο Δημόσιο.

Ελεγχος των Βιοτεχνικών Χορηγήσεων

- Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:
- Έχουν εκπληρωθεί οι όροι και οι προϋποθέσεις που έθεσε η Υποεπιτροπή Βιομηχανικών Πιστώσεων, που αναγράφονται στις οικείες εγκριτικές αποφάσεις της επιτροπής αυτής, για τα σημαντικότερα ποσά χορηγήσεων.
  - Η Τράπεζα έλαβε τις εξασφαλίσεις που ορίζονται στην εγκριτική απόφαση και επί πλέον ότι έλαβε επαρκείς εξασφαλίσεις για την κάλυψη των κινδύνων από το τμήμα της χορήγησης που δεν καλύπτεται με εγγύηση του Δημοσίου.
  - Την κανονική εξυπηρέτηση της χορήγησης, σύμφωνα με τους όρους της εγκριτικής απόφασης.
  - Σε περιπτώσεις καθυστερήσεων και μάλιστα οριστικών, η Τράπεζα κίνησε τη διαδικασία είσπραξης από το Δημόσιο των χορηγήσεων τις οποίες το Δημόσιο έχει εγγυηθεί.

Ελεγχος Δανείων Καταναλωτικής Πίστης

- Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στον ακόλουθο έλεγχο:
- Να διαπιστώσει την υπογραφή σχετικής σύμβασης μεταξύ Τράπεζας και πελάτη.

- Να διαπιστώσει την ύπαρξη οριστικού τιμολογίου του πωλητή.
- Να ελέγξει την κανονική εξυπηρέτηση των δανείων και ότι το Κατάστημα έλαβε επαρκείς εξασφαλίσεις.

Έλεγχος Πιστωτικών Δελτίων

- Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει:
- Αν οι χορηγούμενες πιστώσεις βρίσκονται μέσα στα καθορισμένα από τις Ν.Α. όρια
  - Ότι υπολογίζονται κανονικά οι τόκοι.
  - Την κανονική εξυπηρέτηση των χορηγήσεων της μορφής αυτής και να επισημάνει τυχόν καθυστερήσεις.

Έλεγχος των Ειδικών Χορηγήσεων

Ο έλεγχος των λογαριασμών "Ειδικές Χορηγήσεις" και "Ειδικές Καταθέσεις" διενεργείται συγχρόνως με τον έλεγχο των εγγυητικών επιστολών και πρέπει να περιλαμβάνει τις εξής διαδικασίες:

- α) Να διαπιστώνεται ότι το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Ειδικές Χορηγήσεις" συμφωνεί πάντοτε με το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Ειδικές Καταθέσεις".
- β) Να διαπιστώνεται ότι δεν υπολογίζεται τόκος ούτε στις "Ειδικές Χορηγήσεις" ούτε στις "Ειδικές Καταθέσεις".
- γ) Στις περιπτώσεις που οι "Ειδικές Χορηγήσεις" καλύπτονται με γραμμάτια προεξοφλημένα από την Τράπεζα, να διενεργείται σχετικός έλεγχος σύμφωνα με τις ελεγκτικές διαδικασίες του λογαριασμού "Προεξοφλήσεις".

- δ) Στις περιπτώσεις που οι "Ειδικές Χορηγήσεις " καλύπτονται με γραμμάτια σε ενέχυρο, να διενεργείται σχετικός έλεγχος σύμφωνα με τις ελεγκτικές διαδικασίες του λογαριασμού "Λογαριασμοί Εγγυημένοι με Δικαιόγραφα".
- ε) Στις περιπτώσεις που οι "Ειδικές Χορηγήσεις" καλύπτονται με υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης, ο ελεγκτής πρέπει να βεβαιώνεται για την εγγραφή αυτών επί ακινήτων των πελατών ή τρίτων, για την αξία των ακινήτων, για την πυρασφάλιση αυτών, κ.λ.π.

Έλεγχος των Χορηγήσεων σε Καθυστέρηση

Για τον έλεγχο αυτών πρέπει να εφαρμοστούν οι ακόλουθες διαδικασίες:

1. Προσωρινές Καθυστερήσεις

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει:

- Οτι οι δόσεις των χορηγήσεων που έληξαν μεταφέρθηκαν σε ιδιαίτερες υπομερίδες του ίδιου πρωτοβαθμίου λογαριασμού και ότι πάνω σ'αυτές υπολογίζεται, εκτός απ'τον κανονικό τόκο, και τόκος καθυστέρησης, που ανέρχεται σήμερα σε 4% χωρίς όμως να υπολογίζεται προμήθεια.
- Οτι οι δόσεις χορηγήσεων που έληξαν από μακρού χρόνου μεταφέρθηκαν σε λογαριασμούς οριστικών καθυστερήσεων.

2. Οριστικές Καθυστερήσεις

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- Η μεταφορά των επισφαλών χορηγήσεων σε λογαριασμούς οριστικής καθυστέρησης γίνεται έγκαιρα.
- Οι χορηγήσεις που μεταφέρθηκαν σε οριστική καθυστέρηση αναγγέλθηκαν έγκαιρα στην Κ.Υ. και ότι η Κ.Υ. ενημερώνεται για την

εξέλιξη των χορηγήσεων αυτών.

- Η ανώμαλη εξέλιξη οφείλεται ή όχι, στη μη καλή από την αρχή στάθμιση της χορήγησης, με βάση τα παραδεδεγμένα τραπεζικά κριτήρια και γενικά να εξετάσει τους λόγους για τους οποίους, η χορήγηση περιήλθε σε καθυστέρηση.
- Υπολογίστηκαν τόκοι κατά το "κλείσιμο των λογαριασμών" και τη μεταφορά τους σε οριστική καθυστέρηση.
- Η αναγγελία του κλεισίματος των ανοιχτών λογαριασμών γνωστοποιείται στον πιστούχο και τους τυχόν εγγυητές με δικαστικό επιμελητή ή με επιστολή του Καταστήματος, στο αντίγραφο της οποίας βεβαιώνεται απ' αυτούς η λήψη της επιστολής.
- Στις συμβάσεις χορηγήσεων που μεταφέρθηκαν σε οριστική καθυστέρηση δεν υπολογίζεται χαρτόσημο.
- Για τις καλυμμένες με ασφάλειες απαιτήσεις σε οριστική καθυστέρηση λογίζονται τόκοι ως εξής: α) επί κεφαλαίου και εξόδων = ο τόκος υπερημερίας των τραπεζικών συναλλαγών, β) επί οφειλόμενων τόκων = ο συμβατικός για τις τραπεζικές συναλλαγές τόκος, γ) επί δικαστικών εξόδων = ο τόκος υπερημερίας του κοινού δικαίου.
- Για τις απαιτήσεις σε καθυστέρηση που εισπράχθηκαν και στις οποίες δεν είχαν υπολογιστεί τόκοι, οι τόκοι υπολογίστηκαν αναδρομικά κατά την εισπραξη των απαιτήσεων.
- Αποφεύγεται ο λογισμός τόκων σε λογαριασμούς χορηγήσεων ανεπίδεκτων εισπραξης και ότι οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται και παρακολουθούνται σε ειδικές καρτέλες.
- Αποδίδεται στο Δημόσιο το ήμισυ της διαφοράς μεταξύ του τόκου υπε-

ρημερίας και του τόκου ενήμερης χορήγησης, στις περιπτώσεις που το Δημόσιο έχει εγγυηθεί τη χορήγηση.

- Τα ποσά που εισπράττει η Τράπεζα συμψηφίζονται κατά προτεραιότητα:
α) τα δικαστικά έξοδα, β) τα λοιπά έξοδα, γ) τους τόκους, δ) το κεφάλαιο.
- Παρακολουθείται η εισπραξη των δικαστικών εξόδων και αμοιβών που επιδικάζονται στην Τράπεζα.
- Στις λογαριασμούς των οριστικών καθυστερήσεων δεν περιλαμβάνονται λογαριασμοί χορηγήσεων ανεπίδεκτων εισπραξης, οι οποίοι έπρεπε να είχαν μεταφερθεί στους "αποσβεστέους λογαριασμούς".
- Στους επεικείς διακανονισμούς απαιτήσεις σε καθυστέρηση υπάρχει πάντοτε έγκριση της Κ.Υ. και ότι οι εγκρίσεις αυτές δεν ανακοινώνονται έγγραφα στους οφειλότες.

Τέλος ο ελεγκτής πρέπει να ερευνήσει αν το Κατάστημα προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη εξασφάλιση συμφερόντων της Τράπεζας και για την ταχεία προώθηση των δικαστικών ενεργειών για εκκαθάριση των επίδικων υποθέσεων ειδικότερα.

- Αν το κατάστημα τηρεί βιβλίο παρακολούθησης των επίδικων απαιτήσεων.
- Αν ερευνάται η περιουσιακή κατάσταση όλων όσων ενέχονται στις απαιτήσεις σε καθυστέρηση και αν λαμβάνονται εξασφαλίσεις πριν από τις δικαστικές ενέργειες, για να μην δίνεται χρόνος στους οφειλότες να μεταβιβάσουν σε τρίτους τα περιουσιακά τους στοιχεία.
- Αν εγγράφονται προσημειώσεις και υποθήκες με σχετικό περιθώριο και αν η εγγραφή του κεφαλαίου γίνεται έντοκα, ώστε να εξασφαλίζονται κατά την αυτή τάξη και οι τόκοι.

- Αν οι προσημειώσεις μετατρέπονται εμπρόθεσμα σε υποθήκες, γιατί αλλιώς η προσημείωση αποσβένεται.
- Αν γίνεται παρακολούθηση όχι μόνο της ποιοτικής κατάστασης των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων και των αποθηκών στις οποίες βρίσκονται αποθηκευμένα ενεχυριασμένα εμπορεύματα, αλλά και των ενυπόθηκων ακινήτων για την διαπίστωση τυχόν δόλιας ενέργειας των οφειλετών.
- Αν παρακολουθείται η τύχη των μισθωμάτων και γενικά των καρτών των ενυπόθηκων ή προσημειωμένων ακινήτων.

Σχετικά με τις πτωχεύσεις πελατών - οφειλετών της Τράπεζας ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει:

- Αν μεταφέρθηκαν στις καθυστερήσεις όλες οι απαιτήσεις κατά του πτωχού.
- Αν διακόπηκε ο λογισμός των τόκων στις απαιτήσεις κατά πελατών που πτώχευσαν εφόσον βέβαια αυτές δεν ασφαρίζονται προνομιακά με εμπράγματα εξασφαλίσεις.
- Αν οι απαιτήσεις της Τράπεζας αναγγέλθηκαν και επαληθεύθηκαν εμπρόθεσμα στις πτωχεύσεις.
- Μήπως περατώθηκε η πτωχευτική διαδικασία ή έλαβε χώρα αποκατάσταση των πτωχών, για την περίπτωση συνέχισης των δικαστικών ενεργειών της Τράπεζας.
- Μήπως οι απαιτήσεις υπέκυψαν σε παραγραφή.

Σχετικά με τους πλειστηριασμούς περιουσιακών στοιχείων των πελατών-οφειλετών της Τράπεζας. Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει:

- Την έγκαιρη αναγγελία των απαιτήσεων της Τράπεζας στον αρμόδιο συμβολαιογράφο.

- Την ύπαρξη πληροφοριών για τυχόν απαιτήσεις άλλων ενυπόθηκων δανειστών που προηγούνται της υποθήκης της Τράπεζας.
  - Την εμπειριστατωμένη στάθμιση της πρώτης προσφοράς της περιουσίας που εκπλειστηριάζεται, καθώς και του ύψους της ενδεχόμενης πλειοδοσίας της Τράπεζας.
  - Αν το Κατάστημα έλαβε έγκαιρα περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης και όλα τα άλλα έγγραφα που αποτελούν συστατικά της κυριότητας της Τράπεζας επί των περιουσιακών στοιχείων που κατακυρώνονται σ'αυτήν, αν τα διαβίβασε έγκαιρα στην Κ.Υ. και αν, μετά την έγκριση αυτής, το Κατάστημα πώλησε τα κινητά.
  - Την καλή λογιστική εμφάνιση των περιουσιακών στοιχείων που κατακυρώνονται στην Τράπεζα.
  - Την καλή εκμετάλλευση των ακινήτων που κατακυρώνονται στην Τράπεζα, τη συντήρηση και πυρασφάλιση αυτών.
  - Τη σύντομη είσπραξη των ποσών, για τα οποία κατατάχθηκε η Τράπεζα στους πίνακες διανομής πλειστηριασμάτων, καθώς και τους λόγους για τυχόν καθυστερήσεις είσπραξης ορισμένων τέτοιων ποσών.
- Σχετικά με τις παραγραφές πρέπει να ερευνάται:
- Η τήρηση βιβλίου παραγραφών, στις περιπτώσεις που η έκταση των εργασιών επιβάλλει την τήρηση τέτοιου βιβλίου.
  - Η ύπαρξη έγκρισης της Κ.Υ. για την εγκατάλειψη οποιασδήποτε απαίτησης της Τράπεζας που υπέπεσε σε παραγραφή.
  - Η περίπτωση παραγραφής τόκων επιδικασμένων απαιτήσεων.

Αποσβεστέοι Λογαριασμοί

Ο ελεγκτής πρέπει:

- Να ζητήσει τους "Πίνακες των προτεινομένων στην Κ.Υ. για μεταφορά στους αποσβεστέους λογαριαμούς απαιτήσεων", οι οποίοι συντάσσονται περιοδικά από το Κατάστημα.
- Για τις απαιτήσεις που μεταφέρθηκαν στους "αποσβεστέους λογαριασμούς" να ζητήσει και να εξετάσει τη σχετική απόφαση της Κ.Υ.
- Να εξετάσει για ποιούς λόγους η Διεύθυνση απαιτήσεων σε καθυστέρηση δεν ενέκρινε τη μεταφορά ορισμένων απαιτήσεων στους "αποσβεστέους λογαριασμούς" μολονότι το Κατάστημα ζήτησε τη μεταφορά αυτών.
- Να ζητήσει τους "Πίνακες των προτεινόμενων στην Κ.Υ. οριστικών αποσβέσεων" και να εξετάσει το στάδιο διαγραφής κάθε απαίτησης.
- Να διαπιστώσει ότι όσα αποσβεσμένων απαιτήσεων που έχουν τυχόν εισπραχθεί μεταφέρθηκαν σε πίστωση των "αποσβεστέων λογαριασμών" και στη συνέχεια σε πίστωση της Διοίκησης.
- Να διαπιστώσει ότι το Κατάστημα παρακολουθεί περιοδικά την οικονομική κατάσταση των ενεχόμενων στις απαιτήσεις που μεταφέρθηκαν στους "αποσβεστέους λογαριασμούς", για την περίπτωση οικονομικής αναβίωσής τους.

Επάρκεια της Πρόβλεψης για Επισφαλείς Απαιτήσεις

Η εκτίμηση της πιθανής απώλειας από τις επισφαλείς χορηγήσεις γίνεται, για κάθε μια χορήγηση, από τα αρμόδια στελέχη των Καταστημάτων της Τράπεζας.

Ο εξωτερικός ελεγκτής της Τράπεζας πρέπει να προβαίνει σε δειγματοληπτική επαλήθευση των εκτιμήσεων των αρμόδιων στελεχών της Τράπεζας, για τις παραπάνω πιθανές απώλειες, λαμβάνοντας υπόψη τις εκθέσεις των τεχνικών υπηρεσιών της Τράπεζας ή άλλων αρμόδιων τεχνικών για την εκτίμηση της αξίας των εμπραγμάτων εξασφαλίσεων, καθώς και άλλα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία που ζητά από τους νομικούς συμβούλους κ.λ.π. της Τράπεζας.

Σε ότι ειδικότερα αφορά την ακρίβεια της εκτίμησης των ενδεχόμενων ζημιών από επισφαλείς χορηγήσεις ο ελεγκτής πρέπει να προβαίνει περαιτέρω και σε μεταγενέστερη επαλήθευση τους.

Πέραν αυτού, ο ελεγκτής οφείλει να εξετάσει αν η σχηματισμένη "πρόβλεψη για ενδεχόμενες ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις" καλύπτει το συνολικό ποσό των ζημιών από επισφαλείς απαιτήσεις, όπως εκτιμούνται από τα αρμόδια στελέχη των Καταστημάτων της Τράπεζας.

Ο ελεγκτής οφείλει ακόμα να εξετάσει αν η πρόβλεψη που σχηματίσθηκε στην ελεγχόμενη χρήση είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του Α.Ν. 396/1968 και ότι το ποσοστό υπολογισμού αυτής είναι όμοιο με εκείνο της προηγούμενης χρήσης.

Αν το ποσοστό αυτό διαφέρει, πρέπει να προσδιορίσει τη διαφορά μεταξύ του ποσού της πρόβλεψης που διενεργήθηκε και του ποσού που θα διενεργείτο αν εφαρμοζόταν το ποσοστό της προηγούμενης χρήσης και να καταχωρήσει σχετική σημείωση στο "Πιστοποιητικό Ελέγχου".

4. Ελεγχος των Καταθέσεων

Εσωτερικός Έλεγχος των Καταθέσεων

Η Διοίκηση της Τράπεζας, με εγκυκλίους της, πρέπει να καθορίζει με σαφήνεια τις διαδικασίες που διέπουν τις καταθέσεις για την αποδοχή, τις αναλήψεις, τον εκτοκισμό, την λογιστική παρακολούθηση αυτών κ.λ.π.

Ο εσωτερικός έλεγχος της Τράπεζας πρέπει να στοχεύει στη διαπίστωση ότι εφαρμόζονται οι οδηγίες της Διοίκησης της Τράπεζας και ειδικότερα, ότι:

- Οι υπάλληλοι του Καταστήματος συμμορφώνονται προς τις οδηγίες της Διοίκησης και των Ν.Α.
- Γίνονται περιοδικές συμφωνίες των γενικών με τους αναλυτικούς λογαριασμούς.
- Γίνεται ορθή λογιστικοποίηση των συναλλαγών: α) αποδοχής, β) ανάληψης, γ) τοκοφορίας των καταθέσεων.
- Παρακολουθούνται τα έντυπα αξίας (επιταγές, βιβλιάρια, ομόλογα).

Γενικές Ελεγκτικές Διαδικασίες για όλες τις Κατηγορίες Καταθέσεων

Για τον έλεγχο των καταθέσεων οποιασδήποτε μορφής, ο ελεγκτής πρέπει:

- α) Με βάση τα αναλυτικά ισοζύγια, να βεβαιωθεί ότι δεν υπάρχουν χρεωστικά υπόλοιπα καταθέσεων. Αν υπάρχουν τέτοια υπόλοιπα πρέπει να τα διερευνήσει και να ζητήσει από τους αρμόδιους του Καταστήματος πλήρεις εξηγήσεις για τις αιτίες που τα προκάλεσαν, καθώς επίσης να παρακολουθήσει τον τρόπο τακτοποίησης τους.
- β) Να εντοπίσει τους λογαριασμούς καταθέσεων που δεν παρουσίασαν κίνηση από πολύ χρόνο και να διενεργήσει δειγματληπτικό έλεγχο για τα

ποσά που αναλήφθηκαν από τους λογαριασμούς αυτούς αντιπαραβάλλοντας την υπογραφή του πελάτη στο οικείο ένταλμα πληρωμής με το δείγμα υπογραφής αυτού, που υπάρχει σε ειδικό "καρτελάκι" ή στην ίδια την καρτέλα της κατάθεσης.

- γ) Να διενεργήσει έλεγχο στους (χρεωστικούς) τόκους των καταθέσεων,
- δ) Σε περιπτώσεις ολικών αναλήψεων καταθέσεων που γίνονται μεταγενέστερα από την ημερομηνία λογισμού των τόκων να προβεί σε επαλήθευση των τόκων που έχουν υπολογιστεί από τους υπαλλήλους του Καταστήματος και έλεγχο της ορθής καταχώρησης αυτών σε βάρος των αποτελεσμάτων.
- ε) Να διαπιστώσει ότι τηρούνται στο Κατάστημα "καρτελίδια" που φέρουν τα δείγματα των υπογραφών των καταθετών.
- στ) Να εξετάσει αν το Κατάστημα έλαβε νέα καταστατικά των εταιρειών που η διάρκεια έληξε, με βάση σχετική κατάσταση που τυχόν συντάσσει το Κ/Μ.

Στις οργανωμένες μηχανογραφικά Τράπεζες, τα Καταστήματα δεν τηρούν καρτέλες των καταθέσεων.

Γι' αυτό ο ελεγκτής θα πρέπει, από τα αναλυτικά ισοζύγια των καταθέσεων, να επιλέξει ορισμένους λογαριασμούς, τους οποίους να γράψει σε κατάσταση. Στη συνέχεια να ζητήσει από τον Chief Teller να δώσει στο Κ/Μ τα σημερινά υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών και να τα συμφωνήσει με τα υπόλοιπα που αναγράφονται στη κατάσταση που συνέταξε, αφού λάβει υπόψη του την ενδιάμεση κίνηση που δίνεται με άλλες καταστάσεις του Κ/Μ.

Ελεγχος των Καταθέσεων Όψεως

Για τον έλεγχο αυτών, ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες διαδικασίες:

- α) Να ζητήσει τις μηνιαίες "καταστάσεις χρεωστικών υπολοίπων λογαριασμών καταθέσεων" και να εξετάσει τις σχετικές διευκρινίσεις που υπέβαλε το Κατάστημα στο Κ/Μ.
- β) Να ζητήσει τις Καταστάσεις του Κ/Μ στις οποίες αναγράφονται οι "λογισθέντες τόκοι δι' ανακατατάξεως", που συντάσσονται από το Κ/Μ κάθε εξάμηνο.
- γ) Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ στην οποία αναγράφονται οι επιταγές επί λογαριασμών πελατών του Καταστήματος που αγοράστηκαν από άλλα Καταστήματα ή άλλες Τράπεζες και να προβεί στον ακόλουθο έλεγχο:
  - Για τους λογαριασμούς στους οποίους σημειώνεται "ανεπαρκές διαθέσιμο υπόλοιπο" (ακάλυπτες επιταγές) να ζητήσει από το τερματικό το σημερινό υπόλοιπο του λογαριασμού και να διαπιστώσει ότι αυτό είναι πιστωτικό.
  - Για τους λογαριασμούς στους οποίους σημειώνεται "ανύπαρκτη επιταγή" να διαπιστώσει ότι υπάρχει απόδειξη του πελάτη σχετικά με την παραλαβή του μπλόκ των επιταγών και δεν έχει ενημερωθεί σχετικά το Κ/Μ.
- δ) Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ στην οποία αναγράφονται τα έξοδα εισπραξης αξιών με τα οποία θα έπρεπε να είχαν χρεωθεί οι λογαριαμοί καταθέσεων όψεως και τα οποία δεν καταχωρήθηκαν από το Κ/Μ στη χρέωση των λογαριασμών αυτών, γιατί δεν είχαν πιστωτικό υπόλοιπο, και να ελέγξει τα δικαιολογητικά τακτοποίησης αυτών.
- ε) Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ στην οποία εμφανίζονται οι χρεώσεις των καταθέσεων όψεως που έγιναν με επιταγές.

- στ) Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ στην οποία εμφανίζονται οι πιστώσεις των καταθέσεων όψεως που έγιναν με χρέωση του λογαριασμού "Διοίκηση" και να την ελέγξει με βάση τα σχετικά πιστωτικά έγγραφα των άλλων Καταστημάτων της Τράπεζας.
- ζ) Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ που περιλαμβάνει τις χρεώσεις ή πιστώσεις λογαριασμών καταθέσεων που φέρουν valeurs, οι οποίες διαφέρουν από την ημερομηνία της κατάστασης κατά 5 ημέρες και να διερευνήσει τις περιπτώσεις που αναγράφονται στην κατάσταση.

Ελεγχος των Καταθέσεων Ταμιευτηρίου

Για τον έλεγχο των καταθέσεων αυτών ακολουθούνται διαδικασίες παρόμοιες εκείνων των καταθέσεων όψης.

Ελεγχος των Καταθέσεων Ταμιευτηρίου υπό Προειδοποίηση

Για τον έλεγχο των καταθέσεων αυτών πρέπει να διαπιστωθεί ότι:

- α) Οι αναλήψεις πάνω από 5.000 δρχ. ανά τρίμηνο έχουν διενεργηθεί αφού ο πελάτης έστειλε στο Κατάστημα πριν τρεις μήνες από την ανάληψη σχετική προειδοποιητική επιστολή.
- β) Σε περίπτωση που υπάρχει προειδοποιητική επιστολή, πλην όμως η ανάληψη έγινε πριν την παρέλευση τριμήνου από την ημερομηνία λήψης από την Τράπεζα της προειδοποιητικής επιστολής, ότι υπολογίζεται υπέρ της Τράπεζας τόκος προς 6% για την περίοδο από την ημερομηνία ανάληψης μέχρι την ημερομηνία λήξης του τριμήνου, ο οποίος τόμος έρχεται σε μείωση των χρεωστικών τόκων.
- γ) Οι προειδοποιητικές επιστολές βρίσκονται σε ειδικό φάκελο ταξινομημένες κατ'αύξοντα αριθμό και ημερομηνία υποβολής αυτών.

Ελεγχος των Καταθέσεων επί Προθεσμία

Ο ελεγκτής πρέπει να εφαρμόσει τις ακόλουθες διαδικασίες:

- Να συσχετίσει τα ομόλογα με τις καρτέλες των καταθετών για τη διαπίστωση της συμφωνίας αυτών.
- Να διαπιστώσει ότι το Κατάστημα ειδοποιεί με συστημένη επιστολή τους καταθέτες για τη λήξη των καταθέσεων τους.
- Να διαπιστωθεί ότι στις καταθέσεις που έληξαν και δεν ανανεώθηκαν το Κατάστημα δεν υπολογίζει τόκους για την περίοδο από τη λήξη μέχρι την ανάληψη ή αν ανανεώθηκαν καθυστερημένα, ότι δεν υπολογίζει τόκους για την περίοδο από τη λήξη μέχρι την ανανέωση.
- Να διαπιστώσει ότι σε περιπτώσεις ανατοκισμού κατά δήλωση του καταθέτη, αναγράφεται σχετική ρήτρα στα ομόλογα.
- Να διαπιστώσει ότι στις καρτέλες των καταθετών σημειώνονται οι "ανανεώσεις" των καταθέσεων με όλα τα απαραίτητα στοιχεία.
- Να διαπιστωθεί ότι το Κατάστημα υπολογίζει σε βάρος του πελάτη τόκους πρόωρης ανάκλησης και ότι οι τόκοι φέρονται σε μείωση των χρεωστικών τόκων.

Ελεγχος Δεσμευμένων Καταθέσεων

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει:

- Οτι, για την απόδοση των καταθέσεων αυτών στους δικαιούχους, έχουν πραγματοποιηθεί οι προϋποθέσεις που καθόρισε ο καταθέτης κατά τη δημιουργία της κατάθεσης.
- Οτι, προκειμένου για καταθέσεις δικαιούχων που διαμένουν στο εξωτερικό, για κάθε απόδοση υπάρχει η έγκριση της Τ.Ε.

5. Ελεγχος των Ταμιακών Διαθεσίμων - Καταμετρήσεις Περιουσιακών Στοιχείων

5.1. Περιουσιακά Στοιχεία που Υπάγονται στην Κατηγορία των Διαθεσίμων της Τράπεζας

Στην κατηγορία των διαθεσίμων περιλαμβάνονται τα μετρητά και όλα τα στοιχεία που μπορούν να μετατραπούν αμέσως σε μετρητά και από τη μετατροπή τους ν' αποδώσουν ποσό αντίστοιχο με τη λογιστική τους αξία. Ειδικότερα στις Τράπεζες στην κατηγορία των διαθεσίμων περιλαμβάνονται:

- Τα ρευστά διαθέσιμα (χαρτονομίσματα - κέρματα).
- Οι δοσοληπτικοί λογαριασμοί με την κεντρική Τράπεζα και τις άλλες Τράπεζες εσωτερικού και εξωτερικού.
- Οι βραχυπρόθεσμες καταθέσεις σε Τράπεζες.
- Άλλα "οιονεί" ρευστά διαθέσιμα, όπως χαρτόσημα, λήξαντα τοκομερίδια, μερισματαποδείξεις μετοχών, κ.λ.π.

5.2. Έλεγχος Ταμείου

5.2.1. Βιβλία Ταμείου

Αναφορικά με το ταμείο, το Κατάστημα πρέπει να τηρεί τα εξής βοηθητικά βιβλία:

- Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου.
- Βιβλίο Κίνησης Αποθέματος Τράπεζας Ελλάδος.

- Πρωτόκολλο Καταμέτρησης του Αποθέματος Τράπεζας Ελλάδος.
- Βιβλίο Κίνησης Ενσήμων Ι.Κ.Α.
- Βιβλίο Κίνησης Ενσήμων Ν.Π.Δ.Δ.
- Πρωτόκολλο Καταμέτρησης Ενσήμων Ι.Κ.Α.
- Πρόχειρο βιβλίο παρακολούθησης Ενσήμων Ι.Κ.Α.
- Φακέλλους, στους οποίους βρίσκονται ταξιθετημένοι οι τίτλοι κατ'είδος χρεογράφων και κατά αλφαβητική σειρά καταθέτη. Επί των φακέλλων αυτών κρατείται από τον ταμία σημείωση των καταθέσεων και αποδόσεων τίτλων που γίνονται κάθε φορά.

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι τα παραπάνω τηρούνται κανονικά και είναι ενήμερα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις σχετικές εγκυκλίους της Τράπεζας.

5.2.2. Εσωτερικός Ελεγχος των Ταμιακών Διαθεσίμων

Τα διαθέσιμα της Τράπεζας πρέπει να καλύπτονται από ένα πλήρες και εξασφαλιστικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, γιατί: (α) απαρτίζονται από χρηματικά μέσα, δηλαδή αντικείμενα κατ'εξοχήν επιδεκτικά καταχρήσεων, (β) είναι τεράστιος ο όγκος των συναλλαγών των Τραπεζών σε χρηματικά διαθέσιμα, αφού η Τράπεζα εμπορεύεται χρήματα και (γ) από τη σωστή διαχείρισή τους εξαρτάται η κερδοφόρα πορεία της τραπεζικής επιχείρησης.

Ένα πλήρες σύστημα εσωτερικού ελέγχου των διαθεσίμων πρέπει να εξασφαλίζει τα ακόλουθα:

(α) Τη φυσική προστασία τους

- Τα ταμεία πρέπει να βρίσκονται σε ασφαλείς θέσεις και να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα ασφάλειας των χρηματαποστολών. Επιπλέον η Τράπεζα πρέπει να έχει ασφαλιστική κάλυψη των κινδύνων που απορρέουν από τη διαχείριση και μεταφορά των διαθεσίμων (ληστείες, κλοπές, απώλειες, πυρκαγιές, κ.λ.π.).

- Τα χρηματοκιβώτια να ανοίγονται πάντοτε με δύο κλειδιά, το ένα από τα οποία να κρατεί ο Διευθυντής του Καταστήματος και το άλλο ο υπεύθυνος ταμίας και να ανοίγονται μόνο όταν παρίστανται και οι δύο.

- Οι Tellers να είναι αποκλειστικά υπεύθυνοι για τα ρευστά διαθέσιμα που βρίσκονται στα ταμεία τους. Κατά συνέπεια ο teller πρέπει να έχει το ένα από τα δύο κλειδιά (το άλλο να το έχει ο Διευθυντής του Καταστήματος) του χρηματοκιβωτίου του.

- Να εφαρμόζεται ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα περιοδικών αιφνιδιαστικών καταμετρήσεων του ταμείου και να γίνεται συμφωνία αυτών με τα λογιστικά βιβλία.

- Να ορίζεται ένα μέγιστο όριο "ταμείου" των tellers ("ευχέρεια" του teller).

(β) Τις δοσοληψίες με άλλες Τράπεζες

- Οι διαδικασίες έκδοσης, καταχώρησης των επιταγών και οι συμφωνίες των λογαριασμών με άλλες Τράπεζες να διεξάγονται από διαφορετικά πρόσωπα.

- Οι λογαριασμοί με τις άλλες Τράπεζες να συμφωνούνται περιοδικά (τουλάχιστο μια φορά το μήνα) από αρμόδιους υπαλλήλους της Τράπεζας και οι συμφωνίες αυτές να ελέγχονται από αρμόδιο στέλεχος της Τράπεζας.

Να παρακολουθούνται και ερευνούνται οι "εγγραφές καθ'οδόν" που

εντοπίζονται από τις συμφωνίες αυτές.

- Πρέπει να έχουν καθοριστεί όρια ποσών για την έκδοση επιταγών ή τη διακίνηση χρηματικών ποσών που αφορούν άλλες Τράπεζες και η σχετική έγκριση έκδοσης των επιταγών και διακίνησης των χρημάτων να δίνεται από περισσότερα από ένα πρόσωπα.

(γ) Τις μεταφορές χρημάτων με τεχνικά μέσα (telex, swift, κ.λ.π.)

- Η έγκριση της μεταφοράς, η κωδικοποίηση και η αποστολή να γίνεται από διαφορετικά πρόσωπα.

- Να λαμβάνονται επαρκή μέτρα φυσικής προστασίας των κλειδαριθμών, passwords, κ.λ.π. και να μεταβάλλονται περιοδικά οι κωδικοποιήσεις.

- Στα Terminals μεταφοράς να έχουν πρόσβαση μόνο οι αρμόδιοι υπάλληλοι.

- Τα στοιχεία όλων των "μεταφορών" να επιθεωρούνται σε καθημερινή βάση από αρμόδια στελέχη της Τράπεζας.

(δ) Να γίνεται συστηματική παρακολούθηση του λογαριασμού που εμφανίζει το υπόλοιπο των επιταγών που βρίσκονται στη διαδικασία της είσπραξης.

5.2.3. Καταμέτρηση Ταμείου

α) Καταμέτρηση του Ταμείου Τραπεζογραμματίων (Χρηματικού)

Κατά την αιφνιδιαστική άφιξή του στο Κατάστημα, ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει καταμέτρηση του "χρηματικού" (χαρτονομισμάτων, κερμάτων, χαρτοσήμων) που βρίσκεται στα ταμεία του Καταστήματος.

Οι καταμετρήσεις πρέπει να γίνονται το πρωί προτού αρχίσουν οι συναλλαγές της ημέρας ή μετά το πέρας αυτών και τη σύνταξη της ημερήσιας ταμιακής συμφωνίας και να διενεργούνται ταυτόχρονα στα μετρητά που βρίσκονται στον κεντρικό ταμια (χρηματοκιβώτιο) και τους ταμιολογιστές (tellers). Σε περίπτωση που το Κατάστημα διαθέτει Θυρίδες, Αυτοκινητοθυρίδες, Ανταλλακτήρια ή Απόθεμα της Τράπεζας Ελλάδος, οι καταμετρήσεις του χρηματικού αυτών πρέπει να διενεργούνται ταυτόχρονα με την καταμέτρηση του χρηματικού του κεντρικού ταμια και των ταμιολογιστών. Για τα Καταστήματα που έχουν κατάθεση σε Υποκαταστήματα της Τ.Ε., ο ελεγκτής πρέπει να επιβεβαιώσει το υπόλοιπο αυτής, με σχετική έγγραφη πιστοποίηση του Υποκαταστήματος της Τ.Ε.

Τα καταμετρηθέντα πρέπει να συμφωνηθούν με τα δεδομένα του βιβλίου "Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου" και με τη "Συγκεντρωτική κατά Υπηρεσίες Κατάσταση Ημερήσιας Συμφωνίας Ταμείου". Όταν φθάσει στο Κατάστημα η οικεία Λογιστική Κατάσταση του Κ/Μ (ισοζύγιο γενικού καθολικού), το υπόλοιπο του λογαριασμού "Ταμείο" πρέπει να συμφωνηθεί με το "Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου" της ημερομηνίας καταμέτρησης.

Οι υπόλογοι διαχειριστές πρέπει να παρακολουθούν συνεχώς την καταμέτρηση, να μην απομακρύνονται από το χώρο του Ταμείου και να μην αποξενώνονται από τα κλειδιά των ταμείων που διαχειρίζονται, μέχρι πέρας της καταμέτρησης, οπότε παραλαμβάνουν όλα τα καταμετρηθέντα. Στην καταμέτρηση πρέπει να παρίσταται και ο Διευθυντής ή ο αρμόδιος Υποδιευθυντής του Καταστήματος. Κατά τη διάρκεια της καταμέτρησης, η παρουσία άλλων προσώπων στο χώρο του ταμείου πρέπει να απαγορεύεται.

Ο ελεγκτής σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να παραλαμβάνει τα κλειδιά

των διαχειριστών. Σε περίπτωση που, για οποιοδήποτε λόγο, δεν μπορέσει να εξασφαλίσει για τον εαυτό του το κλειδί του Διευθυντή, τότε τοποθετείται το κλειδί του διαχειριστή σε χρηματοκιβώτιο που ασφαρίζεται με διπλό κλειδί, το ένα από τα οποία παραδίνεται στο διαχειριστή και το άλλο κρατεί ο ελεγκτής.

Πριν από την έναρξη της καταμέτρησης, ο ελεγκτής πρέπει να μονογράψει τα τελευταία χρησιμοποιημένα γραμμάτια εισπραξης και εντάλματα πληρωμής και μετά την καταμέτρηση να ελέγξει τα ταμιακά δικαιολογητικά τουλάχιστον της ημέρας της ταμιακής συμφωνίας, βάσει της οποίας έγινε η καταμέτρηση, με ιδιαίτερη δε προσοχή να ελέγξει τα δικαιολογητικά που εκδόθηκαν την ημέρα της καταμέτρησης.

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου του Καταστήματος, ο ελεγκτής είναι δυνατό, κατά την κρίση του, να επαναλάβει την καταμέτρηση του ταμείου.

Ο ελεγκτής πρέπει ακόμα να εξετάσει:

- Αν, αντί για μετρητά, υπάρχουν στο ταμείο προσωρινές αποδείξεις οποιασδήποτε φύσης ή αποδείξεις προκαταβολών σε υπαλλήλους έναντι αποδοχών τους.

- Αν οι αρμόδιοι του Καταστήματος προβαίνουν σε καθημερινή συμφωνία του ταμείου και αν υπογράφεται κανονικά η "ταμιακή συμφωνία". Αν ο Διευθυντής ή ο Υποδιευθυντής, μια φορά τουλάχιστον την εβδομάδα, διενεργεί αιφνιδιαστικά λεπτομερειακή καταμέτρηση στο Ταμείο και γίνεται σχετική μνεία στα πρακτικά καταμέτρησης.

- Αν τα γραμμάτια εισπραξης και τα εντάλματα πληρωμής φέρουν έντυπη αρίθμηση. Αν τηρείται βιβλίο παραλαβής στελεχών γραμματίων και ενταλμάτων και αν τα σε χρήση στελέχη φυλάσσονται σε ώρες διακοπής της εργασίας. Και

- Αν τα Πρωτόκολλα Καταμέτρησης του ταμείου και οι μεταλλικές σφραγίδες φυλάσσονται σε χρηματοκιβώτιο μετά το πέρας των συναλλαγών.

β) Καταμέτρηση και Έλεγχος των Ξένων Τραπεζογραμμάτων

Ταυτόχρονα με την καταμέτρηση του ταμείου δραχμών, ο ελεγκτής πρέπει να ενεργήσει καταμέτρηση και στο "ταμείο ξένων τραπεζογραμμάτων" και να συμφωνήσει τα δεδομένα της καταμέτρησης με τα αναγραφόμενα στο βιβλίο "Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου", καθώς και με το λογιστικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Ξένα τραπεζογραμμάτια".

Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει ακόμα:

- Αν στα σχετικά εντάλματα πληρωμής σημειώνονται οι αριθμοί των τραπεζογραμμάτων αξίας πάνω από ένα ποσό (π.χ. πάνω από \$ 100) ή του ισότιμου αυτών προκειμένου για άλλα νομίσματα, καθώς και τα στοιχεία του κομιστή αυτών.

- Αν τα τραπεζογραμμάτια καταχωρούνται στο βιβλίο "Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου" κατ'είδος ξένου νομίσματος.

- Μήπως ο teller, κατά την αγορά ξένων τραπεζογραμμάτων, υπερβαίνει το όριο της "ευχέρειάς" του.

- Αν εκδίδεται παραστατικό ή άλλο στοιχείο (π.χ. αθροιστική ταινία υπογραμμένη) για κάθε αγορά ξένων τραπεζογραμμάτων.

- Αν τηρούνται τα όσα προβλέπονται από τις οικείες εγκυκλίους της Τράπεζας, αναφορικά με την παράδοση των ξένων τραπεζογραμμάτων.

γ) Καταμέτρηση του Ταμείου Ενσήμων

Ταυτόχρονα με την καταμέτρηση του ταμείου δραχμών, ο ελεγκτής πρέπει

να διενεργήσει καταμέτρηση και στο "ταμείο ενσήμων", δηλαδή στα ένσημα του ΙΚΑ και των Ν.Π.Δ.Δ. και να συμφωνήσει αυτά που θα βρεθούν κατά την καταμέτρηση με τα δεδομένα του βιβλίου "Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ενσήμων ΙΚΑ", καθώς και με το "Δελτίο Κίνησης" και τα υπόλοιπα των οικείων λογαριασμών της Λογιστικής Κατάστασης.

Μετά την καταμέτρηση και τη συμφωνία, ο ελεγκτής πρέπει να ζητήσει από το Ι.Κ.Α. και τα διάφορα Ν.Π.Δ.Δ., από τα οποία το Κατάστημα προμηθεύεται τα ένσημα, επαλήθευση του υπολοίπου ενσήμων που πρέπει να βρίσκονται στο Κατάστημα.

δ) Καταμέτρηση του Αποθέματος της Τράπεζας Ελλάδος

Αν το Κατάστημα διατηρεί ταμιακό απόθεμα της Τ.Ε. πρέπει να γίνει καταμέτρηση αυτού, ταυτόχρονα με την καταμέτρηση του ταμείου. Τα μετρητά που βρέθηκαν κατά την καταμέτρηση πρέπει να συμφωνούν με τα δεδομένα ειδικού βιβλίου, που τηρεί το Κατάστημα. Στο βιβλίο αυτό καταχωρείται κάθε κίνηση του αποθέματος και κάθε εγγραφή μονογράφεται από το Διευθυντή και τον ταμία του Καταστήματος. Το βιβλίο αυτό φυλάσσεται σε ιδιαίτερο χρηματοκιβώτιο "υπό διπλή κλειδα" μαζί με το απόθεμα.

ε) Καταμέτρηση Συναλλαγματικών προς Είσπραξη

Κατά την άφιξή του στο Κατάστημα, ο ελεγκτής πρέπει να προβεί σε καταμέτρηση των γραμματίων που δόθηκαν στο Κατάστημα από τους πελάτες του, για είσπραξη ή για εγγύηση και, κατά την ημέρα της καταμέτρησης, βρίσκονται στο χαρτοφυλάκιο του Καταστήματος. Επίσης, ο ελεγκτής πρέπει να καταμετρήσει τα γραμμάτια που έστειλαν στο Κατάστημα για είσπραξη άλλα

Καταστήματα της Τράπεζας ή άλλες Τράπεζες.

Ο ελεγκτής πρέπει να μελετήσει το σύστημα της λογιστικής παρακολούθησης των παραπάνω γραμματίων, να προσδιορίσει ποιά γραμμάτια πρέπει να βρίσκονται στο Κατάστημα την ημέρα της καταμέτρησης και να προβεί στην καταμέτρησή τους.

Στις μηχανογραφικά οργανωμένες Τράπεζες, το Κ/Μ αποστέλλει στο Κατάστημα "Καταστάσεις αξιογράφων - Ληξιάριο", στις οποίες αναγράφονται, με όλα τους τα στοιχεία, τα γραμμάτια κατά ημερομηνία λήξης.

Ο ελεγκτής πρέπει να επιλέξει τις καταστάσεις ορισμένων, μεταγενέστερων της καταμέτρησης, ημερομηνιών και να διαπιστώσει ότι υπάρχουν στο Κατάστημα τα σώματα των συναλλαγματικών (με συνημμένα τα διπλότυπα των Δημ. Ταμείων, με τα οποία καταβλήθηκε το χαρτόσημο).

Αν ορισμένα γραμμάτια δεν παρακολουθούνται από το Κ/Μ, συνήθως τα βραχείας λήξης (δηλ. αυτά που λήγουν κατά ανώτατο όριο, μέσα σε 20 ημέρες από την παραλαβή τους από το Κατάστημα πελατείας, ο ελεγκτής πρέπει να προσδιορίσει ποιά είναι τα γραμμάτια αυτά και να διαπιστώσει την ύπαρξή τους.

στ) Καταμέτρηση των Ταξιδιωτικών Επιταγών

Κατά την άφιξή του στο Κατάστημα, ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει αιφνιδιαστική καταμέτρηση των ταξιδιωτικών επιταγών που βρίσκονται στο Κατάστημα και να συμφωνήσει τα ευρήματα της καταμέτρησης με τα υπόλοιπα των λογαριασμών τάξεως, με τους οποίους παρακολουθούνται οι ταξιδιωτικές επιταγές.

ι) Καταμέτρηση του "Ταμείου Τίτλων"

Ο ελεγκτής πρέπει να καταμετρήσει τους τίτλους που έχουν παραδοθεί στο Κατάστημα για φύλαξη, ενέχυρο ή διαχείριση και να συμφωνήσει τα απογραφέντα τεμάχια με τα υπόλοιπα των λογαριασμών τάξεως "Ταμείο τίτλων" και "δικαιούχοι τίτλων". Σε περίπτωση που οι τίτλοι φυλάσσονται σε άλλο Κατάστημα, πρέπει να γίνει έλεγχος των σχετικών αποδείξεων τίτλων για φύλαξη και να γίνει επαλήθευση αυτών με επιβεβαιωτική επιστολή, που αποστέλλει το Λογιστήριο του ελεγχόμενου Καταστήματος στο Κατάστημα φύλαξης των τίτλων.

η) Σύνταξη Πρωτοκόλλων Καταμέτρησης

Ο ελεγκτής πρέπει να συντάξει πρωτόκολλα καταμέτρησης, για όλα τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία που καταμέτρησε. Στα πρωτόκολλα αυτά πρέπει να αναγράψει τα ευρεθέντα κατά την καταμέτρηση, τα οποία να συγκρίνονται με τα λογιστικά υπόλοιπα των οικείων λογαριασμών, ώστε από τη σύγκρισή τους να προκύψει η συμφωνία ή να προσδιοριστούν οι τυχόν υπάρχουσες διαφορές (ελλείμματα - πλεονάσματα).

Για την κατοχύρωσή του, ο ελεγκτής πρέπει να γράψει στα πρωτόκολλα καταμέτρησης ότι, εκτός από τον αρμόδιο ταμία, καθόλη τη διάρκεια της καταμέτρησης, παρέστη σ'αυτήν και ο διευθυντής (ή υποδιευθυντής) του Καταστήματος και ότι, μετά το πέρας της καταμέτρησης, ο ταμίας παρέλαβε όλα τα καταμετρηθέντα.

Τέλος, τα πρακτικά καταμέτρησης πρέπει να υπογραφούν από τους ελεγκτές στον ταμία, και το διευθυντή ή υποδιευθυντή του Καταστήματος που παρέστη στην καταμέτρηση.

5.2. Έλεγχος των Ταμιακών Δικαιολογητικών

Ο ελεγκτής οφείλει να διενεργήσει δειγματοληπτικό έλεγχο στα ταμιακά παραστατικά (γραμμάτια είσπραξης και εντάλματα πληρωμής) για να διαπιστώσει την κανονική έκδοση και υπογραφή αυτών, την πληρότητα των δικαιολογητικών που επισυνάπτονται σ'αυτά, τη νόμιμη χαρτοσήμανσή τους, την ασφάλή τους διαφύλαξη, κλπ. Ευνόητο ότι η έκταση του δείγματος εξαρτάται από το μέγεθος και τον αριθμό των αταξιών που ο ελεγκτής διαπιστώνει από τον έλεγχό του.

Ενδεικτικά σημειώνουμε ότι ο ελεγκτής οφείλει να ερευνήσει:

(α) Αν τα δικαιολογητικά είναι κανονικά συνταγμένα και υπογραμμένα από τον ταμία και τους λοιπούς αρμόδιους, σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας.

Προκειμένου για πληρωμές βάσει πληρεξουσιού, αν στο πληρεξούσιο αναγράφονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία (αριθμός, χρονολογία, ονοματεπώνυμο και έδρα του συμβολαιογράφου που το συνέταξε) ή για πληρωμές βάσει εξουσιοδοτημένης επιστολής, αν στα οικεία δικαιολογητικά αναγράφεται "δυνάμει της συνημμένης από ... εξουσιοδοτικής επιστολής" ή "δυνάμει της από ... εξουσιοδοτικής επιστολής που βρίσκεται σε ειδικό φάκελλο". Στις εφάπαξ εξουσιοδοτικές επιστολές πρέπει να τίθεται η ένδειξη "Εξοφλήθηκε" και η ημερομηνία, για την αποφυγή επαναχρησιμοποίησής τους. Σημειώνεται ότι οι πάγιες ή εφάπαξ εξουσιοδοτικές επιστολές χαρτοσημαίνονται σύμφωνα με το νόμο.

Προκειμένου για πληρωμές σε εταιρείες, αν στα οικεία δικαιολογητικά έχει γραφεί η επωνυμία της εταιρείας ή έχει τεθεί η σφραγίδα αυτής πάνω από

τις υπογραφές των εκπροσώπων της, προκειμένου δε περί νομικών προσώπων, αν πάνω από την υπογραφή έχουν αναγραφεί τα στοιχεία της σχετικής πράξης και η ιδιότητα του εισπράκτορος και αν επισυνάπτεται στο ένταλμα πληρωμής ή πράξη αυτή.

(β) Αν τα δικαιολογητικά έχουν χαρτοσημανθεί κανονικά.

(γ) Αν πίσω από τα γραμμάτια και εντάλματα γίνεται ανάλυση κατά κατηγορία και ποσό των τραπεζογραμματίων που εισπράττονται ή καταβάλλονται.

(δ) Αν στα συμψηφιστικά εντάλματα πληρωμής τίθεται ειδική σφραγίδα με τη φράση "συμψηφιστικά με το γραμμάτιο εισπραξης αριθ... δραχ." και αν τα αντίστοιχα γραμμάτια εισπραξης έχουν εκδοθεί με ίδια με τα εντάλματα ποσά.

(ε) Αν υπάρχουν όλα τα δικαιολογητικά που αναγράφονται έξω από τους οικείους φακέλους.

(στ) Αν ασκείται ο ενδεδειγμένος εσωτερικός έλεγχος από τους αρμόδιους υπαλλήλους του Καταστήματος και αν αυτοί υπογράφουν πάνω στα δικαιολογητικά κάτω από την ένδειξη "Ελέγχθηκε".

(ζ) Αν στα δικαιολογητικά της ημέρας επισυνάπτονται κανονικά υπογραμμένα τα εξής στοιχεία:

- Η Κατάσταση Ημερήσιας Κίνησης Συμφωνίας Ταμείου.
- Τα φύλλα συμφωνίας Ταμιακής Κίνησης.
- Τα φύλλα συμφωνίας και παράδοσης Ταμείου των tellers.
- Οι ταινίες των αθροιστών των tellers.
- Τα φύλλα συμφωνίας Ταμιακής Κίνησης κάθε Υπηρεσίας.
- Κατάσταση επιταγών που διακανονίστηκαν μέσω του Γραφείου Συμψηφισμού.
- Κατάσταση επιταγών ιδιωτών.

(η) Τέλος ο ελεγκτής πρέπει να προβεί σε ουσιαστικό έλεγχο των δικαιολογητικών που εκδόθηκαν την ημέρα της καταμέτρησης, με βάση τις εγγραφές που διενήργησε το Κ/Μ.

(θ) Ειδικότερα για τις συναλλαγές που διεκπεραιώνονται δια του συστήματος On Line πρέπει να ελέγχεται:

- Αν τηρούνται επακριβώς "οι ευχέρειες" των Tellers, Chief Teller και των λοιπών αρμόδιων οργάνων, που ορίζονται, κατά Κατάστημα, από την αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία της Τράπεζας.

- Αν στα εντάλματα πληρωμής αναγράφονται τα στοιχεία ταυτότητας των δικαιούχων και, σε αντίθετη περίπτωση, αν τίθεται η ένδειξη "γνωστός από συναλλαγές" και η υπογραφή του υπαλλήλου που βεβαιώνει την ένδειξη αυτή.

- Αν, όπου απαιτείται, στα γραμμάτια εισπραξής λαμβάνεται η υπογραφή των πελατών (καταθετών, εντολέων, κ.λ.π.).

- Αν θεωρούνται τα παραστατικά από τον Chief Teller, στις περιπτώσεις που γίνονται καταθέσεις ή αναλήψεις από λογαριασμούς καταθέσεων, χωρίς βιβλιάριο.

- Αν, σε περιπτώσεις εξόφλησης λογαριασμών ταμειυτηρίου, στα εντάλματα αναγράφεται ο λόγος της εξόφλησης και τίθεται η υπογραφή του Chief Teller.

- Μήπως το κλειδί του Chief Teller παραμένει πάνω στο τερματικό κατά τη διάρκεια των συναλλαγών, ενώ πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο στις περιπτώσεις που το τερματικό δίνει σχετική ένδειξη, δηλαδή μόνο για τις συναλλαγές που, σύμφωνα με τις οδηγίες που δόθηκαν στον Η/Υ, χρειάζεται η έγκριση του Chief Teller.

- Αν ασκούνται επιέλεγχοι στα παραστατικά, από τον εντεταλμένο του

Καταστήματος, ο οποίος υποχρεούται να ενημερώνει τον Chief Teller και τους tellers, για τυχόν παραλείψεις, σχετικά με την κανονικότητα και ιδιαίτερα για την τήρηση απ'αυτούς των ευχερειών τους, να ενεργεί τα απαραίτητα για την τακτοποίηση των παραλείψεων και να προβαίνει σε συστάσεις για την αποφυγή επανάληψης τους στο μέλλον.

(i) Τέλος ο ελεγκτής πρέπει να ερευνά αν τα δικαιολογητικά φυλάσσονται σε κατάλληλο και ασφαλή χώρο.

5.4. Ελεγχος των Λογαριασμών με την Κεντρική Τράπεζα και με άλλες Τράπεζες Εσωτερικού- Εξωτερικού

Ο έλεγχος των λογαριασμών της ελεγχόμενης Τράπεζας με την Τ.Ε. και με τις άλλες Τράπεζες γίνεται κατά τρόπο όμοιο μ'εκείνο που ακολουθείται για τον έλεγχο και τη συμφωνία των λογαριασμών Τραπεζών στις βιομηχανικές και εμπορικές επιχειρήσεις. Εφαρμόζονται, λοιπόν, οι ελεγκτικές διαδικασίες που περιγράφονται στα διάφορα συγγράμματα "Ελεγκτικής". Ετσι:

(α) Ο ελεγκτής οφείλει να συμφωνήσει τα υπόλοιπα των λογαριασμών των Τραπεζών που δείχνουν τα βιβλία της ελεγχόμενης Τράπεζας κατά την 31/12 με τα αντίγραφα λογαριασμών (extraits) που αποστέλλουν σ'αυτήν οι Τράπεζες, να εντοπίσει τις τυχόν υπάρχουσες εγγραφές "καθ'οδόν" και να προβεί σε έλεγχο αυτών (reconciliation). Πρέπει, επίσης, να διαπιστώσει ότι η εργασία αυτή γίνεται στο τέλος κάθε μήνα από αρμόδιους υπαλλήλους της Τράπεζας που δεν έχουν καμιά σχέση με το ταμείο ή με την υπογραφή επιταγών και γενικά με τις δοσοληψίες που επηρεάζουν τους λογαριασμούς των άλλων Τραπεζών και ότι οι συμφωνίες αυτές ελέγχονται περιοδικά από κάποιο στέλεχος

της Τράπεζας.

Ειδικότερα για τους λογαριασμούς των ξένων Τραπεζών (ανταποκριτών εξωτερικού), για τη συμφωνία των οποίων, λόγω του μεγάλου αριθμού αυτών και του μεγάλου όγκου των συναλλαγών της Τράπεζας με αυτούς, ασχολείται ιδιαίτερη υπηρεσία, ο ελεγκτής οφείλει να διαπιστώσει ότι τα υπόλοιπα των λογαριασμών των ανταποκριτών εξωτερικού έχουν συμφωνηθεί αν όχι την 31/12 τουλάχιστο μία φορά μέσα στην ελεγχόμενη χρήση.

(β) Ο ελεγκτής οφείλει να ελέγξει για μια περίοδο τη δοληπτική κίνηση (χρεώσεις - πιστώσεις) των λογαριασμών των Τραπεζών σε αντιπαραβολή με τα ποσά και τις ημερομηνίες των extraits που τις αποστέλλουν οι άλλες Τράπεζες, ώστε να βεβαιωθεί ότι υπάρχει πλήρης και χρονολογικά ακριβής αντιστοιχηση των εγγραφών στους λογαριασμούς των Τραπεζών και των extraits και ότι δεν υπάρχουν αδικαιολόγητες υστερήσεις.

(γ) Ο ελεγκτής οφείλει να επιβεβαιώσει τα υπόλοιπα των λογαριασμών των Τραπεζών με επιβεβαιωτική επιστολή των Τραπεζών, που αποστέλλεται απευθείας από τις Τράπεζες στη διεύθυνσή του.

(δ) Ο ελεγκτής οφείλει να ελέγξει την ορθότητα της λογιστικοποίησης των δουλευμένων τόκων. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να γίνεται στην έρευνα της ορθής λογιστικοποίησης των τόκων που αναγράφονται στα extraits των ανταποκριτών εξωτερικού, γιατί συνήθως λογιστικοποιούνται με καθυστέρηση, με συνέπεια να παραβιάζεται η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων, καθώς επίσης στη διαπίστωση ότι η αρμόδια υπηρεσία της ελεγχόμενης Τράπεζας προβαίνει στον έλεγχο και την επαλήθευση των τόκων που αναγράφονται στα extraits των ανταποκριτών εξωτερικού.

6. Ελεγχος των Μεσολαβητικών Εργασιών

6.1. Εσωτερικός Έλεγχος των Μεσολαβητικών Εργασιών

Η Διοίκηση της Τράπεζας, με εγκυκλίους της, πρέπει να καθορίζει με σαφήνεια τις διαδικασίες, τις προϋποθέσεις, τις προμήθειες κ.λ.π. καθεμιάς επιμέρους εργασίας που εντάσσεται στην κατηγορία των μεσολαβητικών εργασιών.

Ο εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να διαπιστώνει ότι οι εργασίες αυτές διεξάγονται και λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τις εγκυκλίους διαταγές της Διοίκησης.

6.2. Έλεγχος των Επιταγών και Εντολών Πληρωμής

Για τον έλεγχο των επιταγών και εντολών καθώς και για την μεταφορά χρημάτων ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες διαδικασίες:

- Διερευνώντας την πίστωση του λογαριασμού "Διοίκηση/Έκδοση επιταγών επί Καταστημάτων" να επιλέξει ορισμένες σημαντικού ποσού επιταγές και να προβεί σε έλεγχο του ύψους της προμήθειας που λογίστηκε υπέρ της Τράπεζας, και των εισπρακτέων εξόδων, καθώς και τον επ' αυτής φόρο,

- Να αναλύσει το υπόλοιπο του παραπάνω λογαριασμού και να ερευνήσει την παλαιότητα των ανεξοφλήτων επιταγών, ζητώντας εξηγήσεις για εκείνες τις επιταγές που παραμένουν από αρκετό καιρό ανεξόφλητες,

- Να αναλύσει το υπόλοιπο του λογαριασμού "Διοίκηση/πληρωμή επιταγών επί Καταστημάτων" και να ζητήσει εξηγήσεις για χρονίζοντα χρεωστικά υπόλοιπα.

Ανάλογες ελεγκτικές διαδικασίες πρέπει να γίνουν και για τις

επιταγές που εκδίδονται από τους ανταποκριτές.

Οι παραπάνω ελεγκτικές διαδικασίες εφαρμόζονται και για τον έλεγχο των εντολών πληρωτέων.

6.3. Έλεγχος Πιστωτικών Επιστολών

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις εξής διαδικασίες:

- Να ζητήσει ανάλυση του πιστωτικού υπόλοιπου του λ/σμού "Πιστωτικές επιστολές εσωτερικού", να διερευνήσει την παλαιότητα των πιστωτικών επιστολών και να επιλέξει ορισμένες για περαιτέρω έλεγχο,

- Να διαπιστώσει ότι η Τράπεζα εισέπραξε τα κανονικά ποσά προμήθειας και εξόδων,

- Να διαπιστώσει ότι η Τράπεζα εισέπραξε ως κάλυμμα το ποσό της πιστωτικής επιστολής και ότι αυτό παρέμεινε έντοκο με επιτόκιο κατάθεσης όψεως, για την περίοδο από της κατάθεσης αυτού μέχρι της εξόφλησης της επιστολής ή της επιστροφής της στην Τράπεζα σε περίπτωση που δεν έγινε χρήση αυτής.

- Στις περιπτώσεις που η Τράπεζα δεν εισπράττει κάλυμμα, να διαπιστώσει ότι στα ποσά που η Τράπεζα καταβάλλει στο δικαιούχο της επιστολής υπολογίζει τόκο χρηματοδότησης για την περίοδο από την ημέρα της καταβολής στο δικαιούχο μέχρι την ημέρα που ο δικαιούχος εξοφλήσει στην Τράπεζα την επιστολή.

6.4. Έλεγχος Συναλλαγματικών για Είσπραξη

Για τον έλεγχο των συναλλαγματικών και γραμματίων που παραδίνονται στην Τράπεζα ο ελεγκτής πρέπει:

(α) Με βάση τα συντασσόμενα από το Κατάστημα "Συγκεντρωτικά Δελτία Αποστολής (στο Κ/Μ) Αξιογράφων προς εισπραξη" μερικών ημερομηνιών να επιλέξει τα αντίστοιχα "Πινάκια γραμματίων προς εισπραξη" και να διαπιστώσει τη νόμιμη χαρτοσήμανση αυτών.

(β) Να επιλέξει μερικές "Καταστάσεις υπολογισμού προμηθειών" που έχουν συνταχθεί από το Κ/Μ και να συγκρίνει τις προμήθειες, τα ταχυδρομικά και τον επ'αυτών φόρο, που έχει υπολογίσει το Κ/Μ με τα αντίστοιχα που έχουν υπολογίσει οι υπάλληλοι του Καταστήματος. Αν υπάρχουν διαφορές, να βεβαιωθεί ότι εισπράχθηκαν από τον πελάτη ή αποδόθηκαν σ'αυτόν ή καταχωρήθηκαν σε πίστωση ή χρέωση του λογαριασμού του.

- Να διαπιστώσει επίσης ότι στις περιπτώσεις που οι προμήθειες κ.λ.π. υπολογίστηκαν από τους υπαλλήλους του Καταστήματος, εκδόθηκε σχετικό γραμμάτιο εισπραξης ή έγινε συμπηφιστική εγγραφή χρέωσης του πελάτη με πίστωση του αποτελεσματικού λογαριασμού "Προμήθειες/Αξιών προς εισπραξη".

(γ) Να ζητήσει τις συντασσόμενες από το Κ/Μ "Καταστάσεις αποστολής αξιογράφων - Ληξιάριον" μερικών ημερομηνιών που δεν έχουν λήξει ακόμα και να διαπιστώσει ότι υπάρχουν στο Κατάστημα τα σώματα των συναλλαγματικών.

(δ) Για τα γραμμάτια βραχείας λήξης, δηλαδή τα γραμμάτια που λήγουν μέσα σε 20 ημέρες από της παραλαβής τους, και τα οποία δεν παρακολουθούνται από το Κ/Μ.

- Να διερευνήσει το σύστημα παρακολούθησής τους και τον τρόπο εισπραξης των υπέρ της Τράπεζας ωφελειών (προμήθειες, κ.λ.π.).

- Να διαπιστώσει την ύπαρξη στο Κατάστημα των σωμάτων των γραμματίων αυτών.

6.5. Έλεγχος των Εγγυητικών Επιστολών

Για τον έλεγχο των εγγυητικών επιστολών ο ελεγκτής πρέπει να εφαρμόσει τις ακόλουθες διαδικασίες:

Σχετικά με τη διαχείριση των εντύπων Ε/Ε

Ο ελεγκτής πρέπει να διερευνήσει την κανονική διαχείριση των εντύπων Ε/Ε, γιατί είναι "έντυπα αξίας", αλλά κυρίως για να βεβαιωθεί ότι δεν έχουν εκδοθεί Ε/Ε που να μην καταχωρήθηκαν στα βιβλία της Τράπεζας. Ετσι, ανάλογα με την οργάνωση της Τράπεζας, ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις κατάλληλες ελεγκτικές διαδικασίες, όπως π.χ.:

(α) Να πάρει από την αρμόδια υπηρεσία της Διοίκησης της Τράπεζας τους αύξοντες αριθμούς των εντύπων Ε/Ε που χορηγήθηκαν στο υπό έλεγχο Κατάστημα στη χρήση που ελέγχει και στην προηγούμενη χρήση.

(β) Να διαπιστώσει ότι τα παραπάνω έντυπα που χορηγήθηκαν στο Κατάστημα καταχωρήθηκαν σε ειδικό "Βιβλίο διαχείρισης εντύπων Ε/Ε" που τηρεί το Κατάστημα και με βάση το βιβλίο αυτό να εξακριβώσει που βρίσκονται τα έντυπα:

- στα χέρια του διαχειριστή εντύπων,
- στους υπαλλήλους που είναι αρμόδιοι για την έκδοση Ε/Ε, ή
- χρησιμοποιήθηκαν για έκδοση Ε/Ε, με βάση τον οικείο φάκελλο, όπου τα αντίγραφα των εντύπων Ε/Ε βρίσκονται ταξινομημένα κατά αύξοντα αριθμό,

(γ) για τα έντυπα που δεν βρέθηκαν από την παραπάνω διαδικασία, να ζητήσει διευκρινίσεις από τους αρμόδιους του Καταστήματος.

(δ) Να διαπιστώσει ότι οι Ε/Ε που επιστράφηκαν στο Κατάστημα έχουν καταχωρηθεί στο οικείο "Βιβλίο καταχώρησης εξοφλούμενων Ε/Ε" και ότι τα έντυπα αυτών καταστρέφονται.

Σχετικά με την έκδοση, ακύρωση Ε/Ε και τα έσοδα από Ε/Ε

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες διαδικασίες:

(α) Να ελέγξει την αύξουσα αρίθμηση των Ε/Ε που εκδόθηκαν μέσα στην περίοδο που ελέγχει, με βάση τα αντίγραφα Ε/Ε, που βρίσκονται σε φακέλους ταξινομημένα κατ'αύξοντα αριθμό και να κρατήσει σημείωση των αντιγράφων Ε/Ε που τυχόν δε βρίσκει.

(β) Να διαπιστώσει ότι τα ημερήσια "Φύλλα Συμψηφιστικών Εγγραφών", με τα οποία αναγγέλλονται στο Κ/Μ τα στοιχεία των Ε/Ε που εκδόθηκαν, καθώς και αυτών που επιστράφηκαν, φέρουν, εκτός απ'την υπογραφή εκείνου που τα σύνταξε, και υπογραφή ελεγκτή.

(γ) Να επιλέξει τις σημαντικότερες Ε/Ε που εκδόθηκαν στη χρήση που ελέγχει και να συντάξει κατάσταση στην οποία να περιλαμβάνονται τα εξής στοιχεία: α) α.α. Ε/Ε, β) ημερομηνία έκδοσης, γ) αριθμός εντύπου Ε/Ε, δ) κωδ. αριθμός μερίδας του πελάτη στους λογαριασμούς τάξεως, ε) ονοματεπώνυμο εντολέα, στ) σκοπός της Ε/Ε, ζ) κατηγορία της Ε/Ε, η) ποσό Ε/Ε, κ.λ.π.

(δ) Να ελέγξει την καταχώρηση των Ε/Ε που επέλεξε, κατά την προηγούμενη διαδικασία, σε χρέωση των οικείων μερίδων των λογαριασμών τάξεως με τους οποίους παρακολουθούνται οι Ε/Ε.

(ε) Για τις παραπάνω επιλεγείσες Ε/Ε να προβεί στις ακόλουθες επιμέρους διαδικασίες:

- Να διαπιστώσει ότι η έκδοση της E/E επιτρέπεται από τις αποφάσεις των N.A.
- Να διαπιστώσει την υπογραφή σχετικής σύμβασης με τον πελάτη, καθώς και τη νόμιμη χαρτοσήμανση της. Σε περίπτωση έκδοσης E/E ύστερα από εντολή περισσότερων του ενός προσώπων, πρέπει να διαπιστώσει ότι τίθεται στο κείμενο της σύμβασης ο όρος της αλληλέγγυας και αδιαίρετης ευθύνης, ενώ σε περίπτωση E/E τακτής λήξης ότι αναγράφεται η ρήτρα που απαλλάσσει την Τράπεζα από κάθε ευθύνη, μετά την πάροδο της προθεσμίας.
- Να διαπιστώσει ότι υπάρχει έγκριση της Κ.Υ. εφόσον το ποσό της E/E υπερβαίνει το όριο της ευχέρειας του Καταστήματος.
- Να διαπιστώσει ότι το Κατάστημα έλαβε όλες τις εξασφαλίσεις (καλύμματα) που καθόρισε η Κ.Υ. κατά την έγκριση έκδοσης της E/E. Ακόμα, αν τα καλύμματα προέρχονται από μετρητά του εντολέα ή από χορηγήσεις της Τράπεζας, να διαπιστώσει ότι κατατίθενται ή αποδίδονται ταμιακώς, στο όνομα της Τράπεζας κι όχι του εντολέα.
- Να διαπιστώσει ότι οι προμήθειες υπολογίστηκαν με βάση τα ποσοστά προμήθειας, που προσδιορίζονται από τις εγκυκλίους της Τράπεζας ή με βάση ειδικά ποσοστά που έχουν εγκριθεί αρμόδια για το συγκεκριμένο πελάτη και να ελέγξει δειγματοληπτικά τους υπολογισμούς των προμηθειών και την επ'αυτών επιβάρυνση φόρου. Επίσης να διαπιστώσει ότι το Κ/Μ υπολόγισε προμήθειες για τις υπό έρευνα E/E για ολόκληρη τη χρήση.
- Να ελέγξει δειγματοληπτικά τα ισοζύγια των λογαριασμών τάξεως "Εντολές εγγυήσεων" και "Εγγυητικές επιστολές σε κυκλοφορία" με

αντιπαραβολή προς τα υπόλοιπα των χειρογράφων καρτελών που τηρούνται στο Κατάστημα και να συμφωνήσει τα υπόλοιπα των δύο αντίθετων αυτών λογαριασμών τάξεως.

στ) Από τα ισοζύγια των λογαριασμών "εντολές εγγυήσεων " και "εγγυητικές επιστολές σε κυκλοφορία" να επιλέξει ορισμένες μερίδες πελατών και να διενεργήσει τον ακόλουθο έλεγχο:

- Να διαπιστώσει ότι τέθηκαν υπόψη του όλες οι Ε/Ε του πελάτη που ισχύουν, με άθροιση των ποσών των Ε/Ε και συμφωνία του αθροίσματος με το υπόλοιπο της μερίδας του πελάτη ή με αντιπαραβολή των Ε/Ε με τις εγγραφές στη μερίδα του πελάτη,
- Να ελέγξει τις Ε/Ε που εκδόθηκαν μέσα στη χρήση που ελέγχει (ή, εφόσον υπάρχουν πολλές, τις σημαντικότερες). Ο έλεγχος θα περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες που περιγράφονται παραπάνω.
- Να ελέγξει πως βεβαιώνεται ο χρόνος επιστροφής των Ε/Ε που επιστρέφονται και ότι κατά την ημερομηνία της επιστροφής έγινε "φύλλο συμψηφιστικών εγγραφών".

(ζ) Να ελέγξει αν η τυχόν μερική ή ολική κατάπτωση Ε/Ε προς το εξωτερικό, που εκδόθηκε υπέρ εξαγωγικής επιχείρησης, είτε από την Τράπεζα είτε από ανταποκρίτρια της Τράπεζας κατ'έντολή αυτής, αναγγέλθηκε απαραίτητα στο Τμήμα Ελέγχου Εξαγωγών της Τ.Ε. Επίσης, αν η διαδικασία αυτή ακολουθείται και στις περιπτώσεις καταπτώσεων παρόμοιων Ε/Ε υπέρ ελληνικών τεχνικών εταιρειών.

(η) Προκειμένου για Ε/Ε σε συνάλλαγμα, που εκδόθηκαν κατ'έντολή πελατών της Τράπεζας προς το εξωτερικό, να διαπιστώσει ότι ελέγχονται οι

μηνιαίες καταστάσεις που συντάσσονται από το Κ/Μ για τη διαπίστωση της ορθότητας του αντίτιμου σε δρχ., με το οποίο χρεώνονται οι εντολείς.

(θ) Να ελέγξει αν κατά διαστήματα αναπροσαρμόζεται το αντίτιμο σε δρχ. των Ε/Ε που έχουν εκδοθεί σε Ξ.Ν., ανάλογα με τη διακύμανση της τιμής του ξένου νομίσματος, κυρίως προκειμένου για Ε/Ε μεγάλου ποσού.

Σχετικά με το λογαριασμό "Οφειλέτες προμηθειών εγγυητικών επιστολών"

Ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει τον ακόλουθο έλεγχο:

- Να ελέγξει την έγκαιρη είσπραξη των προμηθειών και να διερευνήσει, κατά τα γνωστά, την παλαιότητα. Για τυχόν επισφάλειες να κρατήσει σημειώσεις.

- Να διαπιστώσει ότι για τα ανεξόφλητα ποσά προμηθειών λογίζονται τόκοι υπέρ της Τράπεζας (και ο επ'αυτών επιρριπτόμενος φόρος). Οι τόκοι υπολογίζονται μετά την παρέλευση τριμήνου από το χρόνο που λογίστηκαν οι προμήθειες.

- Να διαπιστώσει ότι όλες οι λογιζόμενες προμήθειες διέρχονται από τη χρέωση του προκειμένου λογαριασμού και ότι δε μεταφέρονται απευθείας στα έσοδα (τόκοι πιστωτικοί) με έκδοση γραμματίου είσπραξης.

- Να επισημάνει τυχόν παραγραφείσες απαιτήσεις της Τράπεζας από προμήθειες (παραγράφονται μετά πενταετία από τη λήξη του έτους στο οποίο λογίστηκαν).

- Να διαπιστώσει ότι οι καρτέλες των Ε/Ε, για τις οποίες δε λογίστηκε προμήθεια, είτε βάσει εγκρίσεων είτε λόγω επισφαλών απαιτήσεων, φέρουν θεώρηση της Δ/σης του Καταστήματος.

- Να διαπιστώσει ότι οι καταρτιζόμενες από το Κ/Μ, κατά μήνα,

καταστάσεις προμηθειών που δεν λογίστηκαν ή λογίστηκαν επί ελάττων, με βάση τα δελτία που στέλλονται στο Κ/Μ από το Κατάστημα, φυλάσσονται από τον αρμόδιο προϊστάμενο, έχουν τεθεί υπόψη μέρους της Δ/νσης και ότι οι αιτιολογίες που αναγράφονται στις καταστάσεις αυτές ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

- Να ερευνήσει πότε λογιστικοποιούνται οι προμήθειες Ε/Ε που εκδίδονται ύστερα από εντολή Τραπεζών εξωτερικού. Αν λογιστικοποιούνται κατά την εισπραξη (και όχι όπως θα έπρεπε κατά το λογισμό), να σημειώσει σημαντικούς ετεροχρονισμούς που παραβιάζουν την αυτοτέλεια των χρήσεων.

6.6. Έλεγχος της Φύλαξης και Διαχείρισης Τίτλων

Όπως πιο πάνω τονίστηκε, ο ελεγκτής οφείλει να προβεί σε καταμέτρηση του "ταμείου των τίτλων" και σε συμφωνία αυτών με τους οικείους λογαριασμούς τάξεως, καθώς και σε επιβεβαίωση των τίτλων που βρίσκονται σε άλλο Κατάστημα για φύλαξη.

Όπως είναι ευνόητο, κατά τον έλεγχο των χορηγήσεων που εξασφαλίζονται με ενέχυρο επί τίτλων, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώνει την ορθή λογιστική απεικόνιση αυτών και να προβαίνει στην καταμέτρησή τους.

Ο ελεγκτής πρέπει ακόμα να προβαίνει:

- * Σε έλεγχο των εξοφλημένων τοκομεριδίων, τα οποία πρέπει να αντιπαραβάλλει με την αντίστοιχη μερίδα οφειλής της Τράπεζας προς το

δικαιούχο (τα εξοφλούμενα τοκομερίδια πρέπει να ακυρώνονται με διάτρηση, χωρίς όμως να καταστρέφεται ο αριθμός του τίτλου).

- * Σε διαπίστωση ότι το Κατάστημα ελέγχει τις κληρώσεις των λαχειοφόρων ομολογιακών δανείων.

- * Σε διαπίστωση ότι εισπράττονται τα κανονικά ποσά για φύλακτρα, δικαιώματα, κ.λ.π.

6.7. Έλεγχος του Ταμιακού Αποθέματος της Τ.Ε.

Ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει αιφνιδιαστική καταμέτρηση του αποθέματος αυτού, ταυτόχρονα με την καταμέτρηση του ταμείου.

Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει ακόμα:

- Μήπως μέσα στο χρηματοκιβώτιο που φυλάσσεται το απόθεμα της Τ.Ε. φυλάσσονται και μετρητά ή άλλα στοιχεία του Καταστήματος.
- Μήπως μέρος του αποθέματος φυλάσσεται σε άλλους χώρους, εκτός του ειδικού χρηματοκιβωτίου, έστω κι αν αυτοί κρίνονται ασφαλείς.
- Μήπως γίνονται αναλήψεις από το απόθεμα, χωρίς ειδικές ή γενικές εντολές της Τ.Ε., έστω κι αν υπάρχει βεβαιότητα λήψης αυτών, κατά την ίδια την ημέρα της ανάληψης.

7. Ελεγχος Εισαγωγών - Εξαγωγών

7.1. Γενικές Διαδικασίες Ελέγχου των Εισαγωγών

Για κάθε εισαγωγή αγαθών από το εξωτερικό, ανεξάρτητα από τον τρόπο διακανονισμού της αξίας τους, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- Ο εισαγωγέας υπέβαλε στην Τράπεζα τα νόμιμα δικαιολογητικά (προτιμολόγιο, τιμολόγιο προηγούμενης εισαγωγής ή τιμοκατάλογο του οίκου του εξωτερικού, κ.λ.π.) και ότι νομότυπα η Τράπεζα χορήγησε την άδεια εισαγωγής ή η άδεια αυτή χορηγήθηκε από την Τ.Ε. σύμφωνα με τις ισχύουσες αποφάσεις των Ν.Α.

- Χορηγήθηκε σχετική έγκριση από την Τράπεζα ή κατά περίπτωση από την αρμόδια Νομαρχία και ότι εισπράχθηκε υπέρ της Τ.Ε. το κανονικό πάγιο τέλος στις περιπτώσεις τροποποίησης της έγκρισης εισαγωγής.

- Η Τράπεζα εισέπραξε και απέδωσε στο Δημόσιο τη νόμιμη ποινή, στις περιπτώσεις που ο διακανονισμός της αξίας των εμπορευμάτων που εισήχθησαν δεν έγινε εμπρόθεσμα (μέσα σε 60 ή 120 ημέρες από την άφιξη των εμπορευμάτων, ανάλογα με το είδος αυτών) και γενικά ότι εισπράχθηκαν και παραδόθηκαν στο Δημόσιο τα κανονικά ποσά ποινών που επιβάλλονται στους εισαγωγείς για παράβαση των όρων της εισαγωγής.

- Η Τράπεζα εισέπραξε τις προμήθειες, τους τόκους και τα έξοδα που δικαιούνται, καθώς και τα νόμιμα παράβολα και τέλη υπέρ της Τ.Ε., ΕΒΕΑ, κ.λ.π.

- Η Τράπεζα εισέπραξε το κανονικό ποσό των περιθωρίων και δασμών, με

βάση τον πίνακα στον οποίο εμπίπτει το εισαγόμενο είδος (αναγράφεται στην έγκριση εισαγωγής) και τα ποσοστά που αναφέρονται στην ισχύουσα εγκύκλιο της Τ.Ε. και να διενεργήσει περαιτέρω τον ακόλουθο έλεγχο:

- (i) να διαπιστώσει ότι δεν αποδόθηκαν στους εισαγωγείς ποσά περιθωρίων και δασμών πριν από την παρέλευση του νόμιμου χρονικού διαστήματος (αναγράφεται στην άδεια εισαγωγής).
- (ii) Να συμφωνήσει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Τ.Ε. λ/σμός μεταφερθέντων περιθωρίων και προκαταβολών δασμών" με τα σχετικά στοιχεία που η Τ.Ε. έστειλε στο Κατάστημα, καθώς και με το αντίστοιχο πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Δικαιούχοι περιθωρίων και προκαταβολών δασμών / Μεταφερθέντα στην Τ.Ε." και να διερευνήσει τα τυχόν υπάρχοντα χρεωστικά υπόλοιπα στην ανάλυση του τελευταίου λογαριασμού.
- (iii) Να διαπιστώσει την κανονική και εμπρόθεσμη η απόδοση στους δικαιούχους των περιθωρίων και προκαταβολών δασμών που δεν μεταφέρονται στην Τ.Ε., τα οποία εμφανίζονται στο λογαριασμό "Δικαιούχοι περιθωρίων και προκαταβολών δασμών/Μη μεταφερόμενα στην Τ.Ε."

7.2. Έλεγχος Εισαγωγών με Ενέγγυες Πιστώσεις

Για τον έλεγχο αυτών, ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- (α) Από το τηρούμενο ειδικό βιβλίο στο οποίο καταχωρούνται οι ενέγγυες πιστώσεις, να επιλέξει για έλεγχο ορισμένους φακέλους ενέγγυων

πιστώσεων που έχουν περατωθεί και άλλους που βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της εκτέλεσης.

(β) Να διαπιστώσει ότι το παραπάνω βιβλίο ενημερώνεται κανονικά, συσχετίζοντας το ισοζύγιο του λογαριασμού "ενέγγυες πιστώσεις" με τις εγγραφές στο βιβλίο αυτό.

(γ) Με βάση τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους φακέλους των πιστώσεων που επέλεξε για έλεγχο να διαπιστώσει ότι :

* Εισπράχθηκε σύμβαση μεταξύ Τράπεζας και πελάτη, στην οποία αναφέρεται το είδος της πίστωσης (ανακλητή, ανέκκλητη, κ.λ.π.), το ποσό αυτής, τα φορτωτικά έγγραφα και γενικά οι όροι της πίστωσης.

* Εισπράχθηκε από τον εντολέα το κανονικό περιθώριο (ολικό ποσό πίστωσης Χ ποσοστό καθορισμένο με εγκύκλιο), που πρέπει να παραμένει άτοκο, μέχρι την εκτέλεση της πίστωσης ή αν αντί περιθωρίου σε μετρητά ο εντολέας παρέδωσε σε ενέχυρο χρεόγραφα ή άλλες αξίες ή αν δεν ελήφθη περιθώριο να ζητήσει σχετικές εξηγήσεις.

* Εισπράχθηκε από τον εντολέα ολόκληρο ή μέρος του ποσού της πίστωσης.

* Εισπράχθηκαν από τον εντολέα τα κανονικά ποσά προμηθειών, παραβόλων, ανταποδοτικών τελών, περιθωρίων και δασμών και να διαπιστώσει την κανονική απόδοση στους δικαιούχους των παραβόλων και τελών.

Μετά το διακανονισμό της ενέγγυας πίστωσης, το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "ενέγγυες πιστώσεις εξωτερικού" εμφανίζει την προμήθεια που εισέπραξε η Τράπεζα από τον εισαγωγέα και την οποία οφείλει στον Έλληνα αντιπρόσωπο του πωλητή οίκου του εξωτερικού. Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- Στο υπόλοιπο του λογαριασμού δεν περιλαμβάνονται περιθώρια και δασμοί που έπρεπε να είχαν αποδοθεί στην Τ.Ε.
- Στο λογαριασμό αυτόν δεν υπάρχουν υπομερίδες (δηλ. εισαγωγές με ενέγγυα πίστωση) με χρεωστικά υπόλοιπα αν τυχόν υπάρχουν πρέπει να τις διερευνήσει.

Ο ελεγκτής πρέπει ακόμα να διερευνήσει την παλαιότητα των σημαντικότερων ποσών προμηθειών που οφείλονται σε αντιπροσώπους και να βεβαιωθεί ότι στις εντολές πληρωμής με τις οποίες αποδίδονται οι προμήθειες στους αντιπροσώπους επισυνάπτονται (θεωρημένα από την Εφορία) τιμολόγια παροχής υπηρεσιών των αντιπροσώπων.

7.3. Έλεγχος Εισαγωγών Εναντι Φορτωτικών Εγγράφων

Για τον έλεγχο των εισαγωγών αυτών, ο ελεγκτής πρέπει να βεβαιωθεί ότι η Τράπεζα εισέπραξε:

- Τις κανονικές προμήθειες και τα έξοδα που καθορίζονται με σχετική εγκύκλιο.
- Την αξία των εμπορευμάτων σε δραχμές (με βάση την τιμή πώλησης συναλλάγματος), καθώς και την προμήθεια του αντιπροσώπου (με βάση την τιμή αγοράς συναλλάγματος της ημέρας του διακανονισμού) και ότι υπολογίστηκε σωστά το κέρδος από την πώληση του συναλλάγματος.
- Τα ασφάλιστρα μεταφοράς, εφόσον πρόκειται για πώληση cif, με τα οποία πρέπει να πιστώθηκε η ασφαλιστική εταιρεία.

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ακόμα ότι, σε περίπτωση προθεσμιακού διακανονισμού, η Τράπεζα εκδίδει εκκαθάριση και κατά την πληρωμή της συναλλαγματικής και ότι εισέπραξε την κανονική προμήθεια.

7.4. Έλεγχος Εισαγωγών με Προέμβασμα της Αξίας των Εισαγομένων

Ο ελεγκτής οφείλει να βεβαιωθεί ότι:

* Με βάση τις ισχύουσες αποφάσεις των Ν.Α., επιτρέπεται η διενέργεια της εισαγωγής με προέμβασμα.

* Η Τράπεζα εισέπραξε ολόκληρη την αξία των εμπορευμάτων που πρόκειται να εισαχθούν, και στην περίπτωση που το προέμβασμα αποτελεί μέρος της αξίας αυτών, ότι υφίσταται επιστολή του εισαγωγέα με την οποία καθορίζει τον τρόπο πληρωμής της υπόλοιπης αξίας.

* Η Τράπεζα εισέπραξε τις κανονικές προμήθειες, και τα έξοδα που καθορίζονται από τις εγκυκλίους της αρμόδιας Κ.Υ.

7.5. Έλεγχος Εξαγωγών με Ενέγγυες Πιστώσεις

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- Από το ειδικό βιβλίο (μητρώο) καταχώρησης των ενέγγυων πιστώσεων, να επιλέξει για έλεγχο ορισμένους φακέλους.

- Να βεβαιωθεί ότι τηρήθηκαν οι συναλλαγματικές διατυπώσεις, αντιπαραβάλλοντας τα φορτωτικά έγγραφα με τα στοιχεία που αναγράφονται στο θεωρημένο τιμολόγιο και στο αντίγραφο της δήλωσης εξαγωγής που προορίζεται

για τη μεσολαβούσα Τράπεζα, η οποία πρέπει να φέρει θεώρηση του οικείου Επιμελητηρίου.

- Να διακρίνει αν η ελεγχόμενη Τράπεζα ανοίγει την πίστωση υπέρ του εξαγωγέα ή απλώς ανακοινώνει σ' αυτόν την πίστωση που άνοιξε η Τράπεζα του εξωτερικού (του εισαγωγέα) και να διαπιστώσει ότι η προμήθεια βεβαίωσης της πίστωσης εισπράχθηκε κατά την εκτέλεση της πίστωσης (αν βαρύνει τον αλλοδαπό εισαγωγέα) ή κατά το άνοιγμα ή την ανακοίνωση της πίστωσης αν αυτή βαρύνει τον Έλληνα εξαγωγέα.

- Να διαπιστώσει ότι τα φορτωτικά έγγραφα εκτέλεσης της πίστωσης παραδίνονται στην Τράπεζα με επιστολή του εξαγωγέα που πρωτοκολλάται και ότι αυτά καταχωρούνται σε ειδικό βιβλίο διαγραφόμενα μόνο όταν ταχυδρομηθούν.

- Να διαπιστώσει ότι στις περιπτώσεις που η Τράπεζα κατέβαλε το ποσό της πίστωσης στο δικαούχο, παρά την ύπαρξη διαφορών στα φορτωτικά έγγραφα και οι οποίες δε ρυθμίστηκαν, η Τράπεζα ζητεί από τον δικαούχο επιστολή ευθύνης (letter of indemnity).

- Να διαπιστώσει ότι η Τράπεζα εισέπραξε τα εγγυητικά προβλεπόμενα ποσά προμηθειών και εξόδων.

- Να βεβαιωθεί ότι τα φορτωτικά έγγραφα ταχυδρομήθηκαν (και μάλιστα με δύο διαδοχικές αποστολές) χωρίς καμιά καθυστέρηση και ότι στις περιπτώσεις που το ποσό της πίστωσης είναι εξαιρετικά μεγάλο ότι η αποστολή έγινε τηλεγραφικώς.

Στις περιπτώσεις προχρηματοδότησης του δικαούχου της ενέγγυας πίστωσης, ο ελεγκτής πρέπει να βεβαιωθεί ότι:

- Το ποσό της προχρηματοδότησης δεν υπερβαίνει το καθορισμένο από

τις Ν.Α. όριο.

- Ο δικαιούχος της προχρηματοδότησης υπέγραψε και παράδωσε στο Κατάστημα που εκτελεί την πίστωση υποσχετική επιστολή, με την οποία υπόσχεται ότι μέσα σε 30 ημέρες το αργότερο θα προσκομίσει τα οικεία φορτωτικά έγγραφα για την εκτέλεση της πίστωσης.

- Ο προχρηματοδοτούμενος υπόγραψε γραμμάτιο πρωτοφειλής για το ισόποσο της προχρηματοδότησης, το οποίο επιστρέφεται σ'αυτόν κατά την εκτέλεση της πίστωσης.

- Υπολογίστηκαν σωστά τα δικαιώματα της Τράπεζας (τόκοι και προμήθειες χορήγησης πλέον φόρου).

7.6. Έλεγχος των Εξαγωγών Εναντι Φορτωτικών Εγγράφων

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- Από το "Βιβλίο εγγραφής αξιών προς εισπραξη" (θεωρημένο από την Εφορία) να επιλέξει για έλεγχο ορισμένους φακέλους εξαγωγών.

- Να βεβαιωθεί ότι τηρήθηκαν οι συναλλαγματικές διατυπώσεις, αντιπαραβάλλοντας τα αντίγραφα των φορτωτικών εγγράφων με το αντίγραφο της δήλωσης εξαγωγής, η οποία πρέπει να φέρει θεώρηση του οικείου Επιμελητηρίου.

- Να διαπιστώσει ότι η Τράπεζα εισέπραξε τα εγκυκλώς προβλεπόμενα ποσά προμηθειών και εξόδων.

Να διαπιστώσει ότι, τις περιπτώσεις προθεσμιακών διακανονισμών πέραν των 6 μηνών, ή προκειμένου για βιομηχανικά προϊόντα πέραν των 12 μηνών, δόθηκε έγκριση της Τ.Ε. και ότι ο αλλοδαπός εισαγωγέας επιβαρύνθηκε με

τόκους σε συνάλλαγμα, ειδάλως ότι υπάρχει σχετική έγκριση της Υποεπιτροπής Ελέγχου Συναλλάγματος.

- Να βεβαιωθεί ότι οι αρμόδιοι υπάλληλοι κάνουν τακτικά έλεγχο των αξιών που βρίσκονται σε εκκρεμότητα, βάσει του παραπάνω βιβλίου εγγραφής και ότι προβαίνουν σε υπόμνηση για την τύχη της αξίας στις περιπτώσεις που πέρασε σημαντικό χρονικό διάστημα (το αργότερο μήνας) από την ταχυδρόμηση των φορτωτικών εγγράφων και η Τράπεζα δεν πήρε σχετική απάντηση.

Η υπόμνηση δυνατόν να γίνει και με τηλεγράφημα.

7.7. Έλεγχος των Εξαγωγών με Προεισαγωγή Συναλλάγματος (Προέμβασμα)

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- Από το ειδικό "βιβλίο προεμβασμάτων" να επιλέξει ορισμένους φακέλους για έλεγχο.

- Να διαπιστώσει ότι ο δικαιούχος του προεμβάσματος υπόγραψε σχετική υπεύθυνη δήλωση στην οποία αναφέρει τους όρους εξαγωγής και ότι στη σχετική βεβαίωση αγοράς συναλλάγματος που εκδόθηκε αναγράφεται η φράση "προεισαγωγή συναλλάγματος για μελλοντική εξαγωγή", καθώς και απόδειξη εισπραξης για ποσό σε δραχμές, υπολογιζόμενο με βάση την τιμή αγοράς της ημερομηνίας εισπραξης.

- Να βεβαιωθεί ότι η Τράπεζα εισέπραξε τις κανονικές προμήθειες, καθώς και τα τυχόν έξοδα σε περίπτωση ταχυδρομικής αποστολής των φορτωτικών εγγράφων στην Τράπεζα του εξωτερικού.